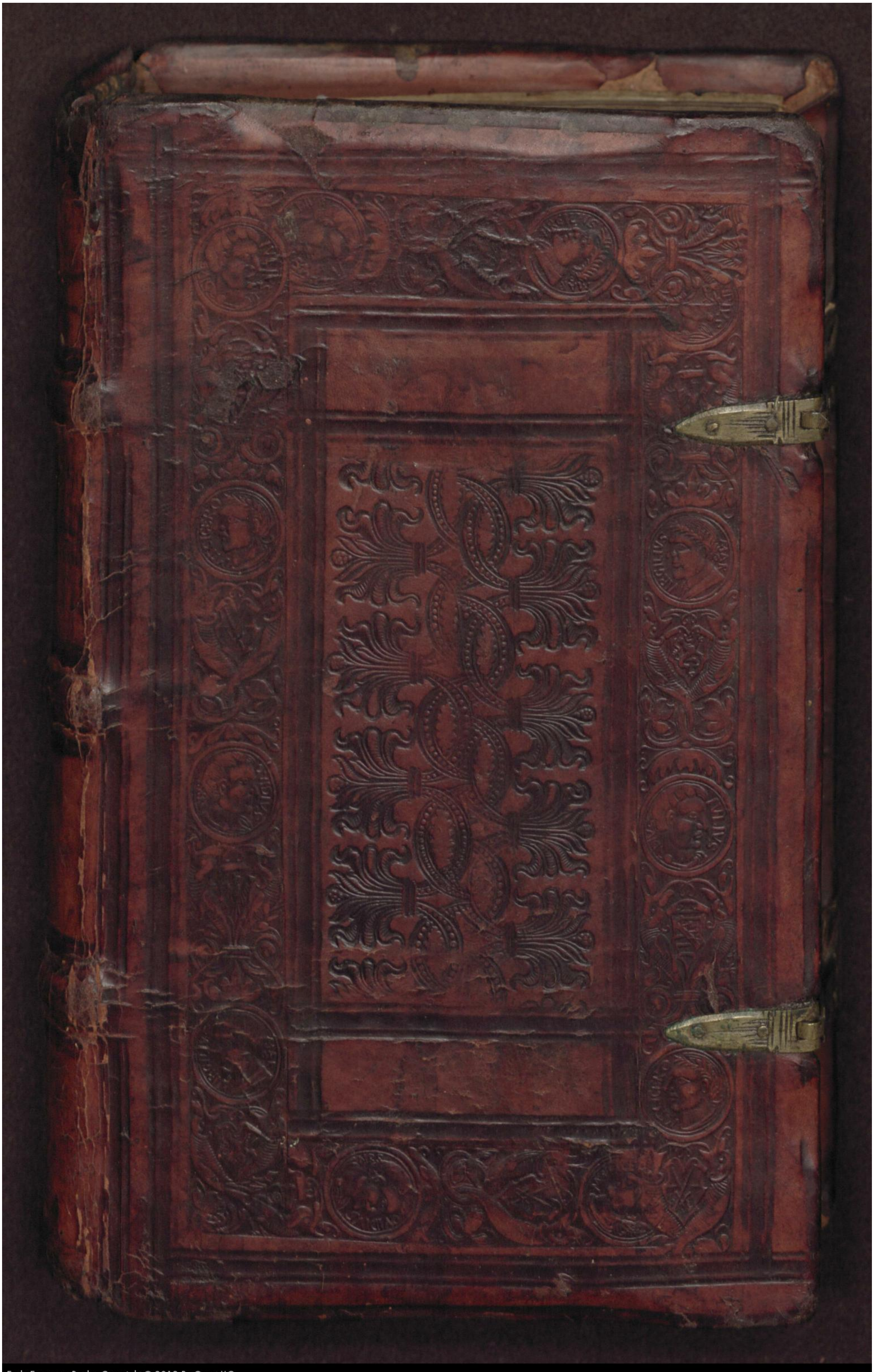
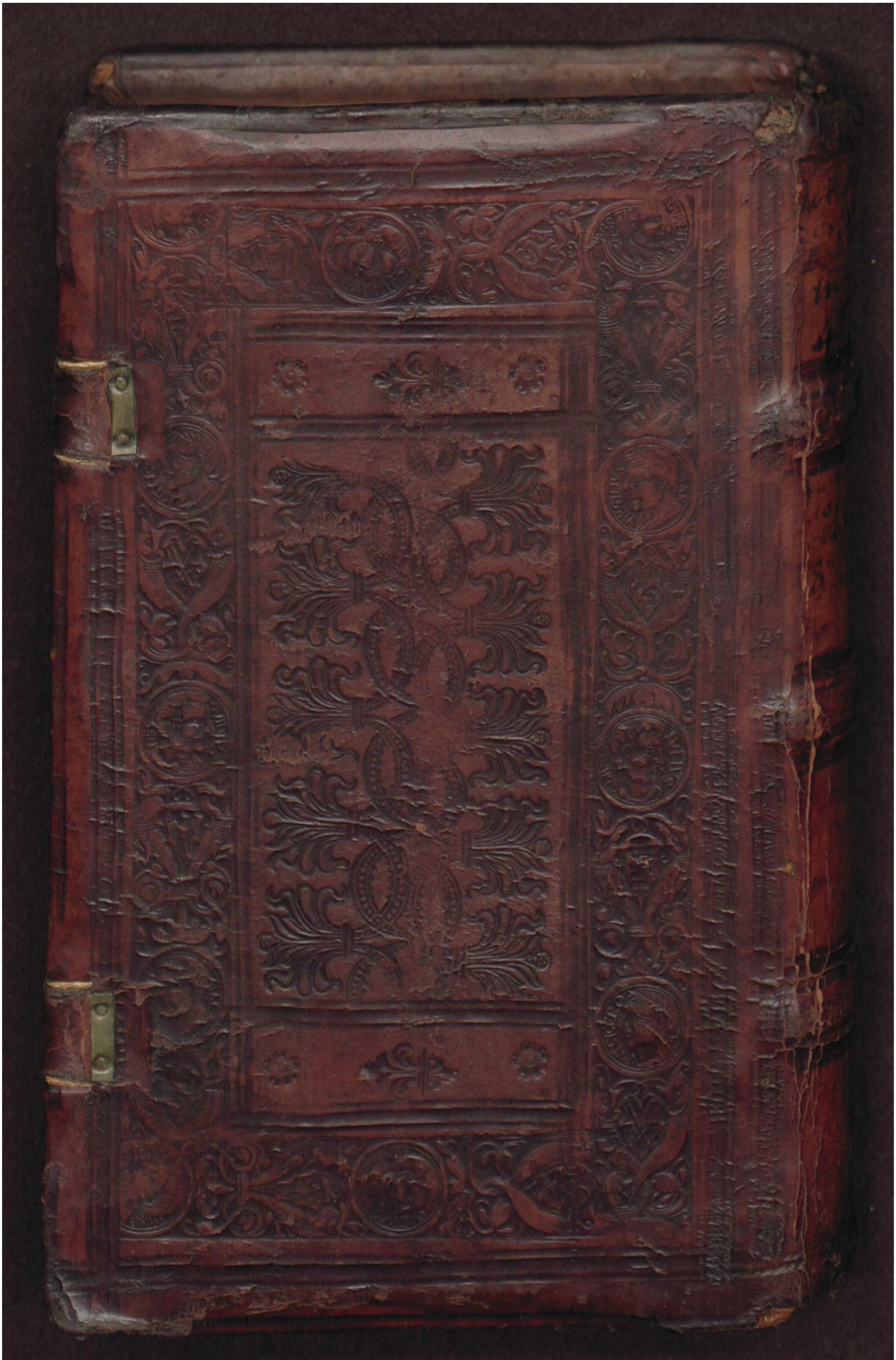

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

DA BOX

No 1089.

M. Tuscher fecit

BIBLIOTH... HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Hermannus Hamelmannus
L. T. me emit 12 gros-
ſis anno 1565.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

RESPONSIO
aduirulẽtam, calumniis'que ac mendaciis conſarcinatam hominis furioſi IOACHIMI VVESTPHALI Epiſtolã quandam, qua Purgationem Eccleſiarũ Peregrinarum Francoforti conuellere conatur: per IOANNEM A' LASCO, eius ipſius Purgationis autorem, ſic ut Paragraphi Paragraphis è regione reſpondeant: quo magis faciliusq́; appareat, utri'nam cauſam æquiorẽ habeãt in hac controuerſia, de AVGVSTANA Confeſſione.

Acceſſit rerum, quæ præcipuè toto libello tractantur, INDEX.

BASILEAE.
1560.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

RESPONSIO AD VIRVLENTAM, CALVMNIIS'que ac mendacijs conſarcinatam hominis furioſi IOACHIMI VVESTPHALI Epiſtolam quandam, qua Purgationem Eccleſiarum Peregrinarum Francoforti conuellere conatur: per IOANNEM A' LASCO, eius ipſius Purgationis autorem, ſic ut Paragraphi Paragraphis è regione reſpondeát: Quo magis faciliusq́; appareat, utri'ná cauſam æquiorem habeant in hac controuerſia, de AVGVSTANA Confeſsione.

ETSI *inuitus facio, facere tamẽ cogor, ut ad effrenatas furioſi hominis debacchationes reſpondeã. Video enim fieri non poſſe, ut illis ſine dente r. rſum reſpondeam: haud aliter, quàm rabidi canis morſus, ſine plagis abigi repelliq; non poſſunt. Itaq; uelim nolim, rabidi canis iſtius morſus quamlibet inuitus repellere cogor, poſteaquam me nihil minus expectantem ita malicioſe impetijt. Ego ſanè in ſcribenda Peregrinarum Francoforti Eccleſiarum Purgatione, de Vueſtphalo nihil cogitabam: ſed illorum calumnijs reſpondebam, qui reiectis omnibus colloquijs, Eccleſias illas, in quibus tum & ego uerſabar, & in templis, & in foro, & in conuiuijs iniquiſsimè traducebant. Et feci*

id quidem, uolente, ne dicam poſtulante, inclitæ urbis illius Magiſtratu, ut noſtræ innocentiæ (qua parte accuſabamur, publicum teſtimonium extaret. Hic uerò illi quidem nihil reſponderunt, quos noſtra petebat Purgatio. Sed Vueſtphalus rabidi canis inſtar in nos proſilijt, cum procul ab ipſo iã eſſemus: uel quia malè ſibi conſcius, in ſe (ut fit) dici putauit omnia: uel quòd ſe alterum neſcio quem Aiacem eſſe putat, qui ſcuto ſuo Syncretiſtas ſuos tegere à telis omnium poßit. Eius morſus igitur nobis repellendi erant, præſertim cum illis non ego ſolum, ſed ipſæ etiam Peregrinorum Eccleſiæ Francoforti, deniq; & alij pij ac docti uiri impeterentur: ne noſtrũ ſilentium, & mihi, & illis etiam qui eandem mecum cauſam ſuſtinent, fraudi quoquo modo eſſe poſſet. Quia uerò Vueſtphalus hoc in primis facere conatur, ut perſuadeat, nos à Confeßione Auguſtana in Cœnæ Dominicæ argumento diſſentire, etiamſi in noſtra Purgatione cõſenſionem cum illa callidè ſimulemus: noſtrum nunc non erit, uel refutare doctrinã aduerſariorum, uel noſtram approbare. Sed in hoc duntaxat inſiſtendum erit, ut oſtendamus, nos (qua parte accuſati fuimus) non equidem fuco hypocriſi'ue ulla (quemadmodum Vueſtphalus calumniatur) ſed reuera cum Confeßione Auguſtana conſentire. Ac proinde meras eſſe calumnias, quas Vueſtphalus nobis (furijs ſuis agitatus) intendit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

tendit. neq; tam nos à Vueſtphalo impeti, quàm ipſam potius Auguſtanam Confeſſionem: in qua nos alioqui nō mutatis uſquā illius uerbis, clariſſimos doctrinæ noſtræ fontes commonſtramus, non autem Confeſſionem ipſam transformamus. Niſi ſi Vueſtphalo transformaſſe eſt, uerbis ipſius Confeſſionis loqui, & eorum interpretationem petere ex mutua atq; unanimi locorum illius collatione. Et non magis multò eleuatur dignitas atq; autoritas ipſius Cōfeſſionis, dum à uerbis ac ſententia ipſius, ad neſcio quos eius autores, neq; uſq; adeò inter ſe cōcordes, prouocatur. Nos ſane nulla eiuſmodi diuerticula aut ſuffugia quærimus: ſed ad ipſam Confeſſionem (ut edita habetur) prouocamus. Verbis eius ſtamus: & eorum interpretationem non aliunde petimus, quàm ex collatis mutuò inter ſeſe locis (in cōtrouerſo hoc argumēto) ipſius Cōfeſſionis. Quod equidem in ipſa cauſæ tractatione facilè conſpicietur: ad quam iam demum progrediamur.

VVEST-phalus.	IOAN. A' Laſco.
LEgi ſcriptum Polonici Baronis, de quo qd rectius & uerius in ſumma quis dixerit, quàm illud Hilarij ex libro ſeptimo de Trinitate: Incredibi	1 VErba Hilarij ueriſſima eſſe fatemur: ſed à Vueſtphalo in nos iniquè detorqueri dicimus.

libus ingenij artibus ſe hæretica ſubtilitas circumagit.

dicimus. Nos enim nullius unquã hæreſcos legitimè accuſati, nedum cõdemnati ſumus: ac ne auditi quidam unquã. Sed omnis noſtræ doctrinæ fontes, et in Scripturis ſanctis, & in primæuis atq; Orthodoxis Eccleſiæ Chriſti poſt Apoſtolos Patribus cõmonſtramus: parati alioqui ſemper noſtra approbare omnia, ſi quando ad Chriſtianũ aliquod colloquiũ admittamur: quod equidẽ hacten⁹ nunq̃ potuim⁹ impetrare. Atq; utinã illud ſemel aliquando in manſuetudine & libertate Chriſtiana, ſine conuicijs ac præiudicijs inſtitui uideamus.

2

Verſutè contorquet ſeſe in modum ſinuoſi ſerpentis, ut transformet in hæreticũ ſenſum uerba Confeſsionis Auguſtanæ et Apologiæ.

Cũ nuſquã oſtẽdat Vueſtphalus, ac ne oſtendere quidẽ uerè poſſit, me à uerbis ipſis Confeßionis diſcedere, neq; illis ad cauſæ noſtræ commodum uel addere uel adimere quidquã, aut ſenſum alioqui ullũ eis alium inferre, quàm qui mutua locorum in Confeßione ipſa collatione approbetur, id quod in noſtra Purgatione facile quiuis uidere poteſt: ubi nam Confeßionem ipſam in ſenſum hæreticũ transformo, meq; in modum ſinuoſi ſerpentis contorqueo? niſi quia Vueſtphalo, cum tacere non poßit, ita garrire libet.

3

Magno contemptu conatur

Quiſquis Pur

natur eleuare utriuſq; Scri pti autoritatem. Infamat enim humanæ doctrinæ ti tulo, ſcribens ſe gaudere, il lius potius quàm uerbi Di uini authoritatem ſibi op poni. Et tamen magnope- re ad ſudorem uſq; laborat et defatigatur, ut fucum fa ciat, Cinglianam ſuam opi nionem cum doctrina Au- guſtanæ Confeſsionis in Articulo de Cœna Domi- ni conuenire.

gationem noſtrã legit (modò ne cũ Veſtphalo fu- rijs agitatus, ui- dens uidere no- lit) is ſanè uidet facilè, quãti nos Auguſtanam Cõ feßionem, Patro- nosq́; & autores illius & ipſimet faciamus, & fie- ri ab omnibus ue limus. Neq; a- liter certè Cõfeſ- ſionem ipſam inter hominum ſcripta ac doctrinã nu- mero: niſi quòd eam à uerbi Diuini in ſcripturis ſan- ctis autoritate ac doctrina ita diſcerno, ut eam uerbo ipſi Diuino æquari nolim. Et proinde gaudeam, illam nobis potius (quatenus ex uerbo Dei reprehẽdi ad- huc queat) quàm ipſius Verbi Diuini autoritatem op poni. Quod ſi hic Vueſtphalo magnus ille cõtemptus eſt, Paulum apoſtolum ipſum, eiuſdem mecum con- temptus accuſet, qui omnia, priuſquam recipiantur, examinari iubet. Accuſet deniq; ipſoſmet tum au- tores, tum propugnatores eius ipſius Confeßio- nis, qui illam Cæſ. Maieſtati & reliquis Imperij or- dinibus examinandam obtulerunt: nõ facturi procul dubiò, ſi eam pari loco cum ſcripturis ipſis habuiſ- ſent. Porro cum noſtra Purgatio uerbis ipſiuſmet

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Cõfeßionis loquatur, neq; ullã omnino adferat interpretationem quæ non ex collatis mutuò locis illius petatur. Vnde mihi (quæſo) labores ſudoresq; illi, et neſcio quæ defatigationes, de quibus Vueſtphalus ſomniat? Ego illi ſudo ac defatigor ſcilicet, dum uerbis ipſius Confeßionis loquor, & ex eius locis eam interpretor: ipſe uerò (ſi Deo placet) ſyncerus illius propugnator erit, qui cum pugnantia cum illa doceat, ab eius ſe nihilominus partibus ſtare clamat. Quanto uerò magis ſudandum eſt Vueſtphalo, ut oſtendat, ab impijs æquè atq; à pijs edi in Cœna, ore carnali, ſub Pane, ſeu in Pane ipſo, ipſam ſubſtãtiam coporis Chriſti naturalis? cum ipſa alioqui Confeßio uerbis expreſſis teſtetur, fide, non autem ore carnali ſine fide, percipi gratiam quam Sacramenta ſignificant. Et teſtatur præterea etiam ipſius Apologia, uiuum ſanè, non aũt uita gloriaq; ſua, ſpirituq; item ſuo uiuifico deſtitutum, uiui utiq; Chriſti Domini corpus edi: quale certè impij (etiamſi hic rumpatur Vueſtphalus) edere nunquã poſſunt. Hic igitur ſudores ſuos prius abſtergat Vueſtphalus, quàm nos ſudaſſe fingat. Cur autem nunc doctrinam meam Cinglianam uocat: qui me aliàs ab omnibus diſſentire iactabat? De Cinglio uerò aliud hic non dicam, quàm quòd Auguſtana ipſa Confeßio non tam illi reclamat, quàm Vueſtphalus cum ſuis uellet, dum gratiam Sacramẽtis ſignificari docet: niſi ſi ipſam corporis Chriſti in Cœna participationẽ, à gratia Dei excludere uelimus.

4

Patiar hic Vueſt- | Non uidet acutus iſte

Argus,

Argus, in tenebras ſe id cōuertere, quod intēdit perſuadere alijs clariſsimā eſſe lucem: dum ſuā doctrinam, quam uenditat pro diuinis oraculis, traducit pro humano commento. Nam ſi humana doctrina eſt, (ut ſcribit) quam habet Auguſtana Confeſsio, & eius ſententia cum ea per omnia cōgruit, ut gloriatur: quo alio nomine hæc cēſenda eſt, quo'ue habenda alio, quàm doctrinæ humanæ loco?

phalū ſuis indulgere furijs, ut me (facetè ſcilicet) acutum pariter ac cæcum Argū faciat: quem antea paulo, inſtar ſinuoſi ſerpentis uerſutum, & ita præterea ingenioſum eſſe uolebat, ut uerba Hilarij in me torquere non dubitaret. Quidquid autem de me nugetur, Me ſanè adeò nihil pudet omnem meam doctrinam pro humana agnoſcere (quatenus equidem me hominē, qui & falli & labi poßim, eſſe libenter profiteor) ut illam alio loco nullo planè haberi uelim. Idem uerò & de Auguſtana Confeß. & de omnibus in uniuerſum ſcriptis (præter Sacras literas) ſentio: fateorq́; humanū eſſe, quidquid ab hominibus ullo modo, non autem immediatè ab ipſo Spiritu Dei proficiſcitur. Nimirum et Scripturæ ſanctæ, & Catholicæ Chriſti Eccleſiæ teſtimonio docemur, omnium quamlibet præſtantium hominum ſcripta, à Propheticis & Apoſtolicis Scripturis ita diſcerni oportere, ut hæ ſolæ pro Diuinis oraculis, proq́; Canone ipſo ac fundamento Eccleſiæ immutabili, adeoq́; et pro ipſo Dei

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

uerbo, proq́; uera ac pura Dei doctrina habeantur: quibus ſine omni examine, omniq́; diſquiſitione, ſimpliciter obedire debeamus. Alia uerò quorũcunq; tandem hominum ſcripta (quandoquidem & ligna, & fœnum, & ſtipulas, auro, argento ac gemmis ſuis permixta plerunq; habere ſolent) examinentur prius, quàm recipiantur: ac proinde non iam pro Diuinis oraculis, ipſoq́; Dei uerbo, aut uerè alioqui ac purè Diuina doctrina, reputentur, illi ue ullo modo æquentur. Hoc ſi ad magnum illum neſcio quem contemptũ refert Vueſtphalus, gaudeo mihi cum doctrina Apoſtolica, & Catholica Chriſti Eccleſia commune eſſe. Vanum eſt igitur, quòd mea me pro Diuinis oraculis habere uelle fingit Vueſtphalus: etiamſi nihil dubitem de doctrinæ noſtræ (ut Verbo Dei conſentaneæ) ueritate, donec aliud ex Verbo Dei doceamur. Interim uerò quiuis facilè uidere poteſt, quo loco ſua Vueſtphalus haberi cupiat, dum nos ideo traducit, quòd noſtra non niſi pro humanis haberi uelimus.

5

Si ex uerbo Dei Confeßio doctrinam ſuam proponit, & ſuam eiuſmodi eſſe uideri affectat: ſiq; credendum eſt, utranq; nihil inter ſe diſſentire, cur taxat alteram quòd ſit humana doctrina?

Quæ iuxta uerbum Dei tradit Confeßio, ea ut aurum, argentum ac gemmas libenter amplectimur: etiamſi Confeßionem ipſam, pro Scripto doctrinaq́; hominum (eo quo dictum eſt ſenſu) habeamus. Rurſus dum noſtram do-

ctrinam & uerbi Diuini & Catholicæ Eccleſiæ teſtimonijs comprobari (utcunq; hic frendat Vueſtphalus) & ab Auguſtana etiam Confeſs. non diſſentire uidemus, ueram proculdubiò eſſe non dubitamus: etiamſi humanã eſſe libenter agnoſcimus. Interim uerò illam, ut reliqua noſtra omnia, ſubijcimus legitimis (ex Verbo Dei) Eccleſiæ iudicijs, ut aut error nobis cõmonſtretur, quẽ nos uidere nõ poſſumus: aut (quod magis ſperamus) omnis de illa dubitatio tollatur.

6

Religioſe optat, ab omnibus deferri eum honorẽ Propheticæ & Apoſtolicæ Confeſsioni, ut omiſsis alijs omnibus titulis, ſolam hanc opponeremus hæreticis. Quaſi uerò Confeſſio Auguſtæ exhibita, Apoſtolica nõ ſit, iamq; ille euicerit eam ab Apoſtolica doctrina diſcrepare. Aut quaſi non ſit habendum Apoſtolicum, quod in piorum interpretum ſcriptis continetur, & cum Regula Apoſtolica & Prophetica conuenit.

Neq; hic ſcommatibus cũ Vueſtphalo certabo. Sed ſi me seriò accuſat, quòd Auguſtanæ Confeſſioni Apoſtolicam antepono: eadẽ ſanè culpa tenebitur Paul9 Apoſtol9, ipſeq; adeò Chriſtus Dominus, qui ſolã Apoſtolorum Confeſs. Catholicæ ſuæ Eccleſiæ fundamentum eſſe uoluit: ad quod referri ſemper alioq oporteat, quidquid ullo unquam tempore, modo aut loco, per quoſcunq; tandẽ homines uel ſcribatur uel doceatur. Sed

Vueſt-

Vueſtphalus(pro ſuo candore) colligit, dum Apoſtolicã Cõfeßionẽ ab Auguſtana ita duntaxat diſcerno, ut hanc pro fundamento Eccleſiæ (perinde atq; illã) habendã non eſſe dicam, damnari iam à nobis quiritatur Auguſtanã Confeßionẽ. At uerò hoc Vueſtphalicum eſt, non noſtrum. Nos enim nuſquam Auguſtanæ Confeßioni aſſentiremus, ſi illam ab Apoſtolica confeßione (ut Vueſtphalus garrit) diſcrepare ſcire mus. Cum igitur in Cœnæ argumento conſenſionem profiteor cum Auguſt. Confeßione: quiſq; uidet iam, malicioſam eſſe Vueſtphali calumniam, qua ille Auguſt. Confeßionem per me diſſenſionis ab Apoſtolica Confeß. accuſari fingit. Quis autem negauit unquã, pro Apoſtolico habendum eſſe, quod cũ doctrina Apoſtolorum conſentit, aut ex illa deſumptum eſt? Sed Vueſtphalo iudice, non licebit ſcilicet diſcrimen ſtatuere, inter ea quæ ab ipſis Apoſtolis, ipſomet ſpiritu ſancto autore ita eſſe prodita conſtat, ut nullam cuiuſquam diſquiſitioncm dubitationem'ue admittant: & inter reliqua omnia, quæ ad ea quæ ab ipſis Apoſtolis ſunt prodita, examinari, probariq; oportet priuſquam ullo modo recipiantur. hoc nimirum Vueſtphali calumnia poſtulat, quam hic in nos intendit.

7

An ad eũdẽ nũc modum à Vueſtphalo nobis opponatur Auguſt. Confeßio, ad quẽ modũ olim Arria

Quid olim ſancti Patres oppoſuerunt Arrianis, qui oppoſuerunt eis Nicenũ ſymbolũ? nunquid aliud, quàm confeſsionem Apoſtolicam? Si furoribus Ar-

rij hodie adhuc eſſet opponenda aliqua confeſsio, an Nicenam illam non liceret opponere? An potius ſimilib. clamoribus, quales ſunt Sacramentariorũ, pateremur nos abduci, ne audirem⁹ obiurgationem duram, nos hominum ſcripta opponere Arrianis?

nis Nicenũ ſymbolũ à ſanctis patribus opponebatur: id ego pijs omnibus iudicandũ relinquo. Exẽpla enim Vueſtphali & ſuorum in nos, noſtroſq; edita, non obſcurè teſtantur, quo conſilio nobis à Vueſtphalo Auguſt. Confeßio opponatur. Deinde oſtẽdat Vueſtphalus, et ſe cum ſuis Syncretiſtis, patrum illorum, & nos Arrianorũ loco eſſe: cũ patres pleriq; omnes doctrinæ Vueſtphalicæ, quæ nobis cum ipſo controuerſa eſt, unanimiter et manifeſtè repugnent, noſtramq; doctrinam propugnent. Poſtremò libri ipſi Patrum teſtantur, num ſola Nicena Confeßio, eiusq; autoritas, oppoſita tunc fuerit Arrianis: & quidem eo conſilio, ut tyrannorũ lanienæ obijcerẽtur. Vt interim taceam, nobis Auguſt. Confeßionem opponi, cui nos ſubſcribimus, qua parte nobis opponitur: et ab ipſomet Vueſtphalo, ac ſuis, doctrinam illius deprauari oſtendimus, etiamſi illius ſe propugnatores eſſe iactent. Vtinam uerò ſemel aliquãdo id fiat, ut ſeria, modeſta & Chriſtiana tractatio, ſacramentariæ huius controuerſiæ, ex uerbo Dei, inſtituatur, in lenitate & libertate Chriſtiana: inq; illa non tam equĩdem hominum, quàm potius Dei ſolius gloria quæratur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

8

Reprehendat nunc Momus iſte Epiſcopos ueteris Eccleſiæ, qui eam fidē, quæ in ſynodo Niceæ collecta, docuerūt eos, qui ad Eccleſiá aſſumi cupiebāt: & ſuſpectos de Arrij hæreſi urſerunt ad fidem. Neq; ſuſceperunt eos, niſi confiterētur, ſe iuxta uerba Niceni ſymboli, & iuxta intellectum qui per uerba illa ſignificatur, credere.

Imò uerò bilem hic ſuam cohibeat Ariſtarch⁹ iſte, qui neq; ſe cum ſanctis illis Patribus, neq; nos cum Arrianis, ſimile quidquam habere, docere poteſt: ſed cauillis, ſannis & cōuicijs agit omnia, ut ne mutus uideatur, etiamſi nihil habeat quod in nos doctrinamq; noſtram dicere meritò poßit. Non igitur nos Patrum exemplum reprehendimus, cum quibus nihil eſt commune Vueſtphalo: ſed hominis inſaniā ridemus, qui quod ei Erinnys ipſius perſuaſit, omnibus id etiam perſuaſum eſſe putat. Quod autem addit, de uerbis Niceni Symboli, & de eius intellectu qui per uerba Symboli ipſa ſignificatur: id nos libēter amplectimur, inq; cauſæ noſtræ adiumentū nobis ſumimus. Cum enim nos, neq; alijs quàm Auguſt. Confeßionis uerbis in controuerſia noſtra loquamur, neque aliam ei interpretationem adhibeamus, quàm quæ (facta locorum collatione) uerbis eiuſdem ipſius Confeßionis ſignificatur: oſtendamus item doctrinam Vueſtphali cōſiſtere haudquaquam poſſe cum uerbis pariter ac ſententia ex uerbis

ipſis

ipſis petita Auguſtanæ confeßionis: perſpicuū eſt, recipiendam non in Auguſt. confeßione Vueſtphali interpretationem, multo minus autem ſuſcipiendum eſſe in eius ſocietatē Vueſtphalum ipſum, tantum abeſt ut pro illius propugnatore haberi debeat: tantiſper dum ſuam doctrinam, & à uerbis & à mente ipſius Confeßionis prorſus alienam tueri pergit.

9

Malè habet diabolū, patrem hæreticorum, in magna opinionum confuſione de Euchariſtia, extare certam formam doctrinæ: eaq; phanaticos arceri, ne cōtaminent ſanctas Eccleſias ſuis contagijs. Ideo uibrat ſua uenenata iacula, contra Auguſtanam Confeſsionem: declamitās per ſuum Matæologum, non tanti eam faciendam eſſe, ut æquari debeat cum ſacra Scriptura, & Chriſtianam ſocietatem ſcindat.

Caiaphā hic mihi in Vueſtphalo audire uideor: qui ignarus quid dicat, uera interim dicit, ſi modò re bene excuſſa, opus diaboli ad ipſum diabolum, opꝰ uerò Dei ad Deū ipſum uerè refertur. Malè enim habet proculdubiò diabolum, omnium turbarū ac dißidiorū in Chriſti Eccleſia autorem, quòd poſt adulteratam Papiſmi tyrannide doctrinam Sacramentorum, prophanatumq; illorum uſum, Deus ſuos demum excitauerit, qui pro donorum (hac in parte) ſuorum menſura, & doctrinam ipſam, & uſum item Sacramentorum ad Apoſtolicam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

licam rurſus puritatem, abiectis omnibus figmētis humanis, reuocare paulatim, ac ueluti per gradus quoſdam, conantur. Ideoq; ut huic Dei operi remoras atque impedimenta ſtruat, mouet omnem lapidem, & ſe uertit in omnia, ſi quo ſaltem modo Apoſtolicam puritatem, & in doctrina, & in uſu Sacramentorum impedire ac remorari queat. Et quoniam ſibi uehementer placebat in figmento illo Papiſticæ elementorum in cœna Domini tranſſubſtantiationis, illamq; ullo modo attingi grauiſſimè ſemper ferebat: nunc uerò illam (Dei beneficio) non modò defendi iam, ſed ne excuſari quidem poſſe uidet: nihil equidem non molitur ac tentat, ut loco tranſubſtantiationis quidpiam aliud cōminiſcatur ac propugnet, quod non ſit quidem ſimile tranſubſtantiationi, ſed tamen natam ex tranſſubſtantiatione ἀρτολατρείαν magna ex parte foueat, atque alat: nempe realem ſubſtantiæ corporis & ſanguinis Chriſti, διὰ εἴδους, in cœnæ elementis deliteſcentiā ſiue incluſionem. quæ demum peperit etiam, & immenſitatem neſcio quam corporis Chriſti, pugnantem cum uera humanitate ipſius: & cōmunem pijs ſimul atq; impijs, illius in cœna participationem, quæ cum dignitate & gloria Chriſti Domini conſiſtere nullo modo poteſt: de quibus ſanè omnibus, neq; Chriſtus ipſe Dominus, neque eius item Apoſtoli, ac ne primæuæ quidem Eccleſiæ Patres, quidquam omnino cogitarūt. Opus igitur Dei perturbat Diabolus, excitato Propheta ſuo Vueſtphalo: qui noua dogmata in Eccleſia ſibi tuenda ſumit, ad perturbandam eius tranquillitatem, & impediendam puritatem

tem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

tem Apoſtolicam, in doctrina & legitimo uſu Sacramentorum. Per eundem uerò ipſum Vueſtphalum, uibrat etiam uenenata ſua iacula, aduerſus humanitatem ueram Chriſti Domini, et aduerſus gloriam ac dignitatem ſacroſancti corporis ipſius: & quidē prætextu Auguſtanæ Confeßionis, cuius interim doctrinam contra uerba & mentem illius, impudenter deprauat & detorquet: inuentis ſuffugijs ſuis, ad neſcio quos autores, atq; Eccleſias quaſdā eius ſcilicet ipſius Confeßionis: quemadmodum id & Purgatio noſtra, & nunc item reſpōſio ad tertium eius Paragraphum expreſſe teſtatur. Libenter autem agnoſco (quemadmodum antea quoq; dixi) me non æquare cum Scripturis ſanctis Auguſt. Confeßionē: nam id mihi cum Catholica Chriſti Eccleſia cōmune eſſe ſcio. Ac proinde malim, hac in parte, Vueſtphalo Matæologus eſſe, & ſi quo præterea titulo me (pro ſua modeſtia) ornare uolet: quàm inter iſtiuſmodi prophetas cenſeri, qualem Vueſtphalum eſſe uidemus. Quatenus autem æquandam non eſſe iudico cum ſanctis Scripturis Auguſtanam confeßionem, neq; ullorum poſt Apoſtolos hominū ſcripta: ſolas autem Propheticas & Apoſtolicas ſcripturas, unicum atq; æternum hic Eccleſiæ Chriſti fundamētum eſſe cum Paulo agnoſco, cui dūm quis inſiſtit, à corpore ſanè Eccleſiæ auelli nō poteſt, etiamſi illi fœnum, ligna, ac ſtipulas ſuperſtruat: hactenus certè, neque Auguſtana Confeßio ipſa eo loco eſt habenda, ut ſcindat ſocietatem Chriſtianam in Eccleſia, ſi quis in ſua conſcientia uerbi Diuini autoritate conuictus, non modò diſſentiat ab Auguſtana Con-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

feßione, ſed illam etiã (ordine interim iuſto, & modeſtè, ac ſine publica perturbatione ulla) ex uerbo Dei reprehẽdat. Id uerò adeò intolerabile eſſe cẽſet Vueſtphalus, ut pro uenenatis Satanæ iaculis ſcilicet, haberi illud uelit: cũ tamen magnanimus hic Propheta in eodem ipſo crimine mecum hæreat, cuius me hic tantopere accuſat: quemadmodum ſuo loco dicetur.

10

Mendax calũniator Cõfeſsioni imputat, quod facit pernicioſa ſecta Cinglianorum: quam ſpecioſo nomine fraternitatis exornat, & inter ſanctos fratres, quos illa diuidit, collocat.

Paſcat hic Erinnym ſuam Vueſtphal⁹ cõuicijs & maledictis, quib. uolet: ego quo illi magis diſpliceo, hoc mihi magis placeo, nedũ ut Sannionis uerbis mouear. Quod igitur ad cauſam ipſam attinet: oſtẽdat Vueſtphalus, quos nam fratres diuidat Cinglij ſecta, quam ille pernicioſam uult uideri. De Zuuinglio porrò nihil nunc aliud dicemus, quàm quòd ut multa ab illo piè & præclarè ſcripta eſſe libenter agnoſco, meq; per uirum illum ad Euangelij lectionem primùm omnium inductum eſſe, ante annos quatuor et triginta, aut eo amplius, perq; illum magna ex parte etiam, Diuino beneficio, profeciſſe fateor: ita mihi non ſumo interim probanda tuendaq; illius omnia. Sed quoniam nos ſub Cinglianorum nomine deſignat Vueſtphalus, quo nos maiore inuidia grauet: ſanctos uerò fratres, eos opinor uocat, quos in Sacramentaria hac controuerſia à ſuis partibus ſtare

putat:

putat: uellē oſtenderet Vueſtphalus, quos nam fratres ſanctos, doctrina nos noſtra diuidamus: ac nō potius ab illis, præter omne noſtrum meritum, præterq; omnem omnino æquitatem diuidamur. Si falſum eſt igitur, nos, doctrina à nobis noſtra, fratres ullos diuidere: ſed Vueſtphalū ipſummet, in ea ipſa culpa hærere cuius nos accuſat: equidē magis multò falſum erit, Cōfeßioni id à nobis imputari, cuius culpam nobis ille irrogare conatur. Neq; nos ſanè ullam dißidiorū culpam Confeßioni ipſi imputauimus unquam: ſed illorum improbitatem atq; impudentiam accuſamus, qui nos in doctrina de Cœna Domini ab illa diſſentire clamant, cum ne uerbum quidem ex ea ullum contra nos proferre poßint. In ipſummet Vueſtphalum igitur recidunt omnia, quorum nomine hic nos accuſat.

11

Ex eiuſdem artificis officina uenit calumnia, quę interpretatur, Papiſticam eſſe tyrannidē, Sacramentarios inſanabiles excludere ab Eccleſiaſtica ac Politica ſocietate, ne in animas ſuam tyrannidem exerceant. Et ſeditioſè accuſat tyrannidis Principes, Magiſtratus, miniſtros Eccleſiarum, omnesq; adeò fideles quotquot ab Eccleſia lupos graues repellunt.

Nondū cōquieſcit bilis Vueſtphali, & mendacia mendacijs accumulare pergit. Si Sacramentarios uocat, qui ſacramēta, aut res nudas, ocioſas, atque inanes faciunt, neque niſi cōuerſationis noſtræ inuicem ſigna eſſe docent:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

*aut qui illa inter res adiaphoras ita numerant, ut pe-
rinde eſſe dicāt, ſiue illis utamur, ſiue non utamur: eos
ſanè nos in Eccleſia ferēdos nō eſſe, multò q̃ Vueſtpha
lus antea docuimus, atq; etiamnū docemus, ſiquidem
pertinaciter errorē tueri uelint. Si uerò Sacramēta-
rios è ſuo tripode eſſe pronūciat, qui nuperā illā cor-
poris & ſanguinis Chriſti in Cœnæ elementis delite-
ſcentiam, eorumq́; ϖαντητοπίαν, & communē præ-
terea illorum (pijs pariter atq; impijs) participationē
in Cœna agnoſcere nolūt: tum nos hic Vueſtphalicas
iſtiuſmodi cenſuras nihil moramur, certi, noſtram hic
doctrinam nobis, cum Chriſto Domino, eiusq; Apo-
ſtolis, & catholica adeò ipſius Eccleſia cōmunem eſ-
ſe. Vereq; dicimus, nō equidem à nobis in quenquam,
ſed à Vueſtphalo & ſuis in nos ac noſtros, Papiſticā
tyrannidem exerceri: dum quam in Papiſmo accu-
ſamus, nouos fidei Articulos condendi, atq; illorū no-
mine demum omnes condemnandi licentiam, eam ipſi
iam ſibi arrogare conātur. Sed hic artificē agit Vueſt
phalus: et quod nos in ipſo Syncretiſtisq; ſuis accuſa-
mus, id ipſe in Principes ac Magiſtratus deriuare co-
natur, quo ſibi cauſam cum illis communem faciat, &
nos inuidia grauet. Hoc ei nimirum adflauit Propheti
cus ipſius ſpiritus, qui à calumnia nomen habet. At ue
rò ſcripta noſtra palàm teſtantur, quā nos fidem, ſub-
iectionem, atq; obedientiā à ſubditis Magiſtratui cui-
que deberi doceamus: ut multis hic ad retorquendam
mendacem hominis effrenati calumniā nobis hic non
magnopere opus eſſe putemus. Et dum de Papiſtica
tyrannide diſertè loquimur, nihil illā ad Politicos Ma-
giſtratus*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

giſtratus quoquo modo pertinere teſtamur: ſed ad eos duntaxat, qui tripodes & ipſi ſuos in loco ſancto (Papæ inſtar) conſtituere, atq; nouos ita demum fidei Articulos formare, & cenſuram eorum tandem ſibi ipſi (neglectis legitimis Eccleſiæ iudicijs) arrogare conantur. niſi ſi Vueſtphali ſpiritus (cui uidelicet licent omnia) Papam affirmet eſſe politicam Dei ordinationem : ut quæ de Papiſtica dicuntur tyrannide, ad Magiſtratum etiam detorquere poßit. Sed eſt permittendus Propheta hic ſuo ſpiritui, qui ſurſum denuò ac deorſum miſcere omnia conatur.

12

Satis ſomnolenter inquirit Laſcus de authoribus Confeſsionis: pulchrè diſsimulās ſe ſcire, qui'nā fuerint. Vnus ex omnibus ſolus placet, et unus nominatur: de quo meliora ſibi promittit, quàm ut in tali pręſertim Confeſsione, aliud ſenſerit quàm ſcripſerit. Laudat in eius uerbis perſpicuitatem: at filij Dei uerba non ſunt illi perſpicua, niſi tenebræ lucē inferant ſuis tropis.

Si ſomnolēter inquiro de Confeßionis autoribus : quo pacto pulchrè me ſcire dißimulo, qui'nā illi fuerint ? Hic admirabilis iſte Propheta coniungit, quæ ſecū ipſa inuicem pugnāt. Deinde ſcire nos oportet, etiā quæ neſcim⁹, in Vueſtphali gratiā, ne tant⁹ alioqui ueritatis aſſertor in mēdacio hæreat. illi uerò integrum erit, & neſcire, niſi quæ ad cauſæ ſuæ commodum ſci-

re uolet, etiamſi notißima ſint omnibus: et rurſum ſci re omnia, ad intendendas alijs calumnias, quæ neq; dicta, neq; ſcripta, ac ne cogitata quidē ſunt unquā. Certè unus ille, quem nobis ſolū placere dicit, rogatus à me de Confeßionis autoribus, reſpondit, ſe ſolum, & quidem inuitum, coactum fuiſſe (alijs omnib. hanc prouinciam detrectantibus) ſcribere eam ipſam Confeßionem. Quid autem offendit Vueſtphalū, dum unum illum, quem ſolum noui, nomino? iam ſcilicet ne nominari quidem amplius fas erit quenquam, niſi ex præſcripto Vueſtphali? Sed (iudice Vueſtphalo) unus hic nominatur à nobis: quia ſolus placet. Quanto magis igitur ego Vueſtphalo placeo, qui et toties ab ipſo nominor, & tam ſplendidis multisq; titulis (quæ eſt hominis efferati impotentia) ornor? Porrò D. Philippum Melanthonem ego iam olim (etiam ante ſcriptā Confeßionem) amo & ueneror, propter multa et eximia Dei in illo dona: adeoq; et debere me illi multum fateor, ut qui per eum profecerim in Sacrorum cognitione, ſiue id Vueſtphalus credat, ſiue non credat. neq; temerè mihi perſuadeo, uirum illum, in tali potißimum ſcripto, non aliud ſcripſiſſe quàm ſenſerit. Hoc ſi Vueſtphalum offendit, cur non diſertè aut me, aut Philippum (qua parte offenditur) accuſat? Sed ſuo hic genio indulgere maluit, nempe ut adunco ſuo naſo ſuſpenderet omnia, et ueluti Dauus in Comœdia omnia perturbaret. Grauiter admodū illi pecco, dum Philippo perſpicuitatē tribuo, quam in illo Docti alioqui omnes agnoſcūt: cum mihi ſatis perſpicua non ſint (ſcilicet) uerba filij Dei. Ita quidē blaterat Erin-

nys Vueſtphalica, quæ nullũ uidelicet mentiẽdi calumniandiq; modum aut finem nouit. Sed hoc facit è bilis ſuæ redundantia, non autem ex uerbis meis, quæ ſanè in ſcriptis meis eiuſmodi nuſquam legit. Imò uerò ſcripta mea luculentiſſimè teſtantur, me in Cœnæ uerbis nihil omnino deſiderare neq; lucis, neq; ueritatis, neque autoritatis: ſi iuxta familiarem Scripturæ in Sacramentario argumẽto uſum (quem & ueteres alioqui omnes ſunt ſequuti) exponantur. nimirũ ſic lux in luce quæritur & uidetur, quemadmodum Propheta docet. Et exemplo tentationis Dominicæ docemur, Diabolicum eſſe, unius duntaxat loci uerba, ad inducendam nouam aliquam doctrinam, pertinaciter urgere. Contrà uerò certiſſimam eſſe doctrinæ ueritatẽ, quæ legitima locorum collatione in Scripturis approbatur. Non igitur tenebræ uerbo Dei lucem inferũt, tropis ſuis, è locorum collatione in eodem argumento productis, ut hic nugatur Vueſtphalus: ſed lucem potius, perſpicuitatemq; uerborum Chriſti, & totam adeò cauſam Sacramentariam obſcurat atq; inuoluit Vueſtphalus cum ſuis (et quidem non ſine Chriſti Domini cõtumelia) nouis quibuſdam interpretationum ſuarum figmentis, nuſquam ſanè in hoc argumẽto uſurpatis, & pugnas alioqui in ſcripturis ſerẽtibus: ad hæc & à priſcis Eccleſiæ Doctoribus diſſentaneis, & à fidei Analogia prorſus alienis.

13

Fortaſſe in uno illo reponit uictoriam, ut Caluinus frater eius fecit. Adeò

Imò uerò Vueſtphalus, quia nihil habet quod in

nos ſeriò poßit ſcribere, et tacere interim non uult in Erinnys ſuæ

reſpuit hominum authoritatem, & ſolius Scripturæ ſtat authoritate.

gratiã, nugacibus iſtiuſmodi ſannis miſeras ſuas chartas explere cogitur. Atq; de D. *Caluino, ſuo loco poſtea: quem ſanè non ſolum pro fratre agnoſco multò libentißimè, ſed de illo mihi etiã, totiq; adeò Chriſti Eccleſiæ maiorem in modum gratulor.* Nunc Vueſtphalicum *acumen intueamur. Vnus mihi Philippus placet (ſi Vueſtphalo credimus) quia in uno illo ſpem uictoriæ repono. Vnde uerò colligit argutator iſte, me in Philippo reponere ſpem uictoriæ? Prudenter igitur addit uocem dubitantis (fortaſſe) ne Propheticũ ſuum ſpiritum, per certam aſſeuerationem, impudenti ac manifeſto mẽdacio infamet. Ego enim etſi D. Philippum ex animo ueneror, & magni (ut debeo) facio: tantum abeſt tamen ut in illo unquam ſpem uictoriæ ullam in Sacramẽtaria hac controuerſia repoſuerim omnino, aut etiamnum reponam, ut ne Apologiæ quidem, nedum ullis alijs ipſius ſcriptis, ſtandum eſſe, in Purgatione noſtra diſertè profitear, etiamſi Cæſareæ Maieſtati publicè oblata eſſet: niſi certò cõſtaret, eſſe conſentaneã primùm uerbo Dei, deinde uerò ipſi etiam Auguſtanæ Confeßioni, publico alioqui totius Imperij conſenſu receptæ (ut edita habetur) & comprobatæ. Ita uidelicet ego uictoriæ ſpẽ repono in Philippo, alio'ue quocunq; eius Confeßionis ſiue autore, ſiue interprete, ſiue patrono. Sed euomere in nos oportuit Vueſtphalum, quæ commota ſemel tanti Prophetæ*

phetæ bilis non poterat continere: etiamſi omnia ſibi rurſum relingenda reſorbendaq́; adeò eſſe non ignoraret. Tantundem uerò ponderis habet, quod de Scripturæ & hominũ autoritate addit. Controuerſia eſt non de Scripturis hoc loco, ſed de Auguſtana duntaxat Confeßione. Cum igitur ſuffugia quærant aduerſarij, ut nos ab ipſa Confeßione reuocent ad neſcio quos illius autores: nosq́; quod res eſt dicamus, unum duntaxat nobis eſſe notum, quem alioqui non putaremus (in tali præſertim ſcripto) aliud quàm ſenſerit ſcribere uoluiſſe: Ariſtarchus ecce noſter à Scripturæ nos autoritate ad humana præſidia recurrere fingit. Et furijs ſuis agitatus, facere non poteſt quin calumnijs ſuis peruertat omnia, quæcunq; à nobis in utramuis partem, quocunq; etiam modo dicuntur.

14

Credimus ſanè & nos ſimpliciter, meliorem eſſe unum, quàm qui aliud occultauerit multo tempore, aliud præ ſe tulerit: & non Principum ac Theologorum, abhorrentium à dogmate Sacramentario, ſed Cinglij errorem inſeruerit Confeſsioni. ita deniq; ſe attemperauerit, ut et Papiſtas & Proteſtantes eluderet ambiguis uerbis.

Quæ ſit Vueſtphali ſimplicitas, etſi iam aliunde plus ſatis nota ſit pijs omnibus: tamen hic unus Paragraphus facilè illam etiam indicabit. Quæſtio eſt, nũ autor confeßiõis aliud ſcripſerit quàm ſenſit, in ipſa Confeſſione. Hic igitur dum nos, nihil huius de autore ſuſpi-

cari poſſe dicimus, & Vueſtphalus noſtrum hoc iudicium, unaq; & autorem ipſum, naſo ſuo adunco ſuſpendit: corrigere id iam, ſi dijs placet, & melius de autore ipſo ſentire ſe profitetur. Sed hoc tanta ſimplicitate facit, ut eum & hypocritam, & perfidum adeò i npoſtorem obliquè facere conetur. Primum enim fingit, ipſum à ſuis aliàs partibus fuiſſe, ut illi hypocriſeos calumniam intendat: quaſi aliud præ ſe tulerit, aliud uerò multo iam tempore occultarit, niſi & nunc Vueſtphalico Syncretiſmo ſubſcribat. Deinde Principum ac Theologorum ſententiam in re Sacramentaria ita obtendit, quaſi iam euicerit, & Principes ipſos qui Cæſ. Maieſtati Confeßionem exhibuerunt, quiq; ſe illis poſtea etiam adiunxerunt, & Theologos deniq; omnes qui tum aderãt, autori ipſi in os ueluti præmanſum quoddam ingeßiſſe omnia, quæ in ipſa Confeßione habentur: ut ſi quid in illa præter præmãſum illud reperiatur, perfidiæ à Vueſtphalo autor ipſe ſcilicet accuſari poſſe uideatur. Poſtremò huc ſpectat, ut ſi autor in ſcribenda Confeßione, ita ſit moderatus uerba ſua (quod in ipſo quidem erat) ut non prodita alioqui doctrinæ ſynceritate, amputare nihilominus ſtuduerit omnes dißidiorum parum neceſſariorum occaſiones: impoſturæ eum quoq; inſimulet, quòd Cinglij errore inſerto ſcilicet, & Papiſtas et Proteſtantes uerbis ambiguis eluſerit. Præclara profectò Vueſtphali ſimplicitas, tali haud dubiè Propheta digna. quaſi nõ iam abundè conſtet, Martpurgẽſis etiam colloquij teſtimonio, Zuinglio tum adſcripta fuiſſe multa, de quibus uir ille nunquam omnino cogitauit. Vt interim taceam,

ceã, à Vueſtphalo (dum Philippo notas iſtiuſmodi inu rere conatur) eadem ſimul opera etiam, & Principes illos qui Confeßionem exhibuerunt, quiq; ſe eis alij poſtea adiunxerũt, & eorum Theologos omnes, eiuſmodi uel ſtuporis uel indiligentiæ accuſari: ut autoris hypocriſim (à Vueſtphalo ſcilicet obſeruatam) agnoſcere non poſſent: aut ſi agnouerunt, occurrere protinus nõ curarẽt. Ita ſanè iſti omnes à Vueſtphalo unà cum Philippo accuſantur: aut Philippus unà cum illis omni (hac in parte) accuſatione liberatur. Sed autor ipſe (ſi ſit opus) nebulas iſtas Vueſtphalicas facilè diſpellet. nobis ſatis eſt indicaſſe ſpecimen egregium Vueſtphalicæ ſimplicitatis, quam iactat.

15

Pergit adhuc Vueſtphalus oſtẽtare ſimplicitatẽ ſuam: non ſolùm ut autori fidẽ in Confeßione omnẽ abroget, ſed ut furijs denuò ſuis concutiat omnia: hoc eſt, ut et Principes, et Doctos, & Eccleſias denuò inuicem committat: nouisque rurſum tumultibus omnia impleat.

Conſtat autem, Confeſſionem illam nõ unius eſſe, qui ſcripſit: ſed Principum, qui eam exhibuerũt Imperatori, & eorum qui illi Confeſsioni ſe adiunxerunt. ac proinde interpretationem ueram atque indubitatam ab ipſis omnibus, non ab uno atq; altero eſſe petendam. eamq; ſententiam uerè defendi, tanquam conſentaneam illi Confeſsioni, quam Eccleſiæ quæ illã receperũt, per aliquot annos publicè

pleat. Dicit igi- docuerunt & defenderũt.
tur, Confeßionẽ

non eſſe unius illius qui eam ſcripſit: ſed Principum, qui eam Cæſ. Maieſtati exhibuerunt, & qui ſe ei demum etiam adiunxerunt. Inde autem duo mox colligit Propheticæ ſuæ Dialectices artificio: Alterum, ueram atque indubitatam Confeßionis interpretationem, nõ ab uno illo eius autore, ſed ab omnibus ſimul & Principibus, & Doctis, & Eccleſijs illius nomine coniunctis petendam eſſe: Alterum autem, eam ſolam interpretationem defendendam eſſe, quam Eccleſiæ quæ illam receperunt, non quidẽ ſemper poſtea (hoc enim non ita facilè probauerit) ſed per aliquot duntaxat annos docuerũt et defenderunt. Quodq; ad prius illud attinet, quis non uideat fucum Vueſtphali, dum Confeßionẽ negat autoris eſſe, quòd nõ per ipſum, ſed per Principes ſit exhibita? Quid ſi enim Principes, qui Confeßionem Cæſ. Maieſtati exhibuerunt, non equidem illam ueluti præmanſum quoddam in os autoris ingeſſerunt, ſed de fide potius, pietateq; & eruditione hominis optimè alioqui perſuaſi, prouinciã ſcribendæ Confeßionis totam uni illi (præ alijs omnibus) concrediderunt: ſcriptamq; (ut extat) iuxta autoris unius illius proculdubio explicationem receperunt, receptam comprobarunt, cõprobatam Cæſ. Maieſtati ac reliquis totius Imperij Ordinibus exhibuerunt: atq; omnes illam demum totius Imperij Ordines (ut eſt exhibita) confirmarunt, & publico ad extremum fœdere ſanxerunt: Quid (inquam) etiam'ne adhuc negabit Vueſtphalus, Confeßionem ipſam unius illius

autoris

autoris eſſe,ut ab eo non petatur illius explicatio? Ac non potius uera ac legitima Confeßionis interpretatio, inuitis etiam omnibus Vueſtphali furijs, petenda erit ex publico ipſo Confeßionis ſcripto, ut extat: aut unius alioqui illius autoris explicatione, cui illam uni omnes tunc Principes & ſcribendam commiſerunt, & ſcriptam approbarunt, & approbatam publico Imperij fœdere ſanxerunt: quàm ut nouos eius interpretes, et quidem incognitos, quæramus? Sed aliud agit Vueſtphalus Prophetica ſimplicitate ſua. Ad Principes prouocat, non quòd Principum ipſorũ interpretationi ſtare uelit, quam nullã alioqui expectat: ſed quòd putet, hoc prætextu, non Confeßionis modò interpretationem, uerùm cauſæ etiam totius ſummam, ad ſe & ſuos Syncretiſtas pertrahi poſſe. Id ſanè facile eſt uidere, dum altera protinus collectione addit, eam potißimùm ſententiam defendendam eſſe, non quam Principes alioqui ipſi allaturi eſſent, ſed quam Eccleſiæ annis aliquot docuerunt & defenderunt. Eccleſiæ autem Vueſtphalo non ſunt, niſi Eccleſiarum Paſtores, quos ſecũ cõſpiraſſe nouit. Quiſquis enim ab ipſo diſſentiat, protinꝰ illi eſt fanaticus, Sacramentarius, et Suuermerus. Cæterum demus hoc Vueſtphalo, ut Confeßionis interpretationem ab Eccleſijs quæ eam receperunt petamus: numerabuntúrne duntaxat, ac non etiam ponderabuntur illarum ſententiæ? Quòd ſi hactenus ſunt ponderandæ, quatenus Confeßionem ipſam (ut eſt exhibita) receperũt: equidem quatenus eam non ita ut eſt Cæſ. Maieſtati exhibita, receptam eſſe ab illis cõſtat, hactenus etiam inter-

interpretatio quã adferẽt, neq; locum neq; pondus ullum in exponenda Confeßionis mente obtinere ullo modo debebit. Certum eſt aũt, nõ aliter unquã receptã fuiſſe Confeßionem, aut recipi etiã potuiſſe, quàm eſt ab autore ipſo ſcripta, ac Cæſ. demũ Maieſtati oblata, omniumq́; Imperij ordinũ autoritate ad extremũ comprobata & ſancita. Quicunq; igitur aliter intelligi uolunt ipſam Confeßionem, quàm aut uerba ipſa, aut mens alioqui Confeßionis ex locis illius cõſentienter collecta, aut deniq; autoris ipſius explicatio permittat: quicunq; id faciunt (inquam) ſiue Theologi, ſiue Eccleſiæ, ab ijs ſanè apparet aut nunquã uerè receptam eſſe (ut eſt exhibita) ipſam Confeßionem, aut ſi unquã eſt recepta, deſertam rurſus uiolatamq́; eſſe: ac proinde nullo etiam loco habendam eſſe taliũ interpretationem. Fruſtra ergo obtẽdit Vueſtphalus, & Theologorum & Eccleſiarum interpretationẽ, à quib. Cõfeßionẽ ipſam (ut extat, et ab autore explicatur) aut nõ uerè receptã, aut uiolatã eſſe cõſtat. At uerò obſcurũ nõ eſt, quid hic moliatur Erinnys Vueſtphali: nempe ut ſi nos à fœdere Imperij excludere, atque ita demum lanienæ hoſtium Euangelij (quod ſolum cupit) obijcere non queat, propter declaratam alioqui cõſenſionem noſtram cum Auguſt. Confeßione: Principes nihilominus cum Principibus, Doctosq́; item cum Doctis, & Eccleſias cum Eccleſijs committat potius, quàm ullam procurandæ in Sacramẽtaria hac controuerſia conciliationis patiatur inire rationem. Bona mens, bonus animus ſcilicet. Quid enim ſi ue inter Principes quidẽ ipſos Auguſtanæ Confeßio-

nis

nis primarios propugnatores, nedum inter adiunctos illis poſtea, multo minus autem inter Doctos et Eccleſias, *omni prorſus ex parte cõueniat: nõ dico de Chriſti* Domini *in Cœna ſua præſentia, Corporisq; ac Sanguinis ſui participatione (de iſtis namque nulla eſt dubitatio) ſed de eo duntaxat præſentiæ & participationis modo, qui nunc à Vueſtphalo & eius Syncretiſtis urgetur? Conſtetq; alios ab alijs, calore contentionis (ut ferè ſemper fieri ſolet) falſo hac in parte accuſatos eſſe? Quid (inquam) ſi ita ſit, an ab illis ſimul omnibus (obſecro) petetur Confeßionis interpretatio? Ac non potius mens ipſa Confeßionis eius, tum uerbis, tum locis inter ſeſe collatis colligetur? Imò uerò quo pacto ab illis ſimul omnibus petetur, ut non inuicem cõmittantur? Sed huc ſpectat Erinnys Vueſtphalica, inq; hoc conatibus ſuis omnibus incumbit, ut aditus omnes pacificandi excitata doctrinæ dißidia (quoquo poteſt modo) præcludat. Quaſi uerò nõ ſatis adhuc turbarum fuerit in Imperio, niſi denuò redintegrentur.*

16

Mirificè autem & planè nouo modo Polonus nititur perſuadere, quòd non diſſentiat à doctrina Auguſtanæ Confeſsionis. Proferens ſua commenta, affingit uiolentas & contortas interpretationes uocũ: & per eas ſuum commẽtum,

Si Vueſtphalus mirificũ iſtum neſcio quem, & nouũ adeò quẽdam modum, ſi item cõmenta noſtra, et uiolentas ac contortas (ut iactat) uocũ inter-

ter-

id eſt, cōceptum animo errorem uult probare: & fidem facere, ſe cōſentire cū Auguſtana Confeſsione. Interim hoc ſolum probat, ſe non diſſentire à ſeipſo: ſed idolū formatum in ſuo corde, ſuis uenuſtis cogitationibus expolire.

terpretationes, in medium protuliſſet: utcunque ei reſpondiſſemus, quemadmodum id etiam quatenus aliquid profert ſuis locis faciemus. Sed tāto Prophetæ ſcilicet, pronunciaſſe ſatis eſt: etiamſi quæ adfert, uaniſsima eſſe non ignoret. Indulgeat ipſe igitur bili ſuæ, ut uolet: nos rem ipſam proſequemur. Si mirificum illū & nouum modum perſuaſionis noſtræ in hoc cōſtituit, quòd particulam (CVM) in decimo Auguſtanæ Cōfeſs. articulo non equidem ad ipſum Panem, locum'ue in illo ullum, ſed ad tempus referam potius, Myſticæ in Cœna à Domino inſtitutæ actionis: id mihi ſanè cū ipſomet Vueſtphlo commune eſt, qui alioqui aut ſemetipſum unà mecum mirificæ huic & nouæ perſuaſionis culpa teneri intelliget, aut me ſecum unà omni hauddubiè culpa liberabit: id quod in noſtra ad Paragraphum 23. reſponſione planè apparebit. Libenter autem amplector Vueſtphali teſtimonium, quo me à meipſo in doctrina mea nō diſſentire teſtatur. Quocunq; enim id modo facit, ſemetipſum mendacij conuincit. Et palàm oſtendit, ſe, non ab alijs ſolum, ſed à ſemetipſo etiam (in Erinnys ſuæ gratiam) diſſentire, cum me aliàs à meipſo diſſentire affirmet, nunc uerò neget: quam nos ſanè laudem tanto Prophetæ nō inuidemus.

uidemus. Quòd doctrinam meam, idolũ neſcio quod in corde meo conflatum uocat: more ſuo id facit, ut artificioſe ſcilicet, ne dicam ſcurriliter, ſuam ipſius culpam in me transferat. At uerò poſteaquã certos ego, planeq́; indubitatos doctrinæ noſtræ fontes tã in Scripturis ſanctis quàm in orthodoxis Catholicæ Chriſti Eccleſiæ Doctoribus, & uideo ipſe, & commonſtro: nihil moror iſtas ſpiritus Vueſtphalici calumnias. facilè alioqui oſtenſurus (ſi contendere liberet) non à nobis, ſed ab ipſomet Vueſtphalo horribile formari idolum, non ſolum in corde ipſius, ſed in mutis etiam atq; egenis elementis: & quidem non ſine grauiſſima contumelia Chriſti, ne dicã eius abnegatione. Palàm eſt, nos iampridem expetere legitima ex Verbo Dei Eccleſiæ iudicia. Quæ ſi impetrare nõ poſſum⁹, Chriſtum Dominum iudicem ineuitabilẽ habemus. ad cuius tribunal cum nos omnes ſiſti tandem oporteat, illuc iam (certa Doctrinæ noſtræ fiducia) prouocamus. Nec dubitamus, nos, doctrinam noſtram multo facilius tum eſſe approbaturos per gratiã Dei, quàm nouus hic Atlas Saxonicus reales corporalesq́; ſuas, In, Sub, Cum pane Cœnæ deliteſcentias, connexiones, ac diſtributiones per manus Miniſtri, Corporis Chriſti: ſuas item Vbiqueitates, et ſuas illas pijs pariter atq; impijs communes proſtitutiones approbare unquam poßit. Parati interea ferre omnia, quæcunq; in nos Dominus eo ipſo potiſſimùm nomine, permittere unquam uolet, ad gloriam nominis ſui Diuini, & ueritatis in hac controuerſia illuſtrationem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

17

Miſerè torſerunt alij uocabula, HOC EST CORPVS MEVM. Baro Polonic⁹ poſthabitis iſtis torturis, arripit ex Confeſsione uoculam CVM: quæ quantumcunq; reluctetur, debet ei tamen ſignificare tempus myſticæ actionis, non præſentiam corporis & ſanguinis.

*Nō eſt noſtri nūc inſtituti pro alijs reſpondere: & eſt iam abunde refutata hæc Vueſtphali calūnia, ſi aures ad audiendum haberet. Videat autē Vueſtphalus, ne ipſum multo magis olim torqueat Propheticus ipſius Spiritus, quàm ipſe Verba Chriſti Domini à nobis torqueri fingit. Quod ad me attinet, mihi perinde eſt, ſiue me Baronē Polonicum, ſiue urſum Sarmaticum uocet. Hæc enim, atq; huius generis omnia, furioſi hominis genio permitto. Et quo illi magis diſpliceo, hoc mihi magis ipſe placeo, deq; eius conuicijs mihi gratulor. Quas autē torturas à me poſthabitas eſſe putat? Equidem & nūc figuratam loquutionem in Chriſti uerbis (*HOC EST CORPVS MEVM*) agnoſco: ad quem modum ſunt figuratæ omnes Sacramentales iſtiuſmodi loquutiones. id quod omnes alioqui etiam priſci purioris Eccleſiæ Patres nobiſcum fatentur. Sed cum de Auguſtana duntaxat Confeſs. nobis cōtrouerſia eſſet: illius mihi duntaxat uerba etiā explicanda erāt. Porrò Vueſtphalus & ſui, conantur modis omnibus diſsimulare torturas ſuas in uerbis Chriſti Domini: ſed eas ſilentio ſuo produnt, dum nullam illorum nudam alioqui ac*

ſimplicem,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

ſimplicem, iuxta ſingularum uocum ordinem (ut aliàs dictum eſt) adferunt interpretationem. Tantum clamant, Verba eſſe clara, dilucida, ac perſpicua. At uerò quo ſunt magis clara ac perſpicua Vueſtphalo, hoc ſanè facilius illa, iuxta uocum ſingularum (ut dictum eſt) ordinẽ, explicare poſſet, niſi ſibi à prodendis torturis ſuis uſq; adeò timeret. Quæ uerò eſt hæc hominis maleuoli uafricies: dũ negat, particulã CVM, *mihi ſignificare præſentiam corporis & ſanguinis: nec dicit, in Cœná ne, an uerò in pane Cœnæ & poculo præſentiam intelligat: ut ſi alterum uel agnoſcã uel negem, utrumq; me aut agnouiſſe aut negaſſe calumniari poſsit. Sed dum particula* (CVM) *ne ad tempus quidem Cœnæ referri poſsit, niſi cõſtituta in ipſo Cœnæ uſu corporis & ſanguinis Chriſti præſentia, etiamſi ea Cœnæ elemẽtis nõ includamus: quiſquã hic malicioſam Vueſtphali calũniã deprehẽdere poteſt.*

18

Hactenus Sacramentarij reiecerũt omnes has dictiones, IN, SVB, CVM Pane: nunc Laſcus placatus uni uoculæ, certis tamen conditionibus, cum reliquis bellum gerit. Negat uidere ſe uſquam, Confeſsionis mentem eſſe, ut uoces illas, IN, SVB, CVM, pro eodẽ accipi uelit.

Si Vueſtphalo ſunt Sacramẽtarij, qui Sacramẽta, aut res nudas, inanes, atq; ocioſas faciunt, neq; niſi noſtræ hic in uicẽ cõuerſatiõis ſigna eſſe docẽt: aut qui illa inter res adiaphoras ita numerãt, ut perinde eſſe dicãt, ſiue eis utamur, ſiuẽ

non utamur: tum ſanè cum iſtis adeò nobis commune nihil eſſe teſtati ſumus Par. 11, ut eos in Chriſti Eccleſia (niſi reſipiſcere uelint) haudquaquam ferendos eſſe exiſtimemus. Cæterum ſi nos (in Erinnys ſuæ gratiam) contumelioſo hoc deſignat nomine, quòd eius deliria nō recipiamus: facilè hic Erinnym ſuam furere patiemur, ſi quando fortè ſe in pecudes pro hominibus ſæuijſſe furijs ſuis agitatū agnoſcat: adeoq; & maledicta ipſius, in laude noſtra ponemus. Quod porrò ad uoces illas attinet, IN, SVB, CVM: nos ſanè illas (in ſenſu præſertim Vueſtphalico) non reiecimus unquam (quemadmodum ipſe fingit) quia nunquā recepimus: ſed ut nouas, & à mente Scripturarum alienas, accuſauimus ſemper, atq; etiamnum accuſamus: neq; in Chriſti Eccleſia ferendas ullo modo eſſe putamus, donec uſu Scripturarum familiari comprobentur. Particulæ (CVM) ut nunquam infenſus fui in Cōfeſsione Auguſtana, eo quòd illam ad tempus Myſticæ in Cœna actionis referri manifeſtè uidebam, ita eam in Vueſtphali & ſuorum ſcriptis nunquam probaui, quatenus ad ipſum Panis ac Vini in Cœna elementum, aut neſcio qualem in eis locum referre illam conantur. Vnde me igitur nunc demum huic uoculæ placatum eſſe ſomniat hic Propheta, qui interim omnium uigilantiſsimus haberi cupit? Aut igitur mendacium & hic ſuum agnoſcat tantus Propheta: aut oſtendat (& quidem ſine malicioſa uerborum noſtrorum deprauatione) uoculam (CVM) in Auguſt. Confeſsione, noſtræ interpretationi reclamare. Sed oſtendat id non ſuis duntaxat ſuorum'ue aſſeuerationibus,

usurpa-

uſurpationibus, aut interpretationibus, quas nos cũ doctrina Confeßionis conſiſtere haudquaquam poſſe dicimus: ſed uerbis ipſis, doctrinaq; ex illis collecta, in ipſa Confeßione: quemadmodum nos in noſtra Purgatione abunde oſtendimus (commonſtratis in ipſa Cõfeßione & eius Apologia locis) uerba ac mentem Confeßionis nequaquam poſſe conſiſtere cum prodigioſis Vueſtphali imaginationibus, de Corporis Chriſti in pane Cœnæ, ſiue immenſa, ſiue locali deliteſcentia, quatenus quidem nullo ſenſu percipi poteſt: & de communi illius pijs pariter atq; impijs, ore carnali, ex ipſius Miniſtri manib. mãducatione. id quod alioqui obiter etiã attigimus in Paragraphi tertij reſponſione. Cæterùm Erinny Vueſtphalicæ ſatis eſt dixiſſe quidquid collibuit, etiãſi quæ dixit neq; probet, neq; probare poßit. Ita ſanè et nũc (quaſi iam ſua probaſſet omnia, quæ interim cõtrouerſa eſſe, et à nobis negari nouit) ſuas nobis occinit uſurpationes & interpretationes: & more interim ſuo noſtra omnia deprauat & calumniatur, ut ſe ſui ubiq; ſimilẽ eſſe declaret.

19

Nos etſi hic promiſcuè utamur in uno ſenſu, falſò nobis tamẽ impingit, nos ponere localem incluſionem. Nam uſurpamus eas, tum contra Papiſtas, tum Berengarij aſſeclas. Contra Papiſticam μετουσίαν, fatemur in Sacramento Eu-

Tametſi Paragraphus iſte nihil ad cauſam noſtram faciat (nobis enim res eſt de conſenſione doctrinæ noſtræ cum Auguſt. Cõfeßione, non au-

chariſtiæ eſſe & manere elementa: Et contra Berengarianos confitemur, non ſola, uel ſigna, uel figuras abſentis corporis & ſanguinis eſſe panem & uinũ: ſed cum elementis, ſeu ſignis uiſibilibus ſimul adeſſe, diſpenſari, & ſumi, uerum corpus & ſanguinem Chriſti. Corpus intelligentes, [5] non ſignum, non uirtutem, non merita, non Diuinitatem, non ſocietatem, nõ ius in corpore, ſed Corpus quod pro nobis traditum eſt: & ſanguinẽ, non figuram, non ſymbolum ſanguinis, ſed eũ qui effuſus eſt pro nobis, in remiſsionem peccatorum.

tem Vueſtphalicis uſurpationibus (quatenus alioqui nobis in ipſa Confeſſione cõmonſtrari nõ poſſunt) gaudemus tamen illum ita extare: nimirũ in eo malicioſa prorſus calumniãdi noſtra omnia libido Vueſtphalica cõſpici, ac ueluti digito cõmonſtrari poteſt. Reſpondebimus illi igitur, et notulas numerorum ſingulis reſponſionis noſtræ capitibus addemus, ut facilius appareat, ad quæ'nam reſpondeamus. 1. *Localem incluſionem Corporis Chriſti in pane Cœnæ, à Vueſtphalo conſtitui, nunquam me dixiſſe memini. Quare aut locũ indicet in noſtra Purgatione quam ſugillat, ubi'nam id facio: aut in mendacio ipſemet hæreat, cuius me toties (mendax ipſe) accuſat. Impugno quidem ego localem omnem corporis Chriſti in pane Cœnæ incluſionem, quiſquis illã*

tandem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

tandem quóue cunq; item modo ſtatuat. Eam porrò licet à ſe modis omnibus abigere Vueſtphalus conetur, dum immenſam corporis Chriſti ubiqueitatem ſomniat: tamen cum illam neq; Scripturæ, neq; item Veterum teſtimonijs approbare uerè poteſt, efficere illum id cum ſuis omnibus non poſſe dico, ut localem hanc incluſionem ſeu cōnexionem ullo modo excludat. niſi ſi utranque excluſam uelit. Nullam enim aliam omnino, ſiue in cœlo ſiue in terra, ullius rei præſentiam uſquam nobis uerbo Dei proditā habemus, niſi aut immenſam, quæ ſoli duntaxat Deo, in Diuinæ henadis ſuæ triade, propria eſt: aut localem, quam omnibus in uniuerſum creaturis (ſine exceptione ulla) communem eſſe (inter quas ſanè & Chriſti Domini corpus numeramus) & Scripturarum & Veterum omnium teſtimonio conſtat. 2. Noſtrā nihil refert ſcire, quid Vueſtphalus & ſui cum Papiſtis agant: modò ne idololatriam Papiſticam doctrina ſua non tam ſuſtuliſſe, quàm potius mutare uoluiſſe uideantur. 3. Equidem nulli hominum addicti ita ſumus, ut inter eius aſſeclas cenſeri uelimus. Vnum enim ac ſolum Chriſtum Dominum, Magiſtrum noſtrum agnoſcimus, in cuius ſolius nomen etiam baptizati ſumus. Sed Berengarium nobis in hac potiſsimum cauſa adiungi patiemur: ſiquidem non aliud docuit, quàm quod inter eius fragmenta apud Lanfrancum, eius aduerſarium, habetur. Cæterùm oportebat ſanè commonſtraſſe errorem in Berengario & nobis, cuius nomine nos omnes pariter accuſat. Quòd ſi nihil aliud extat Berengarij, quàm quod apud Lanfrancum illius antagoniſtam habetur:

betur: palàm eſt Erinnym Vueſtphalicam, et uiro inculpato Berengario & nobis, falſo & malicioſe ea adſcribere, quæ hic (pro ſpiritus ſui calumniatoris abundantia) nobis adfingit, aut ab alijs adficta adſcribit. Duo ſunt autem quorum nomine noſtram hic doctrinam traducit: nempe ea, quæ, producta ſua & ſuorum doctrina, oppugnare conatur. Alterum eſt, quòd panem & uinum Cœnæ, ſola elementa, ſigna, ac figuras ABSENTIS corporis et ſanguinis Chriſti eſſe doceamus. Alterum uerò, quòd corpus et ſanguinẽ Chriſti Domini, non intelligamus ipſum Corpus pro nobis traditum, et ipſum ſanguinem pro nobis effuſum: ſed ſigna potius, figuras'ue, aut ſymbola: item uirtutem, merita, diuinitatem, ſocietatem, aut ius in corpore Chriſti Domini. Hæc ita nobis hic adſcribit Vueſtphalus: quatenus ea omnia, his quæ recenſui uerbis, tanquã in nobis oppugnat. Ad hæc igitur duo ſingulatim ego hic (quod ad me quidem potiſsimum attinet) omiſsis aliorum defenſionibus breuitatis cauſa, reſpõdebo. 4. De corporis & ſanguinis Chriſti abſentia, data opera, ita captioſe loqui uidetur Vueſtphalus, pro ſpiritus ſui ſimplicitate quã iactat: ut non niſi cauda (quod dicitur) anguis in morem, teneri poſsit. facit autem hoc & hic, & antea paulò Parag. 17. ad eius finẽ, ubi de præſentia corporis & ſanguinis loquitur: ut facilè appareat, eum non per imprudentiam id ullam facere, ſed certo deſtinatoq; ſuo conſilio, quo nobis ſuas demum calumnias ſtruat atq; intendat. Non dicit, quam nos corporis & ſanguinis Chriſti uel præſentiam, uel abſentiã, in Cœna Domini

ni agnoſcamus: hoc enim fucum calumniarum ipſius detexiſſet. ſed tantum innuit, negari à nobis præſentiam, ſtatui autem abſentiam illorũ: ut perſuadeat ſcilicet, nuda, ocioſaq; & inania ſigna in Cœna à nobis conſtitui. quod uaniſsimum alioqui ipſius & Syncretiſtarum ſuorum de nobis mendacium eſſe, ita iam aliàs oſtendimus, ut hic denuò id repetere, nihil eſſe neceſſarium putemus. Hic uerò ab ipſo ſcire uelim, de quánam loquatur ſiue præſentia, ſiue abſentia corporis & ſanguinis Chriſti. num de abſentia, præſentiáue in ipſo pane et uino: aut myſtica Cœnæ actione, ad quem modum eſt à Chriſto Domino inſtituta. Ego enim (ut pro me tantum hic reſpondeam) corporalẽ illam, & corporis Chriſti naturalis in pane ipſo, & ſanguinis in uino, ſiue præſentiam, ſiue incluſionẽ, ſiue deliteſcentiam (quatenus ſanè nullo corporis noſtri ſenſu percipitur) diſertè ac ſimpliciter, ſine omni hypocriſi, iamdudum nego: neq; negaſſe aut pœnitet, aut pudet: nam fontes eius neq; in Scripturis uſquam, neq; apud Orthodoxos primæuæ (poſt Apoſtolos) Eccleſiæ patres reperio: et cum humanæ noſtræ in Chriſto Domino naturæ proprietatibus, ac præcipuis fidei noſtræ Articulis, pugnare uideo. Cæterùm à Cœna ſua abeſſe Chriſtum corpore ſuo (modo ne uſus Cœnæ terrenis eius elementis alligetur) adeò non affirmo, ut contrarium doceam, cùm alibi, tum potiſsimum in noſtra Purgatione. Abſentiam igitur ab ipſo panis & uini elemento, hactenus agnoſco in Cœnæ uſu, corporis & ſanguinis Chriſti: quatenus neque localem, neq; immenſam eorum in prædictis elementis præſen

 tiam,

tiam, incluſionem'ue, aut deliteſcentiam (ut dixi) admitto. Cæterùm à ſua Cœna Chriſtum Dominum corpore etiam et ſanguine ſuo abeſſe, adeò rurſum nego, ut hic potiſsimum effrenatam aduerſariorum noſtræ omnia calumniandi libidinem accuſem: dum nos, huius talis abſentiæ nomine, in uſu Sacramentorũ, ſigna nuda, ocioſa atq; inania, conſtituere clamant. Equidẽ nemo in ſcriptis noſtrorum omnium cõperiet, panem & uinum Cœnæ eſſe ſola elementa, aut alioqui abſentis à ſua Cœna corporis & ſanguinis Chriſti ſigna, ſymbola, ac figuras: ſed quiſque facilè comperiet à nobis doceri, panem & uinũ Cœnæ eſſe quidem & permanere in Cœnæ uſu, terrena elementa, quemadmodum & Scripturæ ipſæ & ueteres omnes teſtantur: ſed eſſe etiam ſacra iam ſigna, ſymbola, antitypa & figuras (ita enim priſci Eccleſiæ Doctores loquuntur) non ſanè uirtutis tantum, meritorumq;, & ſocietatis, iuris'ue ſocialis in corpore & ſanguine Chriſti (hæc enim non tam eſt noſtra doctrina, quàm potius Vueſtphalici ſpiritus malicioſa ad nectendas calumnias doctrinæ noſtræ deprauatio) ſed etiam ueri (unà cum his omnibus) & non tantum uiui, ſed etiam uiuificantis omnes qui illi in Cœna participant: neq; ſacroſancti ſolùm in ſeſe, ſed omnes etiam ſuos conuiuas uerè et perfectè ad uitam æternam ſanctificantis, corporis & ſanguinis Chriſti. multo minus autẽ abſentis à ſua Cœna (quemadmodum Vueſtphalica Erinnys calumniatur) ſed præſentis omnino in ſacra Cœna, & oculis & ori noſtræ fidei in nobis: ut ea tam certò fidei noſtræ oculis intueamur, illisq; tam certò, ore noſtræ

fidei,

fidei, non equidem ad mortem ullam (quemadmodum de impijs fingit Vueſtphalus) ſed ad uitam duntaxat æternã paſcamur, in ipſo Cœnæ uſu: quàm certò corporis noſtri oculis, manibus atq; ore, ſacra illorũ ſymbola intuemur, contrectamus, & percipimus, ex Chriſti Domini inſtitutione: etiamſi neque aut localem ullam, aut etiam immenſam, in Cœnæ elementis eorum ſiue præſentiam, ſiue incluſionem, ſiue deliteſcentiam, neq; item communem impijs pariter atq; pijs eorum in Cœna participationem, ullo omnino modo admittamus: nedũ ut ea pijs ſimul & impijs, in aut ſub ipſis Cœnæ elementis, ſine pane ipſo ac uino, aut per panẽ ac uinum Cœnæ, Miniſtri ipſius manibus realiter ac corporaliter porrigi tradiq; credamus. Quæ hic fanatiſſimi neſcio cuius, in noſtra de fide doctrina, homo phreneticus accuſare conatur: ea ſuo loco poſtea (per Dei gratiam) nempe in reſponſione ad 26. Paragraphum diluentur. 5. Hoc multo eſt adhuc impudentius, quod nobis adfingere hic conatur: nempe nos ſimpliciter aliud nihil ſub nomine corporis et ſanguinis Chriſti intelligere, quàm ſignum, figuram, ſymbolum, uirtutem, meritaq; illorum: diuinitatem Chriſti item, & ſocietatem, ſeu ius ſociale noſtrûm cum Chriſto Domino in corpore & ſanguine illius. Ego porrò, ut alibi, ita & hic refutanda mihi non ſumo, niſi quæ ad me pertinere uideo: non quòd facere id non poßim (gratia ſit Domino) ſed quòd & cõpendium mihi hic quærendum eſſe putem: et certus ſim, illa iam olim refutata eſſe omnia, refutariq; etiamnum per alios multo quàm per me, & facilius hoc tempore, &

etiam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

etiam fœlicius poſſe. Agnoſco igitur ego doceri à me, iuxta uſum Scripturæ, & orthodoxorũ Patrum unanimem conſenſum, in uerbis potiſsimũm Cœnæ (ut uocant) tropicam corporis & ſanguinis, de pane & uino prædicationem eſſe: iuxta quam illic, & corporis & ſanguinis nomina, pro eorum ſignis, figuris, ſymbolis, atq; antitypis, uſurpari dico. Agnoſco item, in iiſdem Cœnæ uerbis, ſub corporis & ſanguinis nomine, deſignari nobis communionem noſtram cum Chriſto Domino, in corpore & ſanguine ipſius: quæ quidem in ſe complectatur uim, merita & gloriam corporis & ſanguinis Chriſti. Præterea agnoſco à me doceri, uocem cõmunionis apud Paulum 1. Cor. 10. non equidẽ actiuè accipi pro diſtributione per manus Miniſtri: ſed paſsiuè potius, pro ſocietate, iure'ue ſociali fidelium omniũ, in corpore & ſanguine ipſius: quemadmodum id Paulus ipſemet apertiſsimè, & uerbis diſertis illic, & ipſa etiam ratiocinatione ſua teſtatur. Poſtremò illud quoq; à me doceri agnoſco, quòd Cœna Domini, ſit quidem & ſignum externũ, & internum in noſtris cordibus (autore ſpiritu ſancto) obſignaculũ, totius noſtræ iam cum Chriſto Domino communionis, ſeu ſocietatis, in corpore & ſanguine ipſi⁹, iuxta doctrinam Pauli de Sacramento Circũciſionis: ſed tamen peculiariter illud nobis Cœnæ uſu commendari dico, in ea noſtra cum Chriſto Domino communione, quod morte ſua nobis ille in ſacroſancto carnis noſtræ corpore & ſanguine promeruit, et acquiſiuit: nempe peccatorum noſtrorũ (per ſanguinem ipſius) emundationem, noſtri iam (per corporis ipſius ho-

ſtiam)

ſtiam) acceptationem, inq; filios Dei, conſummatam morte ipſius, adoptionẽ: ac proinde omnium iam ſuorum meritorum, omniſq; ſuæ gloriæ, quam factus homo in carnis noſtræ corpore, à Patre ſuo (pro ſua erga illum obedientia) accepit, plenam, certam, et æternam communionem . ut intelligamus, Cœnæ uſu non tam celebrari, nobiſq; commẽdari, ex Chriſti Domini inſtitutione, ipſius incarnationem, per quam ipſe, in una & eadem nobiſcum carne à nobis accepta, frater noſter eſſe dignatus eſt (tametſi illius quoq; beneficiũ Cœna Domini complectatur, quatenus ſanè non in alio ullo, ſed in eius ipſius carnis noſtræ à nobis acceptæ corpore, Chriſtum pro nobis mortuum eſſe teſtatur) quàm potius mortem ipſius, & quæ nobis per illam parta habemus. Sic enim Paulus, nõ tam equidem incarnationẽ Cœnæ uſu, quàm mortem potius annunciari docet. Et ipſemet Chriſtus Dominus, tradendi in mortem corporis ſui, non autem accepti per incarnationem, meminit in ipſa Cœnæ inſtitutione. Hæc ita (inquam) ego à me doceri fateor omnia, mihi alioqui cum multis alijs communia, nõ quidem in noſtra Purgatione: illic enim non habetur, niſi quod ad probandam conſenſionem noſtram cum ipſa Confeßione pertinebat: ſed in alijs libellis noſtris. ex quibus Vueſtphalus detruncata quædam ita arripit, pro ſpiritus ſui Prophetici prodigioſa ſimplicitate, ut calũnijs ſuis deprauet omnia, noſq; ita demum traducat. Ita et hic indulget Erinny ſuæ. Et dum nos in uerbis Cœnæ tropicam eſſe dicimus corporis et ſanguinis prædicationem: ille mox ita id arripit, ut nos ſub corporis nomi-

ne

ne nihil uſquam aliud, niſi ſigna, figuras, ſymbola, atque antitypa corporis intelligere clamet: non autem ipſum etiam corpus. quaſi uerò negato corpore ipſo, ulla illius ſigna, ullæ' ue figuræ, aut ſymbola, ſeu antitypa conſtitui poßint: ac non potius, qui ueracium alioqui corporis Chriſti ſymbolorum myſticam participationem agnoſcunt, non ſimul etiam agnoſcant ueri corporis Chriſti ueram etiam participationē, etiamſi nihil ſomnient de reali, corporaliq; præſentia corporis, in pane Cœnæ, ſiue immenſa, ſiue locali. Ad quem modum ſanè ueteres olim, ex ipſa ſymbolorum conſideratione, & ueritatem ipſam corporis Dominici, et ueram eius participationē, aduerſus hæreticos ſui temporis propugnabāt. Item dum ſub corporis nomine, in iiſdem Cœnæ uerbis deſignari dicimus (iuxta Pauli interpretationem) non tam equidem ſubſtantiam ipſam, nempe carnem & oſſa, quàm potius cōmunionem corporis Chriſti: id quoq; ita arripit ſimplex iſte ueritatis aſſertor, ut duplicem hic calumniā nobis intendat: & quòd mihi ipſe non conſtem in priore interpretatione, qua nomen corporis non pro communione, ſed pro ſymbolo corporis accipi dicebam, atq; ab aliis etiam (hac in parte) diſſentiā: & quòd à corporis nomine, ipſam ſubſtantiæ eius ſignificationem prorſus excludam. Quaſi uerò & communionis uox eo loco apud Paulum nō uſurpetur pro ſymbolo, monumento, atq; interno in noſtris animis per ſpiritum ſanctum obſignaculo ipſius communionis: et à corporis nomine, ſubſtātiæ ſignificationē planè excludam, dum eam uno aut altero loco ineptè urgeri dico. cum

præſertim

præſertim negari nõ poßit, communionem corporis, ſine corpore ipſo conſtitui haudquaquam poſſe. Rurſus, dum communioni huic noſtræ includo uim, meritum & gloriam corporis & ſanguinis Christi, hic quoq; non quieſcit Erinnys Vueſtphalica: ſed fidẽ uerborum Christi per nos uiolari clamat, qui nomen Corporis ita uariè exponimus, uelut noſtri obliti ſcilicet: ut illud iam pro ſigno, figura, ſymbolo, antitypo, iã uerò pro cõmunione, ſocietate, ſeu ſociali iure, ac rurſus pro uirtute, merito, & gloria Corporis uſurpemus. At uerò oculos Vueſtphali excæcauit Erinnys ipſius, aut uerius dementauit, ut aut non rectè noſtra legat, aut ſtudiò malicioſe ad calumniã detorqueat. Ego in parte noſtræ cum Chriſto communionis uim, merita, ac gloriam corporis Chriſti ita ſtatuo, ut illa ſine his conſiſtere non poßit. Et poſtquam Paulus Apoſtolus nomẽ Corporis per communionem Corporis exponit, ſanè aut Paulum Apoſtolum accuſet Vueſtphalus, quòd fidem uerborum Christi ſua interpretatione uiolet: aut deſinat noſtra calumniari, qui hactenus ad nomen Corporis ea refero, ſine quibus cõmunio Corporis conſiſtere non poteſt, quatenus Paulus nomen Corporis pro Communione corporis intelligendum eſſe docet. Atq; hæc ſanè in præſentia ad depellendas Paragraphi huius calumnias ſufficere puto. Illud tantum addam, Vueſtphalum hoc toto Paragrapho nihil aliud efficere, quàm quòd oſtendere conatur, nos à ſua et ſuorum doctrina diſſentire: id quod noſipſi alioqui iamdudũ profitemur, etiamſi ipſe taceat. Sed interim non oſtendit, doctrinam ſuam eandem eſſe cum doctri

na

na Auguſt. Confeßionis, quã nos à nobis hic ſtare omnino, & illi repugnare, uerbis ipſius Confeßionis, & eius Apologiæ, manifeſtè docemus.

20

In hoc ſenſu legimus etiam ueteres, Tertullianũ, Cyprianum, Auguſtinũ, &c. uſurpaſſe hoc genus loquutionis: & dixiſſe, In & Sub pane ac uino, adeſſe & ſumi Domini corpus & ſanguinem.

Quanquã neque hic Paragraphus ad cauſam hic noſtrã quidquã omnino pertineat (nos enim in noſtra Purgatione, quam hic Vueſtphalus impugnãdam ſuſcepit, neq; de ſenſu doctrinæ Vueſtphalicæ, neq; de Veterum ſententia egimus: ſed de Auguſtana duntaxat Confeßione, in qua fontes doctrinæ Vueſtphalicæ nuſquã adhuc commõſtratos uidemus) tamen ad iſtas Vueſtphali de ueterum ſententia gloriationes, hoc ſaltem reſpondebo: Vbi Vueſtphalus loca in Patribus commonſtrauerit, qui doctrinã ipſius approbent: tum me in iiſdem ipſis Patribus, doctrinã Vueſtphalo planè aduerſariam, commonſtraturũ eſſe: tantum abeſt, ut in ſenſu Vueſtphalico loquuti ſint unquam, noſtramq; doctrinam ullo modo impugnẽt. Sed Vueſtphalus ingenioſe facit, quòd Patres citat, non productis ipſorum locis: ne productis locis, fucus illius agnoſceretur. Alioqui clam non eſt, qua fide ueteres à Vueſtphalo & ſuis citentur.

21

Digna eſt pro-

Violenter ergo detor-

quetur

quetur particula (CVM) à Polono, ad tempus adminiſtrationis Cœnę, & ſumptionis Panis & Vini: & nequicquam recepta una uocula, reliquæ duæ ab illo impugnantur.

fectò tanto Propheta hæc argumentatio. Ipſe cũ ſuis alio ſenſu uſurpat particulam CVM, *quàm ego faciam:* Ergo *à me uiolenter, ad tempus quàm ad locum potius, detorquetur.* Equi*dem ita facilè uicerit* Vueſtphalus*: ſi quis illi accinat* αὐτὸς ἔφα. *At uerò eadem opera gladium in ſe mihi ipſemet porrigit, ut in ipſum rurſus retorqueatur, ad hunc modũ·* Auguſtana *ipſa* Confeßio*, de qua hic potißimum agitur, pugnat manifeſtè cum* Vueſtphalica *particulæ* (CVM) *interpretatione: quemadmodum id & in ipſa* Purgatione *noſtra, & hic iam uno etiam atq; altero loco palàm oſtendimus.* Ergo Vueſtpha*lus cum ſuis, non modò uiolenter, ſed impudẽter quoque, doctrinam Auguſt. Confeßionis deprauare atq; adulterare conatur: mutus interim ad noſtras obiectiones, petitas ex ipſa Confeßione, cuius acerrimus alioqui propugnator uideri cupit.*

22

Collo obtorto trahit etiam in ſuum carcerẽ, formulam ſermonis, quod dicitur: In uſu Euchariſtiæ, Chriſti corpus & ſanguinem adeſſe, diſpẽſari & ſumi. Huic ſermoni Laſcus,

Poſteaquã uidemur Vueſtpha*lo, formulam ſermonis de præſentia, diſpenſatione & participatione* Corporis *& ſanguinis*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

aliiq; Sacramentarij inducunt nouum ſenſum.

ſanguinis Chriſti in uſu Euchariſtiæ, obtorto collo in carcerem noſtrum trahere, quòd illi nouum (ut iactat) ſenſum inducamus: equidem ſi conſtet, non tam à nobis, quàm ab ipſo potius id fieri: facile cuiuis perſpicuum erit, Vueſtphalum et hic ſuo ipſius gladio iugulari. Iam uerò in ſequẽtibus Paragraphis audiamus, utri noſtrûm, nouum ſenſum ſermoni huic inducant. Nec aliunde poſtulamus iudicari de tota Vueſtphali nobiſcum cõtrouerſia, quàm ex ipſiuſmet Vueſtphali uerbis: quibus ille ſuã ſe doctrinã, ſequenti hoc Paragrapho, explicare profitetur: cùm tamen reuera non tam ſuam, quàm potius noſtram doctrinam recenſeat, approbet, & commendet. ſuamq; facere conatur, quæ noſtra eſt & fuit ſemper: ſiquidem aliud nihil ſentit, quàm quod proximo hoc ſequente Paragrapho profitetur.

23

Nos intelligimus de uſu ordinationis: hoc eſt, credimus TVM ſanctã Domini carnem, & precioſum eius ſanguinem adeſſe & ſumi in Euchariſtia: QVANDO peragitur ſecundum eius inſtitutionem.

Siſtat hic gradum Vueſtphalus: et aut ſe ipſemet nobiſcũ unà hæreſeos Sacramentariæ cõdemnet, aut nos ſecũ unà ab illa liberet. Nos enim, idem planè & docuimus ſemper, & nunc conſtanter docemus, quod hic Paragraphus cõtinet: niſi ſi Vueſt-

phalus,

phalus, in ſuis ipſius uerbis, nouas rurſum latebras quærere uelit. Etenim ſi uerè agnoſcit eum eſſe legitimum Dominicæ ordinationis uſum in Cœna ſua, ſiue Euchariſtia, ut credamus, corpus ipſum & ſanguinem Chriſti Domini, atq; adeò ipſummet Chriſtum, adeſſe & ſumi in ſua Cœna ſiue Euchariſtia, tum præſertim, cum ea peragitnr iuxta Chriſti Domini inſtitutionem: noſq; id ſemper agnouimus, atq; hoc potiſſimum nomine particulam (CVM) in Auguſt. Confeßione, ad tempus myſticæ in Cœna actionis potius, uàm ad ipſa Cœnæ elementa locum'ue in illis ullum eferendam eſſe docuimus. Oſtendat Vueſtphalus, cur d in nobis damnet, quod hic ipſemet diſertè profitetur: niſi ſi uoces illas, TVM & QVANDO, ad tempus pſum Cœnæ ſiue Euchariſtiæ referendas eſſe neget, e aut ſeipſum nobiſcum damnare, aut nos ſecum unà berare uideatur. Oſtendat item, quo pacto uſum orinationis Dominicæ in Cœna ſua negligi à nobis dicat, à ſe uerò obſeruari: cum nihil aliud hic agnoſcat, uàm & nos ſemper agnouimus. Quòd ſi inde colliit, corpus & ſanguinem Chriſti Domini re ipſa διὰ εἴδους in pane Cœnæ eſſe (quatenus ubiq; eſt) in pae item diſpenſari, et ſumi: tum nos nihil huius ab ipſo ic commemorari dicimus, et nihilominus hoc agi ab lo, ut de uſu Dominicæ ordinationis rectè ſentire uieri uelit. Collectioni uerò ipſius non aſſentimur, ſi in ane ipſo, reipſa διὰ εἴδους, corpus Chriſti ideo eſſe, iſpenſari et ſumi cõtendit, quòd illud nobis QVANDO COENA PERAGITVR, uerè in cibum uitæ æternæ exhiberi, & uerè à nobis (ore fidei noſtræ) ſu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

mi credamus. Nos enim ueram ac ſalutarem corporis & ſanguinis Chriſti ueri participationẽ in Cœna ſtatuimus per fidem, cum catholica Chriſti Eccleſia: etiamſi in Cœnæ elementis nullam illorum quoquo modo neq; localem incluſionem, neq; immenſam præſentiam, multo minus autem communem illam impijs pariter ac pijs participationem agnoſcamus. Inde uerò facilè eſt uidere, uter noſtrûm, ego'ne an uerò Vueſtphalus potius, formulam ſermonis cuius meminit obtorto collo in ſuum trahat carcerem, inducto illi nouo ſenſu, & inuecta noua doctrina, de præſentia ſiue locali ſiue immenſa corporis Chriſti in pane Cœnæ, ac communi impijs pariter atq; pijs illius manducatione: non modò incognita Catholicæ Chriſti Eccleſiæ, ſed quæ etiam cum gloria & dignitate corporis Dominici conſiſtere nullo modo poßit.

24

Si Vueſtphalus noſtris uerbis de noſtra ſententia loqueretur, facilè ſeſe hominis impudentia hic proderet, cum calumniandi libidine coniuncta. Sed hoc ei nõ permittit Erinnys ipſiꝰ, ut locum calumnijs ſuis faciat.

Sacramẽtarij intelligũt de uſu fidei, qua animus ſurſum in cœlum ſubuehitur, & contemplatur Chriſtum, ſedentem in aliquo cœli loco. Hunc uocãt Cœnæ uſum, & dicunt, in hoc uſu percipi corpus & ſanguinem Domini: non quę adſint in terra, ubi Cœna perágitur: ſed quæ in loco cœli lõgè remota, animus eò ſubuectus intueatur, fi-

de

dei contemplatione. Nos uſum fidei cũ uſu Cœnæ coniungimus, quatenus fidem conuiuarũ Cœnæ omnium in legitimo illius uſu neceſſariò requiri ex Chriſti Domini inſtitutione, unà cum Auguſt. Confeßione docemus. Vueſtphalus autem ideo à nobis uſum ordinationis agnoſci negat, quòd in illo uſum fidei urgeam⁹: quaſi uerò uſus fidei cum uſu Dominicæ in Cœna ſuæ ordinationis conſiſtere non poßit. Quòd ſi ita ſeparat uſum fidei in Cœna, ab uſu Dominicæ ordinationis, ut alterum ab altero excludat: iam ei nõ modò nobiſcum res erit, ſed cum ipſa etiam Auguſt. Confeßione, et eius Apologia: ubi ſanè uſus fidei in Cœna, cum uſu Dominicæ ordinationis ita cõiungitur, ut fide ipſa ꝑcipere doceamur gratiã, quã Sacramenta ſignificãt: & Phariſaiſmi accuſentur omnes, qui in uſu Sacramentorum, uſum fidei non requirunt, nedum ut alterũ ab altero ſeparent aut excludant quoquo modo. Si uerò ſuo hoc diſcrimine Vueſtphalus, uſum fidei in Cœna, ab uſu Dominicæ ordinationis nõ excludit, ſed alterum in altero potius (iuxta doſtrinam Confeßionis Auguſtanæ) requirit: tum oſtendat, quónam modo id ipſum nos uſui Dominicæ (in Cœna ſua) ordinationis detrahamus, quod fidei tribuim⁹, in ipſa præſertim ordinatione. Iam uerò & calumnias Vueſtphali, quas hic nobis ſtruit, intueamur. Primùm dicit, uſum fidei nobis idem planè eſſe, quod uſum Cœnæ: adeoq; & uſum fidei à nobis, uſum Cœnæ uocari. Cur autem non commonſtrat, ubi nam hæc doceamus? Satis illi eſt ſcilicet, ſi nos ita ſentire dicat, etiamſi nihil Artic. 13.

horum neq; dixerimus, neq; cogitauerimus unquam: perinde atq; ei ſatis eſt ueteres orthodoxos Patres in doctrinæ ſuæ patrociniũ citare, etiamſi illi omnes reclament. Ego uerò etſi uſum fidei cum uſu Dominicæ in Cœna ordinationis coniunctum oportere eſſe ſemper docui: neq; tamen dixi, neq; etiam cogitaui unquam, idem planè eſſe fidei & Cœnæ uſum: nedum ut uſum fidei, Cœnæ uſum unquã omnino uocarim. Imò cum diſertè doceo, Cœnam (ut alia Sacramenta omnia) duabus rebus conſtare, nempe terrena & cœleſti, ſigno inquam, & ſigni myſterio, quorum alterum ſit ſenſibus expoſitum, alterum uerò fide ſola in Cœnæ uſu percipiatur: an non hìc plus in uſu Sacramentorum quàm fidei duntaxat uſum ſtatuo? niſi ſi iuxta Vueſtphali Grammaticam idem eſt, aliquid coniunctum eſſe alteri in una & eadem re: & rem ipſam aliud nõ eſſe, quàm id quod in ſe aliqua ex parte complectitur. nimirũ hanc talem Grammaticã Vueſtphalo Erinnys ipſius inſtillauit, ut uiam illi ſtrueret ad calumniandum noſtra omnia. Rurſum adfert & aliud, æquè uerum, atq; hoc prius. Dicit, me locum cœli neſcio quem corpori & ſanguini Chriſti ſtatuere, longè remotum à Cœnæ uſu: ſed locum non profert, unde id hauſerit, quia nuſquam eſt in omnibus ſcriptis meis. Cœlum ego à terra, non conditionis tantum diſcrimine, ſed loci etiam interuallo diſcernere me fateor, ſecundum ſcripturas, & unanimem Catholicæ Dei Eccleſiæ conſenſum. Cæterùm nulli in cœlo certo loco alligo uſquã corpus Chriſti Domini, à quo ſanè ſanguis ipſius ſeparari amplius in æternum non poteſt: ſed di-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

do eſſe in cœlo, ubicunq; uult, & pro eo ac uult, non autem amplius hic in terris: ubi illum ſub tempus illud reſtitutionis omnium expectamus, quemadmodũ Petrus & Paulus apoſtoli, deniq; & ipſi Angeli docent. Multo minus autem locum cœli ullum eiuſmodi aßigno Chriſti corpori, qui ſit longè remotus à Cœnæ uſu. Vueſtphalica ſunt hæc, non noſtra: ut omnes intelligant, non noſtra hic à Vueſtphalo, ſed ſuas ipſius, quas nobis intẽdit, calumnias oppugnari. Nos quidẽ Cœnam Domini in terris peragi fatemur, quod ad ſignum illius potißimum à Chriſto Domino inſtitutum attinet: ſed Cœnæ Myſterium terræ haudquaquam alligamus. Ita etſi ſigna Cœnæ myſtica in terris hic oculis corporeis intuemur: fidei tamen oculis autore Spiritu ſancto ſurſum euectis, ſignorum myſterio fruimur ad uitam æternam, propter Chriſti Domini inſtitutionem ſeu ordinationem. tãtum abeſt, ut uſum Dominicæ in Cœna ordinationis non agnoſcamus (quemadmodum ex ſuo cerebro fingit Vueſtphalus) aut negligamus. Act. 3. 1. Theſſ. 1. Act. 1.

25

Ideo Laſcus particulam (SVRSVM) exponit localiter: quaſi Chriſtus ad dexterá Dei circumſcriptus ſedeat, tantum in uno aliquo loco cœli: in terra uerò nõ ſit ad dexteram Dei in Cœna ſacra. Inſigniter deprauat illud Apoſtoli di

Particulam (SVRSVM) localiter omnino expono: quãdoquidem ad eum modum & in ſacris illam, & in profanis literis paßim uideo uſurpari.

ſurpari. Chriſtũ Dominũ itẽ, circumſcripto haud dubiè humanitatis noſtræ corpore, cœlo contineri, atq; in cœlo ad dexteram Patris ſui cõſediſſe, certiſsimè credo:

centis, Conuerſatio noſtra in cœlis eſt: cum ſcribit nõ minus impiè quàm impudenter, fidem nihil hic in terris intueri, ſed ſubuectã ad locum ſuæ cõuerſationis, illic quærere & apprehendere Corporis & ſanguinis Chriſti cibũ & potum.

in terris uerò illum iuxta idem ipſum humanitatis noſtræ corpus expectari, ut ita olim ſuo tempore deſcendat, quemadmodum poſt reſurrectionem glorioſo iam corpore ſuo aſcendit in cœlum. Hæc inquã ego & credo, & profiteor. neq; hic maledicentiã ac præiudicia ſpiritus Vueſtphalici *moror, cum eius meæ fidei ac doctrinæ fontes clariſsimos in Scripturis extare uideam, à quibus ſanè propter hominis furioſi maledicentiam recedere nec poſſum, nec uolo. Habeant ſibi igitur* Vueſt*phalus, & omnes qui cum ipſo faciunt, ſuas interpretationes, quibus uoces illæ,* SVRSVM, DEORSVM, SVPERNE, INFERNE, ASCENDERE & DESCENDERE, *nullum loci diſcrimen deſignant. Eſſe item in* COELO, *idem eſt, quod ubiq; eſſe.* ABIISSE, ABLATVM A' NOBIS ESSE, RELIQVISSE MVNDVM, ASCENDISSE, *aliud nihil eſt, quàm diſparuiſſe, ſeu inconſpicuum factum eſſe.* VENISSE, DESCENDISSE, PRAECESSISSE, IN MEDIO CONSTITISSE: *aliud nihil eſt, quàm apparuiſſe.* ESSE, *nihil eſt aliud quàm uideri.*

NON

NON ESSE HIC, EXPECTARI, *aliud nihil, q̃ non uideri. Eas inquam et ſimiles interpretationes habeãt ſibi Vueſtphalus et Syncretiſtæ eius omnes. Nos nouæ huius Grammatices ignari ſimplicem uocũ iſtarum omnium uſum atq; interpretationem, Scripturis familiarem, & à Catholica Chriſti Eccleſia receptam ſequi malumus, iuxta quam unanimi & Scripturæ totius & ueterum omnium conſenſu, per prædictas uoces omnes certiſſimè non conditionis modò, ſed locorum etiam diſcrimina apertiſſime deſignantur. Damnet ergo Scripturas ipſas Vueſtphalus, quæ cœli locum à terra ita diſcernũt, ut locum cœli ipſum ſuperna, terræ uerò locum inferna eſſe teſtentur. noſq; ita demum hortantur, ut ea quæ* SVRSVM *ſunt (nempe in cœlo) non autem ea quæ* INFRA *ſunt (nempe in terris) nedum quæ ubiq; ſunt, quæramus & conſideremus. Damnet item & Paulum apoſtolum peculiariter, qui dexteram Dei (quod ad gloriæ & maieſtatis Diuinæ ſplendorem immenſum atq; ineffabilem attinet) cœlo circumſcribit. Qui conſedit (inquit) ad* DEXTERAM *Dei* IN COELIS. *Atq; alibi rurſum: Quæ ſurſum ſunt quærite,* VBI *eſt Chriſtus ad dexteram Dei ſedens. niſi ſi Vueſtphalus rurſum uocibus iſtis etiam,* VBI, IBI, VNDE, *locorum diſcrimina (iuxta ſpiritus ſui Grammaticen) deſignari neget. Hoc faciat inquam nouus hic propheta Saxonicus, ſi Pauli doctrinam in nobis damnat. Aut ſi id nõ poteſt, in nos quoq; blaterare ceſſet. De uno aliquo cœli loco, proximo Paragrapho iam reſpondimus: nempe nõ noſtram hic doctrinam à Vueſtphalo, ſed*

Hebr. 4.
Eph. 1.
Coloſſ. 3.

ſua ipſius figmenta oppugnari. Pauli locum de noſtra in Cœlis conuerſatione, inſigniter à me deprauari, dicit quidem, ſed non docet. Ego porrò ſi quid hic deprauo, cum ipſomet Paulo apoſtolo, ſui ipſius interprete, deprauo: qui nos (ut iam eſt dictum) & quærere, & mentis noſtræ oculis intueri uult, non equidem τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, hoc eſt quæ in terris uel ſunt uel fiūt: ſed τὰ ἄνω, hoc eſt, quæ SVRSVM ſunt, aut geruntur. VBI noſtræ per fidem conuerſationis locum eſſe, & INDE Chriſtum Dominum expectari hic in terra à nobis, Cœnæq́; uſum hoc ipſo expectationis tempore obſeruari (donec ueniat) oportere teſtatur. Aut igitur ipſummet Paulum, inſignem, impium, atq; impudentem (mecum unà) ſuipſius deprauatorem faciat Vueſtphalus, in Erinnys ſuæ gratiam: aut intelligat, in ſe id totum recidere, quod nobis falſò impingit: ſeq́; in nobis accuſandis inſigniter inſanire, dum à nobis Pauli locum inſigniter deprauari fingit.

26

Vicio exſcriptoris aut typographi factū puto, ut poſt (NIHIL) uocula (HVIVS) ſit omiſſa: quæ me omni Vueſtphalici huius fanatiſmi culpa liberatura erat, ſi omiſſa nō

Quis unquam legit uel audiuit magis phanatica uerba, quàm quòd fides nihil hic in terris intueatur? Ergo nec uerbum intuetur, quod in terra prædicatur: nec Baptiſmū, nec Cœnam Dominicam, quæ in terris adminiſtrantur: nec Chriſtum quidem, etiamſi (ſecūdum promiſsionem

suam

ſuam) cum fidelib. ſit, ubi docetur Euangelium, Sacramenta ritè diſpenſantur, & nomen eius inuocatur. Nõ Deum Patrem intuetur, aduenientem cum filio & ſpiritu ſancto: & habitantem in ijs, qui diligunt Chriſtum, & ſermonem eius ſeruant.

fuiſſet. Ita enim legi in Purgatione noſtra debebat: Cum illic doceatur (nempe in Auguſt. Cõfeßione) fidem in uſu Sacramentorum requiri omnino: damneturq́; eorum doctrina diſertè, qui illam non requirunt: & doceatur præterea, fide ipſa percipi gratiam quæ Sacramentis ſignificatur, oſtenditur, & exhibetur. fides autem noſtra NIHIL HVIVS *hic in terris intueatur, ſed ad ſuæ conuerſationis locum (autore ſpiritu ſancto) ſubuecta,* ILLIC *ſalutarem illi Corporis & ſanguinis* CHRISTI *cibum quærat, intueatur & apprehendat, &c. Ita (inquam) legi in noſtra Purgatione debebat. Et ſi uocula (*HVIVS*) prætermiſſa non fuiſſet, uidere quiſq; poterat, me non loqui niſi de gratia, quæ Sacramentis ſignificatur, oſtenditur, & exhibetur: nempe communio ſeu ſocietas ipſa cum Chriſto Domino in corpore & ſanguine ipſius, uerus alioqui cibus ac potus noſter ad uitam æternã, Ac proinde nullum etiam locum fuiſſe futurum, tragicis iſtiuſmodi Vueſtphali quiritationibus, niſi ſi Vueſtphalus, gratiam illam delatæ nobis gratuitò noſtræ cum Chriſto Domino communionis, in terra hic nobis, terrenis'ue elementis quærendam, intuendam, & apprehendendam*

eſſe

eſſe putat. Quod ipſe quidem ſuo periculo facere po
teſt: ſed nos eam ILLIC quærere, intueri, & appre-
hendere malumus per fidem, ad Dei (inquam) IN
COELO, dexteram, VBI nos cum Chriſto Domino
(propter eam ipſam illius nobiſcum, & noſtram ſecũ
iam æternam prorſusq; indiuiduam communionem)
collocatos eſſe credimus: etiamſi id abſconditũ in Chri
Eph. 2. ſto adhuc, cernere non poßimus. Sed etſi uocem illam
(HVIVS) omiſſam fuiſſe Vueſtphalus ignorabat: co
gitare tamẽ debebat (ſiquidem noſtra candidè inter-
pretari uoluiſſet) referri oportuiſſe uerba noſtra o-
mnia ad id potißimum, quod & præcedit et ſequitur,
& in quo cardo omnis totius controuerſiæ uerſatur:
nempe ad gratiam, quæ Sacramentorum omnium ſi-
gnis adumbratur, commmunionis (inquam) noſtræ
cum Chriſto Domino, in corpore & ſanguine ipſius:
quæ ſanè eſt uerus ac ſalutaris cibus & potus noſter,
ad uitam æternam. Eam igitur communionis noſtræ
cum Chriſto gratiam, oſtendere debebat Vueſtphalus,
percipi hic in terra poſſe ullo ſenſu noſtro: ſiquidem
illam hic in terra quærere, intueri & apprehendere
debeamus. Si enim nullo hic ſenſu percipi poteſt, fru-
ſtra equidem illã in terris hic quæramus, intueamur,
& appprehendamus. Aut ſi ſenſu ullo percipi queat
in uita hic noſtra: tum ſanè abſcondita eſſe dici non
poterit in Chriſto apud Deũ, quemadmodum Paulus
docet. Neq; item corda noſtra SVRSVM nobis at-
tollenda erunt in Cœnæ uſu, quemadmodum hacten⁹
docuit Eccleſia: ſed in Vueſtphali gratiam, defigenda
nobis erunt in terram ipſam, eiusq; elementa, in qui-
bus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

bus ille gratiam ipſam quæ Sacramentis ſignificatur, quærendam, intuendam, & apprehendendam eſſe cõtendit. Sed ita Vueſtphalum adflauit Erinnys ipſius: ut Tragicis exagitationib. miſcere malit omnia, quàm ſeriò cogitare de legitima aliqua controuerſiarum pacificatione. Quod ſi tantopere offenditur Vueſtphalus, dum fidem nihil eorum quæ hic in terra ſunt quærere, intueri & apprehendere doceo, quæ in nullos alioqui ſenſus noſtros incurrere poſſunt, ſed ſola fide apprehenduntur: cum Paulo apoſtolo potius, quàm mecum certamen inſtituat, illumq́;, non autem me fanatiſmi accuſet. Paulus enim apoſtolus fidem noſtrã, nõ equidẽ circa præſentia hic in terris ullo modo, ſed circa abſentia uerſari docet, Heb. 11. Quatenus enim Hebr. 11.
quæ ſunt futura adhuc, atq; per omnem uitam hic noſtram expectãtur, præſentia hic reipſa neq; dici neq; eſſe poſſunt ullo modo, nedum ut hic quæri, cerni'ue aut apprehendi poßint: & non poſſunt rurſum niſi futura eſſe, quæ in ſpe ſunt poſita, circa quæ potißimum Paulus fidem noſtram uerſari docet: hactenus ſanè perſpicuum eſt, fidem abſentium duntaxat rerum eſſe, non autem præſentium reipſa hic in terris ullo modo: nedum ut hic in terris res ullas, reipſa alioqui præſentes, aut etiam conſpicuas, quærat, intueatur, & apprehendat. Rurſus idem Paulus 2. Cor. 5.
fidei noſtræ præſentiam, reali (ut ita loquar) præſentiæ palàm opponit: dum nos in uita hac noſtra cum Chriſto Domino per fidem uerſari, reipſa autem διὰ εἴδους ab illo peregrinari docet. Atque ſanè ita alioqui realem διὰ εἴδους præſentiam, fidei ipſi

opponit:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

1.Cor.13. opponit: ut hanc unà cum ſpe ipſa (poſteaquam id quod expectamus reipſa aduenerit) abolendam eſſe, neq; ſimul conſiſtere poſſe teſtetur. Poſtremò idem ipſe Paulus prohibet (id quod iam antea quoq; dictũ eſt) ne ea quæ in terris ſunt aut fiunt, ſed quæ SVR-
Coloſſ.3. SVM ſunt, quæramus, & intueamur. Et addit rationem: nempe nos (quatenus Chriſto Domino uerè cõmortui ſumus in Elementorum mundi huius obſeruatione: quatenus item cum Chriſto, & in Chriſto Domino ſurreximus: deniq; quatenus cum illo, & in illo, ad
Epheſ.2. dexteram Patris Dei IN COELO collocati ſumus) non alibi ſanè nobis, quæ ad ſalutem noſtram faciãt, quàm in Chriſto Domino, qui ſolus uitam dat mundo, quærenda eſſe: & quidem IBI VBI, eſt, nempe in SVPERNIS, IN COELO. Hic igitur aut Paulus mecũ fanaticus erit Vueſtphalo: aut Vueſtphalus ipſe phreneticus erit pijs omnibus, qui doctrinam Apoſtolicam in nobis fanatiſmi accuſat. Quæ de uerbi, Sacramentorum Chriſti Domini, deniq; & Patris & filij et ſpiritus ſancti intuitu hic in terris opponere nobis conatur, nihil contra nos faciunt. Nos enim loquimur de his rebus, quæ nullo ſenſu corporeo in uita hic noſtra percipi poſſunt, ſed ſola duntaxat fide agnoſcuntur & ſentiuntur. Vueſtphalus autem nobis opponit ea, quæ Deus ipſe in hoc ordinauit, ut ex parte ſenſibus etiam noſtris corporeis percipi poßint. Cuius generis ſunt, Verbum uocale (ut uocant) & Sacramenta. Rurſum opponit immẽſam Diuinæ apud nos hic Triadis præſentiam: quaſi eadem ſit ratio Diuinæ & humanæ naturæ in Chriſto, ut quidquid Diuinæ in ipſo

naturæ

naturæ tribuimus, id totum etiam humanæ eius naturæ tribuere neceſſariò debeamus. Sed ad ſingula paucis reſpondebimus. Quodq; ad uerbum quod prædicatur in primis attinet: Si de ſalutari uerbi auditu loquitur Vueſtphalus, quemadmodum nos de ſalutari corporis & ſanguinis Chriſti ſumptione loquimur: tum ſanè neq; auditum uerbi ſalutarem hic nobis in terris quærendum, intuendumq;, aut ſenſu ullo corporeo percipiendum eſſe fateor: ſed illinc unde offertur petendum, ibiq; intuendum potiſsimum eſſe: nempe è ſupernis, ex ipſo inquam Cœlo, unde nos regigni oportet etiam, ut regnum Dei uidere poßimus. unde Ioan. 3. item & fidem noſtram cordibus noſtris inſeri oportet: deniq; unde omnem bonam ac ſalutarem donationem prouenire docemur. Sic & Chriſtus ipſemet Dominus ad Petrum: Caro & ſanguis (inquit) non reuelauit tibi, ſed Pater meus qui eſt in cœlis. Quòd ſi caro & ſanguis nobis nõ reuelat Chriſtum Dominũ, multo minus ſanè id efficit aſpectus aut auditus corporeorum ſenſuum noſtrorum in audiendo uerbo, quod auribus præſertim noſtris corporeis hic audimus. Sed alium longè auditum eſſe oportet, de quo Chriſtus ipſemet Dominus teſtificatur, dum ait: Qui ex Deo eſt, uerba mea audit: propterea uos non auditis, quia ex Deo non eſtis. nimirum è ſupernis ad ſalutarem illum uerbi auditum afflari nos, regigniq; oportet, per quem fides in noſtris cordibus oriatur: ac proinde trahi nos à Patre Deo per ſpiritum ſuum prius eò oportet, ubi ille eſt, nempe in cœlum ipſum, ut et audire ue rè ad ſalutem noſtram uerbum ipſius, & Chriſtũ Do

Eph. 2.
Iacob. 1.

minum unigenitũ ſuum filium uidere, regnumq́; Dei ita demũ introire poßimus. In cœlo enim exiſtit, qui reuelat omnia: quemadmodum Daniel teſtatur. Et illinc dat omnia, quæ ad ſalutem noſtram pertinent quoquo modo. Illucq́; etiam Chriſtus Dominus ad eum profectus eſt in humanitatis noſtræ corpore, ut erectis per fidem illuc mentis noſtræ oculis atq; auribus (dum Eccleſiaſtico hic adſumus miniſterio) IBI cum eo uerſemur, IBI illum fidei noſtræ oculis intueamur, fidei item auribus audiamus: & IBI quoq; illo (ut uerè ſalutari cibo noſtro) paſcamur ad uitã æternam. Sitq́; eadem (dum hic uiuimus) & audiendi & intuendi Chriſti Domini ad ſalutem noſtram ratio, in uerbi ab ipſo inſtituti miniſterio: quæ eſt in ipſo Sacramẽtorum uſu legitimo, dum uel ſanguine ipſius abluimur (ſub myſterio) per baptiſmum, tinctionis externæ teſtimonio: uel ad conteſtandã noſtram cũ ipſo cõmunionẽ, corpore et ſanguine ſuo in Cœna ſua uerè paſcimur, propter eius inſtitutionẽ. Ac quemad-
Eſa. 6. modum uerbũ Dei nõ eſt, id quod in Eccleſiæ externo
Matth. 13. duntaxat ac ſenſibili miniſterio prædicatur, ijs præ-
Marci 4. ſertim qui nec uidẽtes uidẽt, nec audiẽtes audiunt: ita
Ioan. 12. neq; Cœnæ uſus externus tantum (quatenus ſenſibus noſtris percipitur) eſt cõmunio corporis & ſanguinis Chriſti: neq; panis item aut poculum Cœnæ ſunt ſymbola corporis & ſanguinis Chriſti, ijs qui ſine fide ad Cœnam accedunt. Et proinde ne Cœna quidẽ ipſa externa, eſt illis Cœna Domini, dum cibum myſticum à cibo uulgari non diſcernunt: nedum ut in exter
1. Cor. 11. no illo panis & poculi Cœnæ uſu, corpori & ſangui ni Chri-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

ni Chriſti communicent ullo modo. Caro ſiquidem & ſanguis Chriſti, uerè eſt cibus ac potus, non equidem ad mortẽ, ſed ad uitam: ut quiſquis omnino ex illo edit ac bibit, non pereat, ſed habeat uitam æternam: & rurſus pereat omnino, quiſquis ex illo neq; edit, neq; bibit. Ad quem ſanè modum, Verbum Domini ipſum, non equidem mortis, ſed ſpiritus & uitæ uerbum eſt: etiamſi externum illius miniſterium, alijs ſit odor uitæ ad uitam, alijs uerò odor mortis ad mortem, quemadmodũ Apoſtolus docet. Neq; hic derogamus uirtuti ac dignitati publici in Chriſti Eccleſia miniſterij, ſiue uerbi, ſiue Sacramẽtorum: dum in illo diſcernimus id quod ſenſibus noſtris corporeis percipitur, ab eo quod ſola duntaxat fide agnoſci atq; apprehendi poteſt. Ac proinde aliam quoq; ſenſuum, alteram uerò fidei præſentiam in ijs rebus conſtituimus (iuxta Paulum) quas in ſe miniſterium ipſum complectitur ex Diuina ordinatiõe: pro eo ac uel ſenſibus noſtris corporeis, uel ſola duntaxat fide percipi poſſunt. Nihil agit Vueſtphalus igitur tragica ſua illa maledicentia, qua nos fanatiſmi accuſat: eo quòd fidem nihil eorum quæ in ſenſus noſtros non cadunt, in terris hic quærere, intueri, aut apprehendere doceamus. Quæ de immenſa Chriſti Domini, totiuſq; adeò Triadis Diuinæ nobiſcum hic præſentia profert: nihil contra nos faciunt, neq; ad noſtram cõtrouerſiam pertinent ullo modo. Nos immenſam Dei, & patris, & filij, & ſpiritus ſancti ubiq; præſentiam ſemper agnouimus: adeoq; ſoli Deo illam propriã eſſe, neq; ulli omnino creaturæ uſquam tribui ullo etiã modo poſſe docemus. Ac pro-

Ioan.6.

Ibidem.

2.Cor.2.

E inde

inde ne Corpori quidem Chriſti Domini illam tri-
buimus, etiamſi illud PERSONALI unione Verbo
Deo counitũ eſſe non dubitemus: cum Verbũ ipſum,
Deum eſſe: Corpus uero Verbi, non ſanè Deum, ſed
creaturam carnis noſtræ, ex matre Virgine (autore
ſpiritu ſancto) aſſumptæ eſſe, Scripturarum & Ca-
tholicæ Chriſti Eccleſiæ unamini teſtimonio docea-
mur. Cum igitur de immẽſa Verbi, totiusq; adeò Tria-
dis diuinæ præſentia nihil in quæſtionẽ uocemus, cu-
ius alioqui ſigna atq; indicia in ſenſus noſtros corpo-
reos (Deo ita uolẽte) incurrũt: ſed de Corporis dunta-
xat Chriſti præſentia, controuerſia moueatur: quam
nos illi (ut creaturæ) localẽ duntaxat, nõ autem im-
menſam (ut Deo uerbo) tribuimus: perſpicuum eſt,
obiectionem Vueſtphali de immenſa Chriſti (ut Dei
totiusq; adeò Triadis Diuinæ nobiſcum hic in terri
præſentia, non in loco nobis opponi: & quòd non ſo
la fide tantum, ſed externis etiam ſenſibus noſtris pe
cipiatur, quatenus ſanè in Deo uiuimus, ſumus, et mo
uemur omnes, id quod Ethnici quoque teſtantur: &
quia quod immenſum eſt, nullo uſquam loco neq; e
cludi, neq; circumſcribi etiam poteſt. Probet prius ig
tur Vueſtphalus corporis Chriſti immenſam ubiqu
præſentiam, de qua in Scripturis nihil expreſſum ha
bemus, & à priſcis Eccleſiæ primæuæ Patribus illa
Eutychianiſmi accuſari legimus: quàm nos (illius n
mine) neſcio cuius ſui fanatiſmi accuſet. aut blate
rare in nos deſinat, quòd et primæuæ poſt Apoſtol
Eccleſiæ & Scripturarum in primis autoritatẽ tu
bulento ipſius ſpiritui anteponamus. Atq; hoc ita H
ragraph

ragrapho iſti Vueſtphalico reſponſum eſto.

27

Item, quòd locus Chriſtianæ cõuerſationis ſit ſolũmodo ſurſum ſupra nubes, & non in terra: etiam ubicunq; duo uel tres congregantur in nomine Chriſti: ubi uerbum Dei docét, Baptiſmũ & Cœnam ſanctam adminiſtrant, Deum inuocant in ſpiritu & ueritate, piè ſancteq; uiuunt.

Pergit noſtra calũniari Vueſtphalus: & denuò ex ſuo addit quædã, quæ nos nõ cogitauimus unquã: imò quorũ cõtraria uerbis expreſſis docemus. Ait me locum Chriſtianæ noſtræ conuerſationis conſtituere SOLVMMODO *ſurſum ſupra nubes, & non in terra.* Et addit de ſuo excluſiuam illam uocem (SOLVMMODO) *ut calumniam odioſius intendat.* Ego diſertè in uno eodemq; Chriſtiano homine duplicem conuerſationem conſtituo. Alteram quæ ſit ſenſuum noſtrorum, alteram quæ ſit fidei. Et cum Paulo apoſtolo doceo (ut antea oſtendi) ſenſuũ conuerſatione hic nos in terris circa ea uerſari, & ea duntaxat intueri quæ hic etiam in terris διὰ εἴδους; præſentia ſenſibus noſtris percipi poſſunt. fidei uerò conuerſatione nos uerſari in cœlis, collocatos illic in Eph. 2. Chriſto per fidem, ad dexteram Patris Dei. Erinnys Colo. 3. autem Vueſtphalica fingit (adiecta excluſiua uoce ſua SOLVMMODO) nullum me hic in terris locum permittere Chriſtianæ conuerſationi. quaſi Chriſtiana conuerſatio, & ſenſuum ſimul & fidei conuerſa-

tionem in ſe non complectatur: etiamſi fides circa ea uerſatur, à quibus διὰ εἴδους peregrinamur, nimirũ
2. Cor. 5. quæ futura adhuc, inq́; ſpe ipſa poſita, certa interim
Hebr. 11. fiducia in Chriſto Domino (perinde atq; ſi iam præſentia re ipſa eſſent) poßidem⁹. Sed malè habet Vueſtphalũ tradita hæc à Paulo præſentiæ fidei ratio, quæ realem illam in pane Cœnæ corporis Chriſti præſentiam funditus ſubuertit. Itaq; fanaticam uult uideri, ne ei Helena ſua pereat, deliteſcẽtia inquam ſua, corporis et ſanguinis Chriſti in Cœnæ elemẽtis: pro qua ille ſibi denuò cum ſuis depugnãdum in furiarũ ſuarum gratiam, omniaq́; ſurſum ac deorſum permiſcenda eſſe putauit. Ad reliqua huius Paragraphi, proximis iam duobus Paragraphis abundè nos reſpondiſſe exiſtimamus.

28

In Epiſtola ſcripta ad Regem Poloniæ, Laſcus negat ullos omnino fontes corporalis præſentiæ Chriſti in Cœna extare in Scriptura: nunc contrà ſcribit, ſe corporalem præſentiam Chriſti in Cœna nũquam negaſſe. Affirmat præterea ſe agnoſcere, & ſemper agnouiſſe Chriſtum Dominum uerè ac ſubſtantialiter ſuæ Cœnæ adeſſe. Si ſolis uerbis intendas, mira-

Tria hic mihi intentat Erinnys Vueſtphalica: ſed quorũ culpa me rurſum ipſemet liberat, ut in eo ipſo quod mihi adſcribit, ſemetipſum impudentis mentiendi calumniandiq́; noſtra omnia impudentiæ accu-

beris hominem uel ſecum pugnare, eiq́; cum fraterculo ſuo Caluino male cõuenire: qui fatetur ſe diſſentire à D. Luthero & noſtris Eccleſijs, aſſerentibus, ꝙ Chriſtus Dominus in Sacramento Communionis adſit ſubſtantialiter corpore ſuo: uel planè retractare errorem, inq́; meliorẽ ſententiam diſcedere. Verùm ne quid tale in animũ inducas, ſatis ſe declarat in eodẽ hoc ſcripto, ſe adhuc in ſuo cœno hærere. Nam pręmittit, & aliquoties repetit, in cœlo (non in terra) quærendum eſſe cibũ Corporis Chriſti: bis terq́; addit, ſe ita non negare corporalem præſentiam, ſi intelligas uſum & ſpiritualẽ perceptionem fidei: & nõ alliges uſum Cœnæ, terrę, eius'ue elementis.

ſet. Primùm igitur me mecũ in eo pugnare ait, quòd aliàs (nempe in mea ad Regem Poloniæ Epiſtola) negarim, ullos omnino fontes in Scripturis extare, corporalis Chriſti in Cœna ſua præſentiæ: nunc cõtrà affirmem, nunquam me negaſſe, corporalem Chriſti præſentiã in ſua Cœna. Deinde in eo me quoq; mecũ pugnare dicit, quòd profitear, me agnoſcere, et ſemper agnouiſſe, Chriſtum Dominum ſubſtantialiter adeſſe ſuæ Cœnæ: niſi à Domino Caluino olim diſſenſiſſe uideri uelim (quem interim non ſine felle fraterculum meum uocat) qui à Luthero & Vueſtphalicis Eccle

ſijs ideo ſe diſſentire fatetur (ſcilicet) quòd aſſerant, Chriſtum Dominum adeſſe ſubſtantialiter corpore ſuo, in ſacramento Communionis. Poſtremò uigilans ſomniat neſcio quid de mea (ſi Deo placet) reſipiſcentia: ſuasq; (de reali Corporis Chriſti naturalis διὰ εἴδος in pane Cœnæ deliteſcentia) præſtigias, meliorem ſententiam eſſe, ante uictoriam, ex prophetico tripode ſuo pronunciat. Hæc tamen ita facit omnia, ut ſuis ipſemet uerbis agnoſcat, uana eſſe: ſi uerborum noſtrorū declaratio (quam ipſe alioqui more ſuo deprauat) adhibeatur. Sed nos ad ſingula reſpondebimus: & in ſingulis impotentem hominis furioſi mentiendi libidinem oſtendemus. ¶ Quodq; ad primam accuſationem inconſtantiæ meæ in doctrina mea attinet, bis ſplendidè mentitur tantus ueritatis propugnator. primùm, dum aſſeuerat nullos me in Scripturis fontes agnoſcere corporalis Chriſti præſentiæ in ſua Cœna. Deinde, dum affirmat me talē nūc præſentiam Chriſti Domini in corpore ſuo agnoſcere: qualem antea negabam. Id porrò utrunq; ut magis conſpicuum omnibus fiat, recitabimus utraq; ea de re, uerba noſtræ ad Regem Poloniæ Epiſtolæ, quam hic citat Vueſtphalus: ſi modo ſummā totius controuerſiæ huius Sacramētariæ prius paucis (ut in ea ipſa Epiſtola habetur) exponamus. Teſtor igitur uerbis diſertis, in ea ipſa mea Epiſtola (id quod aliâs quoq; multò antea ſum teſtatus) nos & accuſari ſimul & damnari, quòd Chriſtum Dominum corpore ſuo, pani Cœnæ neq; ineſſe, neq; ſubeſſe corporaliter, multo minus in illo deliteſcere dicamus. Catonū uerò no-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

ſtrorum calumnijs id fieri, ut quod Cœnæ elementis adimimus, id totum illi Sacramento toti Cœnæ Dominicæ per nos adimi clament: & ad totam Chriſti myſticam inſtitutionem calumnioſe trahant, quæ nos de ipſis Cœnæ duntaxat elemẽtis docemus. Teſtantur id uerba ipſa meæ ad Regem Poloniæ Epiſtolæ duobus locis, ut alia omittam. Primus locus eſt (ſi quis Paginas ipſas numeret) Pagina 31. in principio, ubi capita noſtræ cum Erinny Vueſtphalica cõtrouerſiæ recenſeo. is uerò ſic habet: Duo ſunt, quorũ nomine po„ tiſsimum à farraginum neſcio quarum fartoribus (ſi „ ſuperis placet) & accuſamur ſimul, & condemna„ mur. Alterum, quòd in Eccleſiaſtico miniſterio, Dei „ ipſius opus proprium, in miniſtri opus non transfe„ ramus. Alterum, quòd in COENAE DOMINICAE „ ELEMENTIS, Realẽ (ut uocant) corporis & ſan„ guinis Chriſti deliteſcentiam (iuxta naturalem ipſius „ ſubſtantiam) nõ ſtatuamus. Alter locus eſt, quo con„ querimur, ad totã Cœnæ (ut eſt à Chriſto inſtituta) myſticam actionẽ calumnioſe detorqueri: quæ à nobis de ſola in elementis duntaxat Cœnæ controuerſia illa corporis & ſanguinis Chriſti deliteſcentia dicuntur. is uerò etiam ſic habet, & habetur pagina 80. Quòd porrò me blaſphemum in Chriſti Domini in„ ſtitutionẽ uocat, eiuſdem ferè generis eſt: hoc eſt, gra„ ue ſanè, ſi uerum eſſet. Sed iam leue, quia uanum eſt. „ Scripta porrò mea teſtantur, atq; hic libellus teſtabi„ tur, quàm reuerenter de Cœnæ Dominicæ inſtitutio„ ne & ſentiamus, & doceamus. Sed ipſe, quæ de delite„ ſcentia hac ſua loquimur, ad totam Chriſti inſtitutio„

„ nem detorquere conatur: quæ interim (nempe delite
„ ſcentia) nihilo magis pertinet AD CHRISTI IN-
„ STITVTIONEM, quàm Papiſtica tranſubſtantia-
tio. Hæc ita (inquam) leguntur in mea ad Regẽ Polo
niæ Epiſtola: ex quibus facile eſt uidere, me, nõ equidem de Chriſti Domini in Cœna ſua præſentia, ſed de corporis Chriſti in Cœnæ duntaxat pane deliteſcentia loqui. Accuſari item à me eorum calumniam, qui ad totum Cœnæ ſacramentũ detorquent, quod de Cœnæ elemẽtis dicimus. Vnde etiam perſpicuũ eſt, ſplen
„ didè mentiri Vueſtphalum (qui tamen incomparabi
„ lis propugnator ueritatis uult haberi) dum à me ne-
„ gari dicit in mea ad Regem meũ Epiſtola, extare fon
„ tes ullos in Scripturis corporalis Chriſti in Cœna ſua
„ præſentiæ: eo quòd fontes corporalis in pane ipſo
„ Cœnæ deliteſcẽtiæ corporis Chriſti extare negemus.
„ Sed & locus ipſe quẽ citat, ex eadem ipſa ad Regem
„ meum Epiſtola, manifeſti illum mendacij conuincit.
loquor enim illic potiſsimum de ea alioqui præſentia, quam Vueſtphalus ſuæ deliteſcentiæ, & communi pijs pariter atque impijs manducationi corporis Chriſti obtendere conatur. Verba noſtra ſic habent,
„ Pagina 57. in fine: Cum igitur Catones noſtri propu-
„ gnandam ſibi ſumant confictam ſub Papatu corpora
„ lem in pane Cœnæ naturalis Chriſti corporis præſen
„ tiam & manducationem (niſi quod eam Papa per
„ ſuam tranſubſtantiationem, iſti uerò per nouum ne-
„ ſcio quod deliteſcentiæ genus tueri uolunt) hæc ſa-
„ nè illis euidenter probanda eſſet, priuſquam deſcen-
„ dant ad noſtras, qui illam oppugnamus, obiectiones.
Cum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Cumq; fontes EIVS SVAE PRAESENTIAE *in* “
uerbis Cœnæ (quemadmodum & Papiſtæ) common “
ſtrare conẽtur : illa nobis ſanè ante omnia nudè ac “
ſimpliciter exponere debebant, poſteaquam clariſsi- “
ma eſſe iactant (& quidem iuxta omnium particula “
rum ordinem) oſtenderéq;, ad quem modum (iuxta “
uſum familiarem atq; unanimem conſenſum Scriptu “
ræ) pro ipſis faciant. Nos enim conſtantiſsimè nega- “
mus, ullos omnino fontes corporalis illius præſentiæ, “
in uerbis illis extare : nedum ut ex eis uel Papiſtica “
tranſubſtantiatio, uel Catonum iſtorum deliteſcẽtia, “
cum corporali (quam ſtatuunt) manducatione colli “
gi ullo modo poßit. *Hæc mea ſunt uerba, in ea, quã* “
Vueſtphalus hic citat, ad Regem meum Epiſtola. in quibus uellem oſtenderet, me aut tum negaſſe, quod nunc agnoſco : aut nunc agnoſcere in noſtra Purgatione, quod tum negabã. Quam enim nunc agnoſco Chriſti Domini (corpore etiam ſuo) in Cœna ſua præſentiã (ſiquidem eius uſus terrenis Cœnæ elementis non alligetur) eandem me ſemper agnouiſſe, libelli omnes noſtri expreſſe teſtantur, adeoq; & eadem ipſa ad Regem meum Epiſtola : dum iuxta doctrinã Auguſtanæ confeßionis, unà cum Cœnæ elementis, fateor nobis reuera exhiberi, & reuera etiam à nobis percipi, uerũ corpus et ſanguinẽ Chriſti. Quo pacto enim uerè exhiberetur aut perciperetur cũ pane Cœnæ corpus Chriſti, ſi Chriſtus Dominus corpore etiã ſuo Cœnæ ſuæ non adeſſet? Sed etſi ſemper agnoui, quemadmodũ & nunc agnoſco, Chriſti Domini, corpore etiã ſuo, in Cœna ſua præſentiam, ſic ut illo per

fidem uerè paſcamur ad uitam æternam:non ideo ta-
men aut nunc agnoſco,aut agnoui antea (ex quo ad
ueritatis cognitionem Dei beneficio perueni) corpo
ralem Chriſti in Cœna ſua ullam eiuſmodi præſen-
tiam:quæ ſecum adferat ſiue Vueſtphalicā deliteſcen
tiam,ſiue Papiſticam tranſubſtantiationē. Bis igitur
hic mentitur Propheta Saxonicus, dum me & antea
negaſſe dicit quæ nunc agnoſco,& nunc demū agno
ſcere quæ antea negabam. Sed hoc facilè deuorabit,
inuictus (ſcilicet) ueritatis aſſertor:qui nihil ferè a-
liud agit,quàm mentitur paſſim,calumnijsq́; ſuis de-
prauat omnia, & furijs ſuis inflammatus,ſurſum ac
deorſum miſcere omnia conatur. ¶ Sed & in altera
mei hic accuſatione,mendacia adhuc mendacijs accu
mulare pergit. Ait enim, me à Domino Caluino diſ-
ſentire, ſi Chriſtū Dominū nobis in Cœna ſua iuxta
ipſam etiā corporis ſui ſubſtātiā adeſſe dicā: eo quòd
D. Caluinus eius ipſius præſentiæ nomine à Luthero
ſe & Vueſtphalicis Eccleſiis diſſentire fatetur. Quo
equidē loco bis rurſum nō erubeſcit mētiri Propheta
hic Hamburgicus. Primùm enim nō diſſentio à Calui
no, dum nobis Chriſtū Dominū ſubſtantialiter (etiā
corpore ſuo) in Cœna ſua adeſſe dico:ſiquidem Cœ-
næ uſus (quod pluries alioqui repeto) terrenis illius
elementis non alligetur. Nam & D. Caluinus eandē
mecum Chriſti Domini in Cœna ſua præſentiam paſ-
ſim in omnibus ſcriptis ſuis agnoſcit, dum nos arcana
ſpiritus ſancti uirtute ad Chriſtum Dominum ſubue-
ctos per fidem,uitam noſtram ex ipſa Corporis Chri-
ſti ſubſtantia promanantem in uſu Cœnæ haurire do
cet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

cet. niſi ſi Erinnys Vueſtphalica Chriſtum Dominũ à nobis adhuc excludere conetur, dum promanantẽ ex ipſa Corporis Chriſti ſubſtantia uitam noſtram in Cœna ipſius haurimus: & illis præſentẽ ſiſtat, adeoq; & in pane deglutiendum præbeat, ſine uita, ſpiritu et gloria ipſius, qui Iudæ inſtar, Cœnã Domini (quod in ipſis eſt) contaminant, et ſua impietate labefactãt. Deinde neq; Caluinus à Luthero & Vueſtphalicis diſſentit Eccleſijs, propterea quòd aſſerunt Chriſtum Dominum in Sacramento cõmunionis Corpore ſuo ſubſtantialiter adeſſe (hoc enim cum Caluino, abſit modo calumnia, cõſentienter omnes agnoſcimus) ſed & à Luthero & à Vueſtphali Syncretiſtis omnes etiam diſſentimus, quòd illi reclamantibus & Scripturis, & primææuæ poſt Apoſtolos Eccleſiæ Doctoribus omnibus, deniq; non ſine manifeſta Chriſti Domini cõtumelia, ſacroſanctum illius Corpus (ut illud pani Cœnæ ſiue includant, ſiue connectant) uita, ſpiritu ac gloria ſua ſpoliant: inq; immenſum expandunt: et impijs, palamq; flagitioſis hominibus indigniſſime proſtituunt. Hæc ſi non agnoſcit Vueſtphalus, è libris ea ſuis & ſuorum expungat, et mox erit concordia. Si uerò urgere iſta ac propugnare pergit, deſinat ſimplicioribus fucũ facere, quaſi ideo ſua improbemus, quòd ipſe aſſerat, Chriſtum Dominum, in Sacramento Communionis, Corpore ſuo ſubſtantialiter adeſſe. Et in altera igitur hac noſtri accuſatione bis mentitur Vueſtphalus: & cum me à D. Caluino diſſentire fingit, & cum falſo cauſam diſſidij inter ſe & nos recenſet. Mitto hic hominis inſulſam arrogãtiam, dum

Caluinum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Caluinum contemptim fraterculum meum uocat; quaſi ipſe tantus ſit, cuius cenſuræ orbis uniuerſus e-ueſtigiò ſubſcribat. At uerò notior eſt orbi iam Domini Caluini eruditio, integritas ac fides, q̃ ut Vueſtphalicæ Erinnys morſibus ac latratu obſcurari poßit. & me adeò non pudet fraternæ cum ipſo ſocietatis et cõiunctionis, ut eam mihi in præcipua hic fœlicitatis meæ parte libenter ponam. Sed intueatur Vueſtphalus ſuos paterculos, quorum titulos perpetuò crepat, quibus ſi Poſtillas modò uulgares adimas, & maledicentiæ frena adſtringas, nihil ferè ſupereſt, quod in medium adferre poßint. ¶ Quid quod ſe ſuis ipſemet uerbis mendacij coarguit: dum me eodẽ penè oris ſui flatu, & reſipiſcere, & in cœno rurſus meo (ſcilicet) hærere ait? Si reſipiſco, quomodo in cœno hæreo? Aut quomodo hæreo, ſi reſipiſcere uideor? ſed addit conditionem homo cautus: Si ſolis (inquit) uerbis intendas, miraberis &c. At uerò ſi uerba mea eiuſmodi ſunt uiſa Vueſtphalo ipſi, ut in eam (quam ipſe ſomniat) admirationem uel ipſummet uel alios inducere poßint: quo pacto (obſecro) ſimul & admiratur, me aut mecum pugnare, aut errorem meũ PLANE' *retractare: & interim pronunciat, me in cœno meo hærere? Hoc nimirum inflauit tanto ueritatis aſſertori Propheticus ipſius ſpiritus, ut ſimul & admiretur meliora ſcilicet, & deteriora nihilominus affirmet: hoc eſt, ut ſe utrobiq; nugari ac mẽtiri oſtendat. Illud præclarũ eſt, quod ſuam doctrinam, meliorem ſentẽtiam uocat. hoc ſcilicet nemo credet, niſi ex Vueſtphalo audiat: aut nemo rurſum negabit, ſi id*

Vueſtphalus

Vueſtphalus affirmet: qui ſeſe alioqui tot ſimulIgã tibus (ut iactat) Sacramentarijs (pro zeli ſui, hoc eſt impudentis arrogantiæ ſuæ, magnitudine) opponere non dubitauit. Quaſi non ſatis iam ſit teſtatum orbi, quare doctrinam ipſius & ſyncretiſtarum ſuorũ omnium improbemus. Sed & hoc ſuam uanitatem prodit Vueſtphalus, quòd ſi quis uerbis meis intendat, aliud de me cogitaturus ſit, quàm ſi ea obſeruet, quæ & præmitto, & aliquoties repeto, & bis item terq; demum etiam addo. quaſi quis aut uerbis meis intendere dicendus ſit, qui uel non uidet, uel non uult uidere, quod uerbis expreßis præmitto, aliquoties repeto, bisq; ac ter demum addo: aut hæc alioqui obſeruare poßit, niſi uerbis meis intẽdat. niſi quòd ita ſcurriliter nugari maluit Atlas Saxonicus, quàm tacere: cum quod diceret, aliud non habebat.

29

Filio Dei placuit Cœnã ſuam cõſiſtere duabus rebus, terrena & cœleſti: & hanc per illam diſtribuere, hoc eſt, Corpus & ſanguinem ſuum dare in alimoniã Eccleſiæ ſuæ, cum pane & uino. Ille Eccleſiam ſuam alligauit ſuo uerbo, ordinatione, & mandato ad ſumẽdum panem & uinum: & cum his corpus & ſanguinem ſuum.

Quæ de filio Dei hic dicit, partim agnoſcimus, partim negamus. fatemur, et ſemper profeſſi ſumus, Cœnam Domini duabus rebus conſtare, terrena & cœleſti: nempe externo ac ſenſibili Cœnæ ſigno, externa

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

terna (inquã) ac ſenſibili panis & poculi Cœnæ parti cipatiōe, qualē Chriſtus inſtituit, dum ait, Hoc facite: et interna per fidē in noſtris animis (ſpiritu ſancto au tore) corporis & ſanguinis Chriſti communione. Sed negamus, per panem Cœnæ ac poculum ipſum, diſtri bui corpus ipſum & ſanguinem Chriſti: hoc enim nō habetur in Chriſti inſtitutione. Hanc igitur per Panē, ſeu in Pane, ſiue ſub Pane (re inquam terrena) rei cœleſtis, nempe Corporis Chriſti, manibus Miniſtri diſtributionem, probet Vueſtphalus, ſi doctrinā ſuā approbare uelit: particulasq; (PER & CVM) non confundat. Alioqui nihil facit ad doctrinæ ſuæ confir mationem, ſi (quod nunquam negauimus) Corpus & ſanguinem Chriſti, cum Pane & uino Cœnæ, Ec- cleſiæ ueræ ſuæ, hoc eſt, fidelium cœtui, dari dicamus: Item ſi fateamur, de quo nunquam dubitauimus: nem pe filium Dei ita alligaſſe ſuam Eccleſiam, ad ſumen- dum panem & uinum Cœnæ ſuæ myſticæ, uerbo, or- dinatione, & mandato ſuo: ut cum his ſimul etiam ſumat (per fidem) ipſum Corpus & Sanguinem i- pſius. Non enim efficitur, ut ſi id fateamur, Vueſtpha licam ſimul etiam, ſiue localem, ſiue immenſam Cor- poris Chriſti, in Pane, aut ſub Pane Cœnæ præſentiā, & communem pijs pariter atq; impijs eius participa- tionem protinus agnoſcamus. Nimirum facilius eſt Vueſtphalo, quæ ſunt cōfeſſa, urgere, quàm cōtrouer ſa probare: ne, etſi nihil agat, nihil interim agere uideatur.

30

Non delaſſa- Calumnioſe igitur La-

ſeus nos accuſat, uſum Cœnæ alligari à nobis elementis terrenis. Auget etiã ſceleratam calumniam, dum falſò adfingit excluſiuam, nos ſolummodo alligare elemẽtis. Non enim ponimus Sacramenti uſum in ſolius panis & uini ſumptione, nec quidem in ſola corporali manducatione: ſed coniunctim in ijs fideliter faciendis, quæ Dominus facere iuſsit, dicens: Accipite, edite, hoc eſt corpus meũ: hoc facite in mei commemorationem.

*tur maledicendo Erinnys Vueſtphalica, & ſui ſimiles uideri omnes cupit. Cũq; nullum mentiendi calumniandique omnia, neq; modum, neq; finem habeat: eandem notã inſpergere nobis pari impudentia conatur. Calumniã uocat, quod ab ipſo et ſuis, uſum Cœnæ terrenis elementis alligari dico. Et ſceleratam hanc calumniam augeri adhuc clamat, dum ei falſo excluſiuam uocem (*SOLVMMODO*) adfingo. Audiat igitur homo uerax ſcilicet, qui nos ſceleratæ calumniæ accuſat. An non eum eſſe uerum Cœnæ uſum fatetur, ſi in Cœna, corpori & ſanguini Chriſti uerè participemus? An item non uerè participent, quicunq; in Cœna pani & uino participant: ſiquidem pani ipſi ac uino, realiter & corporaliter inſint, uel ſubſint, uel adſint, corpus & ſanguis Chriſti? Hæc duo ego à Vueſtphalo aut negari, aut agnoſci uelim. Quorum ſi prius neget, res illi cũ Paulo apoſtolo, non mecũ erit, qui panem quẽ frangimus,*

gimus, communionem corporis: & calicem quo laudes celebramus, communionem ſanguinis eſſe docet. Si concedat: ſimul etiam fatebitur, uſum Cœnæ conſiſtere potiſsimum in corporis et ſanguinis Chriſti participatione. Rurſum ſi poſterius neget: ſecum ipſe pugnabit in communi illa pijs pariter atq; impijs corporis & ſanguinis Chriſti in Cœnæ uſu participatione. Si uerò agnoſcit: iam oſtendat, quomodo ſe non ipſemet ei culpæ inuoluat, qua nos illum teneri dicimus, ut nos calumniæ, & quidem ſceleratæ accuſet. Sic enim ratiocinamur. Quiſquis legitimum Cœnæ uſum conſtituit in uera potiſsimum ueri corporis & ſanguinis Chriſti participatione, & ueram rurſus ueri etiam corporis & ſanguinis Chriſti participationem conſtituit in panis duntaxat ipſius et poculi Cœnæ externa (ſine fide) ſumptione: is ſanè iam legitimum Cœnæ uſum eadem ſimul opera alligat ad terrena Cœnæ elementa tantum, nempe panem & uinum. Vueſtphalus & ſui (dum pani & uino, quæ terrena ſunt elementa proculdubiò, corpus ipſum & ſanguinem Chriſti uerum, realiter ac corporaliter ita aut ineſſe, aut ſubeſſe, aut adeſſe docent, ut uel in pane ipſo ac poculo Cœnæ, uel ſub pane ac poculo, uel per panem ac poculum, Miniſtri ipſius manibus, pijs pariter atq; impijs diſtribui, atq; à pijs ſimul item ac impijs ore carnali, etiam ſine fide, percipi cōtendāt) ipſam hauddubiè corporis & ſanguinis Chriſti participationem conſtituunt (quod in ipſis eſt) in ſola externa illa (etiam ſine fide) panis & poculi Cœnæ (terrenorum alioqui elementorum) è Mini-

ſtri

ſtri manibus participatione. Ergo Vueſtphalus &
ſui (dum pani ipſi & uino Cœnæ, &c.) eâdem ſanè
opera alligāt omnino legitimum Cœnæ uſum ad ter
rena illius elementa: nempe panem & uinum. Expe-
diat ſe hinc Vueſtphalus. Aut intelligat, non equidē
nos, ſed ſeipſum teneri culpa ſceleratæ atq; mendacis
calumniæ: quam nobis falſò & impudenter impin-
git. Et conatur ipſe quidem ſe expedire: ſed ita id fa-
cit, ut ſemetipſum ei culpæ inuoluat, qua ſe libera-
re conatur. Ait ſe uſum Sacramenti non ponere in ſo
lius panis & uini ſumptione: ac ne in corporali qui-
dem ſola manducatione: ſed in ijs coniunctim facien-
dis, idq; fideliter, quæ Dominus facere iuſsit. cum à
nobis non equidem ideò accuſetur, quaſi ſeparatim
in corporali ſolummodo aut panis ſolius aut corpo-
ris ac ſanguinis Chriſti ſumptione uſum ſacramenti
ponat: ſed quòd & panis ſimul ac uini, & corporis i-
tem ac ſanguinis Chriſti coniunctim, corporalem par
ticipationem, in uſu Sacramenti conſtituat: atq; huic
ſuo ſomnio obtendat Dominicam inſtitutionem, in
qua nihil huius cōmonſtrari poteſt. In tota enim Chri
ſti Domini inſtitutione nuſquam docemur, corpus &
ſanguinem ipſius CORPORALITER ita aut ineſſe,
aut ſubeſſe, aut adeſſe terrenis Cœnæ elementis, pani
inquam et uino: ut in illis, aut ſub illis, aut per illa, Mi
niſtri manibus, CORPORALITER porrigi ac di-
ſtribui, ac proinde à pijs pariter atq; impijs percipi
CORPORALITER aut debeant, aut poſsint ullo
modo. Deinde ſi CORPORALIS duntaxat coniun-
ctim, panis & corporis Chriſti manducatio ad uſum

Sacramēti ſine fide Vueſtphalo ſatis eſt, in Cœnæ uſu: iam ipſemet declarat, ſe in uſu Sacramentorum fidē non requirere ullo modo: ac proinde ſe diſſentire à Confeßione Auguſtana, in qua hæc doctrina Phariſaiſmi damnatur. Si uerò illi ſatis nō eſt in Cœnæ uſu, ſola CORPORALIS *manducatio: tum ſecū ipſe pugnabit, in communi illa pijs ſimul atq; impijs corporis Chriſti manducatione. fides enim non modò non requirit* CORPORALEM *ullam ſiue præſentiam, ſiue manducationem, ſed eam ne admittit quidē. Deligat ſibi Vueſtphalus igitur, ſecum' ne ipſe, an uerò cū Auguſtana Confeßione pugnare malit.*

31

Improbè etiam onerat nos tetro mendacio: nos ideo dicere, Sacramētarios ab Auguſtana Confeſsione diſſentire, quòd agnoſcere nolint, Chriſti corp⁹ in immēſum expandi, ſeu extendi. fides noſtra ex claro & infallibili uerbo Dei eſt: Chriſtum non in uno loco, ſed ubiq; ſedere ad dexteram Patris omnipotentis, ac iuxta ueritatem promiſsionis ſuæ adeſſe in medio duorum uel trium, uel plurium collectorum in nomine eius. Et ſecun-

Ita iā Vueſtphali animū occupauit ꝓdigioſa illa de corporis Chriſti ubiquecitate imaginatio, ut et ſe quoq; ubique eſſe ſomniet: & in ſe dictū putet qdquid ubiuis in alios dicitur. Mihi ſanè nō cum Vueſtphalo tantū res eſt, Sacramētariæ controuerſiæ nomine: & certè de

dum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

dum ueriſsima uerba ſua, Corpus & ſanguinem ſuũ dare, in communione Cœnæ, ubicunq; ritè ex mandato eius peragitur. Nec tantum ſpiritualiter, nec ſola diuinitate; ſed etiam Corpore ſuo & ſanguine adeſſe & paſcere ſuam Eccleſiam.

Vueſtphalo non multũ cogitabamus, cũ Purgationẽ noſtrã ſcriberemus. Vnde igitur nouit Vueſtphalus, ſe improbè à nobis tetro mendacio onerari? niſi ſi ipſe ſub ſuo clipeo tutos fore omnes putat, Aiacis inſtar, q̃ poſtea correptus furijs, in pecudes (loco hominũ) ſæuiebat. Sed eſto, de Vueſtphalo id ſcripſerim. An nõ Vueſtphalus eandẽ uult uideri doctrinã ſuã cũ Auguſtana Confeſſione? ſic ut q̃ ab ipſo diſſentiũt, ab Auguſtana etiã Cõfeſſione diſſẽtire omnes clamet? An rurſum nõ tuetur ille immenſam ubiq; corporis Chriſti præſentiã, quã nos ex profeſſo oppugnamus? Quatenus igitur immenſam illã ubiq; corporis Chriſti præſentiã propugnat Vueſtphalus, & ſuã doctrinã cum Auguſtana Confeſſione eandẽ eſſe contendit: an non etiam ab Auguſtana Confeſſione nos diſſentire putat, poſteaquã ab ipſo diſſentimus? Si id agnoſcit: ubi eſt tetrum illud mendacium, quo ſe & ſuos à me improbè onerari ait? Si non agnoſcit, quomodo ſuam & Confeſſionis Auguſtanæ doctrinam pro eadem uult haberi? Aut ergo ne iactet ſuã cum Confeſſione Auguſt. conſenſionem, nedum ut ſe illius propugnatorem eſſe ſomniet: aut tetrum illud improbumq; ſcilicet (quod mihi obtendit) mendacium, in ſe recidere intelligat:

& ſeipſum improbum ac mendacem calumniatorem eſſe agnoſcat, qui nobis impudenter ac malicioſe tetrum mendacium obtendit. Quod uerò fidem ſuam, claro & infallibili uerbo niti ait, facit more ſuo: nempe ut ubi ſe omnia iam probaſſe putat, nihil interim adferat, quod contra nos faciat. Nobis nulla eſt controuerſia de Chriſti Domini hypoſtaſi ſeu perſona: quem iuxta naturæ diuinæ proprietatē, cum Deo Patre & Spiritu ſancto omnia explere, omnia ubiq; ſuſtentare & gubernare non dubitamus. Sed res nobis eſt de corporis humani proprietate in Chriſto. Nihil igitur aduerſum nos agit Vueſtphalus, dum Chriſtū Dominum, ſemper & ubiq;, in duorum aut trium uel plurium medio reuera adeſſe dicit. Multo minus autem cōtra nos facit, quod addit, Chriſtum Dominū in communione Cœnæ, ubicunq; ritè peragitur, dare ſuis omnibus corpus & ſanguinē ſuum: adeſſeq; corpore ipſo & ſanguine ſuo reuera ſuæ Cœnæ, & paſcere ſuam Eccleſiam. Nunquam enim id negauimus. Sed his omnibus non effici ea dicimus, quorum nomine accuſamur: nempe ut ipſam corporis & ſanguinis Chriſti naturalis ſubſtantiā, in pane ipſo, aut ſub pane Cœnæ eſſe: paneq; ipſo per manus Miniſtri exhiberi porrigiq;, atq; ore carnali à pijs pariter atq; impijs percipi credam⁹. Horū nihil (inq̄) à Vueſtphalo doceri adhuc uidemus: etiamſi neſcio quos triūphos iam ſibi, & neſcio quæ encomia ipſemet decernat.

32

Mirum uideri poſſet. hæc à

Hæc docere & credere, eſt iſtis calumniatoribus,

corpus

corpus Chriſti expandere, ſeu extendere per cœlũ & terram. Scimus eum ſemel expanſum & extẽſum in cruce, non amplius expandi neque extendi Corpus eius immortale & glorioſum ſedẽs ad dexteram Dei.

Vueſtphalo ita dici, niſi ſuam ipſemet impudentiam, atq; effrontẽ prorſus mentiendi libidinem toti orbi teſtatã abunde Scriptis ſuis reddidiſſet.

Ita cum nihil aliud hic agat, quàm mẽtiatur ipſemet, & calumnijs ſuis deprauare noſtra omnia conetur, calumniæ nos accuſat. Toties iam teſtati ſumus, nos & credidiſſe ſemper, & docuiſſe, ea omnia, quorum nomine ſe à nobis hic per calumniam accuſari fingit: ut qui modò noſtra legerũt, facilè uidere poßint, longè aliam eſſe cauſam, propter quam nos ab ipſo, Chriſti Domini corpus in immenſum expandi dicimus. Neq; enim propterea id facimus, quòd ipſe Chriſtũ Dominum, in medio duorum trium'ue, aut plurium (in nomine eius collectorum) reuera adeſſe, quòd item corpore & ſanguine ſuo illũ in Cœna ſua præſentem eſſe, & eodem ipſo corpore ac ſanguine ſuo Eccleſiam ſuam paſcere affirmat: ſed quòd ſtatuere cum ſuis conatur, immenſam quandam corporis & ſanguinis Chriſti, in pane, aut ſub pane Cœnæ deliteſcentiam: & CORPORALEM eorum per manus Miniſtri porrectionem: CORPORALEM item, & pijs pariter & impijs, è Miniſtri manibus, ORE CARNALI eorum participationem. Hæc enim ſine prodigioſa illa (cuius Tertullianus quoq; meminit)

corporis Chriſti in immẽſum diſtractione ſeu expanſione cõſtitui non poſſunt. Quare ſi hæc docet Vueſtphalus cum ſuis, non equidem calumniamur, ſed uerè dicimus, ab ipſo & ſuis Syncretiſtis, corpus Chriſti Domini in immenſum expandi ſeu extendi: doctrinamq́; hãc accuſamus, quòd & Scripturis ipſis & unanimi catholicæ Eccleſiæ menti atq; conſenſui maniſeſtè repugnet. Si uerò hæc iam non docet Vueſtphalus, nos quoq; multò libentiſſimè noſtram de illo ſententiam mutabimus: ſed nulla interim calumniæ culpa tenebimur, quòd ipſum de ijs accuſamus, quæ in eius & ſuorum ſcriptis paſſim legũtur. Aut igitur ea ipſa proferat ingenuè, atq; etiam approbet Vueſtphalus, non autem uerſutè alia obtendat, ſi me calumniæ conuincere uolet: aut deſinat nos calumniæ falſo inſimulare, quam commõſtrare non poteſt. Quæ de expanſione extenſione´ue in cruce ſomniat, ad me nihil pertinent: niſi ſi Erinny ipſius perinde eſt, ſiue in cruce humanis manibus, ſiue in immenſum, noua quadam imaginatione, Chriſti Domini corpus expandi, extendi´ue dicatur. Quanquam haud ſcio utrum ſit grauius, in cruce´ne denuò, immortale & glorioſum, ſedens ad dexteram Dei, corpus Chriſti Domini expãdere uelle: an uerò illud uita gloriaq́; ſua cœleſti, ſpirituq́; iterũ ſuo uiuifico ſpoliare, ut impijs & infidelibus, in cibũ oris carnalis proſtitui poſſit. Qua interim in re alios iudicare malim.

33

Imò uerò Vueſtphalus ſui ſimi-

Similiter deprauat locũ Cyrilli, ubi ſcribit, nos nõ

ſola

ſola fide & charitate Chriſto ſpiritualiter coniungi, ſed Corporaliter quoque cõmunicatione CARNIS ſuæ Chriſtum in nobis habitare. Item, Chriſtum in nobis eſſe participatione naturali.

34

Laſcus eludit eius ſententiam hac conficta gloſſa ſua. ait, Cyrillum oſtendere uelle, Cœnæ teſtimonio doceri, nos Chriſto, & illum nobis uiciſsim, non ſolum ſpiritualiter, ſed naturæ humanæ participatione coniunctum eſſe.

tis eſſe pergit, et in falſò accuſando me, & in locis Veterum detorquendis. Et *quoniam utroq; hoc ſimul* Paragrapho, *deprauatæ me Cyrilli doctrinæ inſimulat: ad utrunq; ſimul etiam reſpõdebo. Si locum Cyrilli deprauo: proferat uerba quæ citato Cyrilli in* Apologia *loco deprauo. Sed huc ſeſe demittere noluit Propheticus Vueſtphali ſpiritus. nimirum illi ſatis eſt, de ſuo tripode pronunciaſſe, locũ Cyrilli à me deprauatum eſſe: ex quo ille tamẽ aduerſum nos nihil omnino proferre poteſt. Agnoſco meã interpretationẽ, ſed non ex meipſo confictam, quemadmodum iſte impoſtor ſomniat: uerùm ex ipſiuſmet Cyrilli uerbis petitam & collectã, quibus ille ſeipſum explicat. dum eodem ipſo loco paulo pòſt uerbis expreßis teſtatur, eam Chriſti nobiſcum cõmunionem, iuxta quam in nobis* CORPORALITER CARNIS *etiam* COMMVNIONE *habitat, cõſtare potißi*

mum naturæ noſtræ IDENTITATE. *Iam ſi propter naturæ noſtræ* IDENTITATEM, CORPORALITER *Chriſtus in nobis habitat: & naturæ in Chriſto noſtræ* IDENTITAS *non alia re conſtat, q̄* VERBI INCARNATIONE, *quemadmodum Ioannes docet* (VERBVM *incarnatum eſt, & domiciliū ſeu tabernaculum ſuum conſtituit* IN NOBIS) *oſtendat Vueſtphalus, qua parte à me locus hic Cyrilli deprauetur. Aut enim negare illum oportet, fontem* IDENTITATIS *naturæ noſtræ in Chriſto, ſitum eſſe in* VERBI *incarnatione: quod quidē Erinny ſuæ permittimus. Aut ſi id non neget, tum ſanè ſuam ipſe mendacē impudentiā prodet, dum à me locum Cyrilli deprauari affirmat: quia quod ille naturæ in Chriſto noſtræ* IDENTITATI *diſertè tribuit, id ego referendum eſſe doceo ad fontem ipſum huius* IDENTITATIS: *ipſam (inquam)* VERBI INCARNATIONEM.

35

Et hic quia utroq; ſequēti Paragrapho de loco Cyrilli eodem loquitur, ad utrumq; ſimul etiā reſpondebo. Oſtendi iam, Cyrillum, in explicanda Euangelica illa uitis &

Perſpicuè ſatis à Cyrillo ſcripta de Euchariſtia, detorquentur ab iſto ad eius incarnationem. 1 Cyrillus enim non loquitur de participatione naturali, qua Chriſtus factus eſt particeps noſtræ naturæ, cum uerus homo natus eſt ex Maria uirgine, de qua Apoſtolus ait, Chriſtum com-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

municaſſe carni & ſangui-
ni: ſed de participatione,
qua nos illi coniungimur,
& ipſe in nobis habitat.
Non quid Chriſti incarna-
tio, ſed quid cõmunio cor
poris & ſanguinis Chriſti,
quæ ſumimus in Euchari-
ſtia, in nobis efficiat, docet.

36

Non dicit, nos Cœnę te-
ſtimonio doceri, nos Chri
ſto coniunctos eſſe, & illũ
uiciſsim nobis naturæ hu
manæ participatione: ſed
uirtutem myſticæ benedi-
ctionis facere corporaliter
quoq; Chriſtum (commu
nicatione carnis) in nobis
habitare; ſuo corpore (per
communionem myſticã)
credẽtes benedicere, & ſe-
cum inter nos unum cor-
pus efficere. Quia unũ om
nes panem manducamus,
nos omnes unum corpus
effici. Propterea nos eſſe
corpus et membra Chriſti,
quia per hanc benedictio-
nem myſterij, ipſum filiũ

*palmitum ſimili-
tudine, corpora-
lem Chriſti in no
bis habitationẽ,
quatenus illã ad
noſtræ in Chri-
ſto naturæ iden-
titatem refert, ea
dem ſanè opera
ad ipſam quoq;
uerbi Incarna-
tionem retuliſſe.
Negareq́; nõ po
teſt Vueſtphal⁹,
Cyrillum toto il
lo loco hoc im-
primis agere, ut
eorum errorem
refutet, qui hac
uitis & palmitũ
ſimilitudine abu
tuntur, ad negan
dam naturalem
Chriſti nobiſcum
in carne noſtra
communionem,
ſeu ſocietatem.
Quæ uerò de u-
nius panis in Cœ
na participatio-
ne,*

> Dei ſuſcipimus. Si quis carnem Chriſti recipit, neceſſe eſſe ut cum ipſo coniungatur: ut Chriſtus in ipſo, & ipſe in Chriſto reperiatur.

ne, deq; myſticæ benedictiõis uirtute addit, hæc nõ alio fine induci, quàm ad traditæ iam doctrinæ (ſub uitis & palmitum ſimilitudine) confirmationem, de naturali Chriſti nobiſcum in carne noſtra communione: facilè id perſpiciet, quiſquis locum Cyrilli illum totum legerit, ac propius inſpexerit. Quid igitur? Egóne, quæ à Cyrillo de Euchariſtia ſcripta ſunt, aliò quàm oportet detorqueo, dum additam doctrinæ confirmationem ex Cœnæ myſterio, de naturali nobiſcum Chriſti Domini in carne noſtra communione, eôdem refero, quo autor ipſemet doctrinã ſuam referẽdam eſſe docet, nempe ad naturæ noſtræ humanæ identitatem, quæ fontem ipſum atque originem ſuam habet proculdubiò in ipſa VERBI *incarnatione? An uerò Vueſtphalus potius, qui in Erinnys ſuæ gratiam, additã ex Cœnæ myſterio doctrinæ cõfirmationẽ, aliò deflectere conatur, q̃ autor ipſe faciat: nempe, non ad cœptam in* VERBI *incarnatione naturalem illius nobiſcum in carne noſtra identitatem, ſed ad nouam quandam Myſticæ benedictionis coniunctionem? quaſi illa benedictio id tum demum efficiat, ut nobis Chriſtus naturæ identitate in carne noſtra coniungatur: ac non potius uim, fructum, ac dignitatem, dudum alioqui cœptæ Chriſti nobiſcum, & nõſtræ cum Chriſto, tam ſpiritualis quàm naturalis communionis exprimat, animiſq; noſtris (ſpiritu*

ſancto autore) inſigat, ob oculos illam (iuxta rationem Sacramentorum) ponat, & toti Eccleſiæ (ex Chriſti inſtitutione) cōmendet. Sed iam Vueſtphalici ſpiritus acumen in eius argumētationibus intueamur. ¶ Prima ipſius ratio eſt igitur, qua locum Cyrilli à me deprauari affirmat. Ait enim, Cyrillum citato in Apologia loco, non de ea communione noſtra cum Chriſto loqui, qua ſe ille nobis humanæ noſtræ naturæ in carne noſtra participatione coniunxit: ſed qua nos illi coniungimur, uirtute Myſticæ benedictionis in Cœna, ipſeq; habitat in nobis. Hic porrò ſcire ego à Vueſtphalo ante omnia uelim, an qua parte Chriſtus in nobis corporaliter habitat, et quidem carnis communione (quemadmodum Cyrillus ipſe loquitur) non tam nos ſibi, quàm ſe nobis potius coniunctum eſſe teſtatur: quemadmodum nos ſibi quoq; uiciſsim coniunctos eſſe docet, dum nos in ſe manere ait. Id ſi negat, oſtendat, cur duplicem nobis rationem cōſtituit Chriſtus Dominus, ſuæ nobiſcū et noſtræ ſecū ſocietatis ſiue cōmunionis: nempe ut et ipſe in nobis habitet, et nos in illo: id oſtendat inq̄, præſertim cū Cyrillus eo ipſo loco diſertè loquatur de utraq; hac pariter ratione ſocietatis & cōmunionis noſtræ cum Chriſto, quatenus uidelicet & ipſe nobis coniunctus eſt, & nos ſibi uiciſsim coniunxit. Deniq; & alteram ab altera ita diſcernat, ut quatenus nos ſibi coniunxit Chriſtus Dominus, Spiritualem eſſe doceat noſtri cū Chriſto communionem: quatenus uerò ſe nobis carnis ſocietate cōiunxit, CORPORALITER, naturali ſocietate illum nobis cōiunctum eſſe, inq; nobis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Ioan. 1. *iuxta Ioãnis teſtimoniũ, hoc eſt in carne noſtra, pro-*
pter NATVRAE IDENTITATEM *habitare affir*
met. Præſtat *autem uerba ipſa Cyrilli adſcribere,*
de utraq; hac ratione cõmunionis noſtræ cum Chri-
ſto: nempe ſpirituali, qua nos ſibi cõiunxit: & COR-
PORALI, *qua nobis carnis ſocietate coniunctus, ha*
bitat in nobis. De *priore igitur ſic ait in ipſo citati*
in Apologia *capitis initio :* Ego *ſum uitis uera, &c.*
» Vt *quantum oporteat inhærere ſibi, & ab eo pendê-*
» *re, & quantum nobis hoc prodeſt oſtenderet, uitem*
» *ſeipſum exempli ratione, &* palmites *affixos in eo,*
» *credentes appellauit :* Qui PARTICIPATIONE
» SPIRITVS, PER QVEM *Saluatori coniungimur,*
» *naturæ ſuæ communicamus.* Audimus *ecce ab ipſo*
Cyrillo *noſtræ cum* Chriſto *coniunctionis rationem:*
nempe nos Chriſto *inhærere, à* Chriſto *pendére,*
Chriſto *coniungi per ſpiritum, illius participatione.*
» Rurſum *uerò mox idẽ* Cyrillus: Efficimur *aũt, ut ita*
» *dicã (inquit) de genere ſuo,* DIGNITATEM *ado-*
» *ptionis filiorum* Dei *ab eo conſequuti.* Qui *enim*
1. Cor. 6. Domino *(ut ait* Paulus*) adhæret, unus ſpiritus eſt ci*
» *eo.* Ac *rurſum paulo pòſt :* Quemadmodum *radix*
» *(inquit)* QVALITATEM *ſuam palmitibus mittit*
» *ſic unigenitus* Dei Filius, Patris *& ſuæ naturæ* A F
» FINITATEM *(ut ita dicã)* SPIRITV D A T O
» *ſanctis largitur, per fidem & ſanctitatem ei coniun*
» *ctis, &c.* Ex *his ſanè quæ recitaui Cyrilli uerbis pe*
ſpicuum eſt, noſtram cum Chriſto *ſocietatẽ ſeu com*
munionẽ, quatenus illi nos cõiuncti ſumus, non equi
dem CORPORALEM, *quæ carnis cõiunctione co*

ſti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

ſtet, ſed SPIRITVALEM à Cyrillo uocari. Diſertè enim ait Cyrillus, nos per fidem et ſanctitatem, nõ autem corporaliter carnis cõmunione, Chriſto coniungi: dato nimirum nobis ſpiritu ſuo, & paternæ illum & ſuæ DIVINAE naturæ AFFINITATEM nobis largiri, atq; ita nos ſibi coniungere, ut per datum nobis ſpiritum ſuum, & ipſe ſit in nobis, & nos in illo, quemadmodum Ioannes docet. Hactenus Cyrillus de ſpirituali noſtra cũ Chriſto Domino ſocietate, ſeu cõmunione. De Corporali uerò Chriſti nobiſcum et noſtra cum illo communione, docet, carnis illam, non autem ſpiritus participatione conſtare. 1. Ioan. 4.

Ait enim (id quod Vueſtphalus quoq; agnoſcit) Chriſtũ non ſpiritualiter tantũ, quatenus ſibi nos coniũgit per ſuum ſpiritum: ſed corporaliter etiam, carnis uidelicet participatione, nobis ita coniunctum eſſe, ut & ipſe in nobis maneat, & nos in ipſo. Deinde paulo pòſt exponit, eam ipſam CORPORALEM Chriſti nobiſcum in carne communionem, conſtare humanæ noſtræ naturæ per Chriſtũ aſſũptæ IDENTITATE. Verba Cyrilli ſic habent: An nõ cõueniẽter dici poteſt, uitẽ, humanitatẽ eius eſſe, & nos palmites, PROPTER NATVRAE IDENTITATEM? Eiuſdem enim naturæ ſunt, uitis & palmites (humanæ proculdubiò, quatenus uitem humanitatẽ eſſe docet.) Ita & ſpiritualiter & corporaliter, nos palmites, & Chriſtus uitis eſt. Hæc ita Cyrillus de CORPORALI Chriſti nobiſcum per carnis ſocietatẽ cõmunione. Hic igitur ſcire uelim, ubi'nam Vueſtphalus originẽ ac fontẽ ipſum conſtituat noſtræ huius

COR-

CORPORALIS (*iuxta naturæ noſtræ humanæ* I-DENTITATEM, *cum Chriſto* Domino, *et illius nobiſcum coniunctionis. Cyrillus ſanè eodem ipſo capite, et alibi multò adhuc luculentius, eam originem, cauſam, ac fontē eſſe agnoſcit* CORPORALIS *iſtius noſtræ cum Chriſto communionis: quòd unigeniti caro* IN NOBIS *facta ſit uitæ caro: poſteaquā ui-*
Ioan.1. *delicet* VERBVM Deus, *facta ex carne noſtra caro, in nobis habitare cœpit.* Hoc *ſi* Vueſtphalus *agnoſcit: qua fronte negat, Cyrillum (citato in* Apolo*gia capite) loqui de ea Chriſti nobiſcum* CORPORALI *communione: qua caro unigeniti, facta eſt* IN NOBIS (*aſſumpta naturæ noſtræ identitate*) *uitæ caro, p* VERBI (*in quo uita erat*) *incarnationē? cum Cyrillus expreſſè dicat, Chriſtum* Dominū *eſſe uitem noſtram, et nos ipſius palmites, non tantum ſpiritualiter, propter ſpiritus ſui participationē, per quem nos ille ſibi cōiunxit: neq; item propter datam nobis ab ipſo* Paternæ, *& ſuæ pariter* Diuinæ *naturæ affinitatem: ſed corporaliter etiam, propter humanæ noſtræ (in carne noſtra) naturæ identitatē? Si negat: oſtendat* CORPORALEM *Chriſti nobiſcum in humanæ noſtræ naturæ identitate cōmunionem, extra* VERBI *incarnationem.* Imò *uerò oſtēdat, quomodo nos ſibi Chriſtus (qualicunq; tandem ſocietate) coniunxiſſet, ſi non prius nobis ipſe naturæ humanæ noſtræ partipatione, per ſuam alioqui incarnationē coniunctus fuiſſet.* Quo *pacto (inquā) nos, carnem è carne ſua feciſſet: ſi non prius ipſe caro de carne noſtra (per ſuā incarnationem) factus fuiſſet?*

ſet? Quo pacto nos in ſe ad uitam æternam transfer-re,atq; ad dexteram Patris ſui ſecū in cœlo collocare potuiſſet: niſi prius ad nos ipſe deſcendiſſet,morteq; ſua innocentiſsima omnem peccati noſtri culpam & condemnationem expiaſſet? Ad extremum oſtendat Vueſtphalus, quo pacto mori poterat Chriſtus, ut nos ſibi in uita gloriaq; ſua coniungeret: ſi non ut mori poſſet, carnem noſtram ex matre uirgine induiſſet. Scilicet, iuxta Vueſtphalum, deſcendere non oportebat Chriſtum, ut rurſum aſcenderet,noſq; ſecum unà in altū ſubueheret: neq; iterum mori illum neceſſe erat, ut nos à morte liberatos, ſecum unà in gloriā adduceret. Sed aliud profert Vueſtphalus, nempe Cyrillum hoc loco agere de ea noſtra cum Chriſto cōmunione,qua illi (uirtute Myſticæ benedictionis) in cœna coniungimur,ipſeq; habitat in nobis. Et hic igitur Vueſtphalicā in uerbis Cyrilli collectionē obſeruemus. Cyrillus toto eo capite id potiſsimum agit, ut doceat uitis & palmitum ſimilitudine cōmendari nobis & ſpiritualem, et corporalem Chriſti nobiſcū in carne noſtra cōmunionem. Vtq; id uerum eſſe oſtendat,adfert probationē eiuſdem ipſius, nō autem alterius ullius doctrinæ, ex Cœnæ Dominicæ inſtitutione: nempe Chriſtum Dominum (ut iam eſt dictū) & ſpiritualiter et corporaliter eſſe uitem noſtrā, & nos palmites ipſius:hoc eſt,non ſpiritus tantū participatione, Diuinæq; naturæ donata nobis affinitate, ſed corporali etiā naturæ noſtræ humanæ identitate,in carne noſtra. Vueſtphalus autem non hanc doctrinam confirmari à Cyrillo contendit,inducta eius

confir-

confirmatione ex Cœnæ Dominicæ inſtitutione: ſed aliã, eamq; diuerſam tradi. Ait enim, hoc Cyrilli loco non agi, de corporali illa coniunctione Christi nobiſcum, iuxta naturæ humanæ ipſius nobiſcũ (in carne noſtra) identitatẽ, inſtitutã in VERBI incarnatione, etiamſi illã Cyrillus uerbis expreßis urgeat: ſed doceri duntaxat, quod communio corporis & ſanguinis Chriſti ſumpti in cœna, in nobis efficiat, etiãſi hæc uerba apud Cyrillum citato loco (in ſenſu præſertim Vueſtphalico) nuſquam legantur. neq; enim habetur apud Cyrillum illic, quid ſumpti in pane ipſo, aut ſub pane, ſeu per panem è miniſtri ipſius in cœna, corporis & ſanguinis communio (hoc eſt diſtributio) efficiat quemadmodum Vueſtphalus fingit: ſed habetur, quid uirtus myſticæ benedictionis in nobis efficiat in cœna. Ego igitur uerba Cyrilli aliò quàm oportet (ſi Vueſtphalo placet) detorqueo, qui in inducta ex cœnæ inſtitutione, doctrinæ confirmatione, de uitis & palmitum ſimilitudine, illam comprobari dico: Vueſtphalus autem, fidelis erit Cyrilli interpres ſcilicet, qui & uerba Cyrilli ipſa ſuis cõmutat, & aliud doceri affirmat in adducta doctrinæ confirmatione, quàm doctrina alioqui iã antè tradita continebat. Sed uideamus quò ſe in ſuis ipſius uerbis proripiat Erinnys Vueſtphalica, dum de efficacia cõmunionis, ſumpti in cœna corporis & ſanguinis Chriſti loquitur: & ſuis delirijs Cyrilli autoritatẽ obtendit. Cyrillo, Myſtica benedictio nõ eſt elementorum cœnæ conſecratio ulla, qualem Vueſtphalus in contortæ fidei ſuæ libello aſſerit, quæ uidelicet

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

cōſiſtat in operatiua per Miniſtrū uerborum ullorū recitatione: ſed benedictio myſtica idem eſt Cyrillo, quod tota cœnæ adminiſtratio, iuxta Chriſti inſtitutionē. Ita enim fideles ad myſticā benedictionē accedere ait. Et alibi rurſum, Gentes myſticæ benedictionis participes factas eſſe docet. Vocat item alibi myſticam benedictionem, confeßionē quandā Dominicæ reſurrectionis. Quibus equidem locis perſpicuū eſt, ſub uoce myſticæ benedictionis intelligi, non ſanè VVueſtphalicā uerborum cœnæ conſecratoriā recitationem: ſed legitimum potius cœnæ totius uſum, & adminiſtrationem. niſi ſi Vueſtphalus in Erinnys ſuæ gratiam, accedere ad myſticam benedictionem idem eſſe contendat, quod accedere ad cōſecratoriam duntaxat uerborū cœnæ recitationē, ſine legitimo interim cœnæ uſu. Aut Gentes participes eſſe doceat, myſticæ benedictionis: recitationem ue ſolam uerborum cœnæ (etiamſi cœnæ nemo participet) putet eſſe cōfeßionem Dominicæ reſurrectionis, propterea quòd nunc uoce ſonora, ac ſeſquipedali propemodū prolatione decantentur. Nos porrò hanc Vueſtphalo Theologiā nō inuidemus: ſed cum Cyrillo alijsq; ueteribus, myſticam benedictionem intelligimus, uniuerſam cœnæ inſtitutionem, quæ recitationem quidem uerborū cœnæ in ſe complectitur, ſic ut à populo intelligi uerba ipſa poßint: ſed ut recitatio illa uim nullam cōſecrandi panem & uinum obtineat, id uerò à Chriſto Domino, eius ue Apoſtolis, aut primæuæ poſt illos Eccleſiæ patribus uſquā traditū eſſe negamus: ſed Papiſticum commentum eſſe dicimus, inue-

In 20. cap. Ioan.
In lib. 1. de Trinitate.
In Io. li. 12. cap. 58.

ctum ad approbandam idololatricam Papæ trãſubſtantiationem: quod Vueſtphalus, & ſui, tueri etiamnum conantur, ad confirmandam ſuam deliteſcentiam corporalem in cœnæ elementis, corporis et ſanguinis Chriſti. Vocant quidem Patres, panẽ cœnæ, non iam ſanè uulgarẽ, ſed uocatione Dominica ſanctificatum panem, id quod nos quoq; ſemper docuimus. Sed quòd Dominicam uocationem illam conſtituant in theatrica noſtri temporis paßim uerborum cœnæ decantatione, quæ uim conſecrandi in ſe ullam contineat, id uerò Vueſtphalus oſtendat. nos enim id in primæuis Eccleſiæ patribus nuſquam uidimus: imò uerò contrarium planè, infinitis locis uidemus. Sed pergit Vueſtphalus furijs ſuis indulgere. Et poſtquã præclarè ſe iam locum Cyrilli expoſuiſſe arbitratur, mox addit nouum (ſub Cyrilli nomine) capitis ſui ſomnium, de quo Cyrillus nunquã cogitauit. Ait uim myſticæ benedictionis in cœna à Cyrillo eam cõſtitui, ut præterquam quòd Chriſtum Dominum corporaliter quoq; in nobis (carnis ſuæ communione) habitare facit (quæ ſanè uerba, Cyrilli eſſe agnoſcimus) id quoq; efficiat, ut corpore Chriſti Domini, per myſticã communionẽ, credentes benedicat: & cum ipſo in unum corpus uniat. Et ut clarius ſe prodat, ſubdit: Nos omnes ideo unũ corpus effici, quia unum omnes panem ſumimus: nos omnes propterea eſſe corpus & membra Chriſti, quia per hanc BENEDICTIONEM MYSTERII ipſum filium Dei ſuſcipimus. Tandem uerò legem ſtatuit, ſibi ipſi aduerſariã: oportere cum Chriſto cõiungi, quiſquis carnẽ eius recipit, ut Chri-

ut Chriſtus in ipſo, & ipſe in Chriſto inueniatur. Et
hic igitur Erinnym Vueſtphalicā obſeruemus. Ac
primùm cuperem id mihi in Cyrilli loco citato com-
monſtrari: nempe, eam eſſe uim myſticæ benedictio-
nis, ut nos corpore Chriſti Domini (per myſticam
communionem) benedicat. Nam hæc uerba, prædi-
cto toto Cyrilli capite, nuſquam extant. Deinde, ſi
ad hunc modum Vueſtphalus Cyrillum interpretari
uult: explicet ipſemet nobis ſuam hanc interpretatio
nem, eamq́; approbet Cyrilli teſtimonijs. Poſtremò
oſtendat, legem quam tulit ueram eſſe: cui tamen ali-
bi ipſemet reclamat. Vt interim taceam, inuerti ab
illo, Cyrilli (eo loco) ratiocinationem. Cyrillus cō-
tra eos diſputat, qui ſpiritualem noſtri cum Chriſto
coniunctionem (in uitis & palmitum ſimilitudine)
agnoſcebant: corporalem (in naturæ humanæ noſtræ
identitate) negabant. Docet igitur, & ſimilitudinis
illius Euangelicæ, & cœnæ item Dominicæ teſtimo-
nio, nos, non ſpirituali tantum (de qua nulla fuerat
cōtrouerſia) ſed naturali etiam (in carne noſtra) ſo-
cietate, ita Chriſto Domino coniunctos eſſe: ut & il-
le in nobis maneat, & nos in illo. Vueſtphalus aūt
perſuadere conatur, magis urgeri à Cyrillo (eo loco)
ſpiritualem noſtram, quàm corporalem cum Chriſto
Domino, ſeu naturalem communionem: quaſi Cyril-
li aduerſarij, non tam alioqui corporali ſeu natu-
rali, quàm potius ſpirituali noſtræ cum Chriſto Do-
mino coniunctioni reclamaſſent. Ita nimirum diligē-
ter (eo loco) legit Cyrillum Vueſtphalus, ut prorſus
inuertat totam illius ratiocinationem: & eius mox

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

autoritatẽ ſuæ ipſius imaginationi obtendat. Vbi uerò hæc apud Cyrillum habentur? nempe, eã eſſe uim myſticæ benedictionis, in cœnæ Dominicæ uſu, ut credentes, corpore Chriſti, per myſticam communionem benedicantur? ut ideo efficiamur omnes corpus Chriſti, quia unum panem omnes ſumimus? ut ideo ſimus omnes corpus et membra Chriſti, quia per illam BENEDICTIONEM MYSTERII, ipſum filium Dei ſuſcipimus? Hæc (inquã) nobis à Vueſtphalo, citato in Apologia Cyrilli loco cõmonſtrari uellemus. Eſto aũt, dixerit aliquid eiuſmodi Cyrillus: An protinus ita iã intelligendus erit, ut à Vueſtphalo exponitur? An uocẽ benedictionis ita intelligem⁹, ut eam Vueſtphalus uult intelligi? de qua iam alioqui dictum eſt paulo antea. Quid autem eſt Vueſtphalo Myſtica communio in Cœna Domini? Cyrillus, in Cœna & ſpiritualem & corporalem noſtram cum Chriſto communionẽ complectitur: Vueſtphalus autem uocat Myſticã. Idem eſt Vueſtphalo ſcilicet, Corporale ſeu Naturale, & Myſticum? Ita nimirum adflauit hominem Erinnys ipſius, ut neſciat quid dicat & ſecum ipſe pugnet. Si myſtica eſt duntaxat Vueſtphalo, in Cœna cõmunio: quo pacto quod myſticum eſt, ore carnali percipitur, & ad impios pariter ac pios pertinet? quæ tamen eſt ſumma uniuerſæ Vueſtphalicæ theologiæ. An non quod myſticum eſt, idem quoq; & ſpirituale ſit neceſſe eſt? An item quod ſpirituale eſt, ore carnali percipitur, & ad impios pertinet? niſi ſi Vueſtphalus, quod eſt ſpirituale, ad Spiritum ſanctum referri nolit: ne illud fidei potius, quàm

carnali

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

carnali ore percipi oportere, ac proinde ad impios nihil pertinere, fateri cogatur: req́; ipſa declaret, ſe in eadem hæreſi totum hærere, quam in nobis tanto-pere deteſtatur. Nobis porrò alia longè eſt corporalis, ſeu naturalis: alia uerò myſtica, ſeu ſpiritualis Chriſti nobiſcum, & noſtra cum illo communio. nimirum naturalis ſeu corporalis ea eſt, qua filius Dei ſe nobis, nosq́; ſibi, per NATVRAE noſtræ in carne noſtra IDENTITATEM re ipſa coniunxit: quemadmodum Cyrillus ipſe teſtatur. Myſtica uerò ſeu ſpiritualis, quam idem ipſe Cyrillus docet, nō equidem NATVRAE noſtræ in carne noſtra IDENTITATE conſtare: ſed DIVINAE potius, & paternæ, & ſuæ NATVRAE affinitate, quam ille coniunctis ſibi per fidem & ſanctitatē, poſt datum eis Spiritum ſanctum, gratuitò (de ſuo proprio) largitur. Eam igitur utranq; communionem noſtram cum Chriſto Domino, ſeu ſocietatem, cōfirmari in animis noſtris, Spiritu ſancto autore: adeoq́; & nos in fide illius ad uitam æternam obſignari credimus & docemus, in legitimo Cœnæ Dominicæ uſu, iuxta traditam nobis in Scripturis ſacramentorum omnium (quod ad myſterium illorum præſertim attinet) naturam ac rationē. Sed adhuc maius eſt, quod ſubdit: Nos propterea effici unum corpus cum Chriſto Domino., quòd omnes de uno pane Cœnæ participamus. Nos ideo eſſe corpus & membra Chriſti: quia per neſcio cuius myſterij BENEDICTIONEM, ipſum Dei filium ſuſcipimus. Vueſtphalo ſcilicet, ad corpus Chriſti Domini non pertinemus: priuſquam Cœnæ Dominicæ participemus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

ticipemus. Neque prius membra Chriſti ſumus: quàm ipſum Dei filium, per BENEDICTIONEM MYSTERII ſuſcipiam⁹. Egregia profectò, et digna planè Vueſtphalico ſpiritu conſolatio. Equidem ſi ideo efficimur unum corpus cum Chriſto, quòd in Cœnæ uſu de uno pane participamus: & ſi propterea corpus & membra Chriſti ſumus, quòd tum etiam, per myſterij neſcio cuius BENEDICTIONEM, ipſum Dei filium ſuſcipiamus: iam neque infantes noſtri in unum Chriſti Domini corpus baptizabuntur, neq; fidelium liberi ſancti naſcẽtur, neque fœdus adeò Dei cum Abraham & ſemine ipſius inæternum ictum, ad nos, ſemenq; noſtrum prius pertinebit, niſi ſi aut uim Diuini nobiſcum fœderis arctatam eſſe iam in Chriſto, aut nos à fœdere illo excludi putat Vueſtphalus: ut neq; iam ſit nobis unus Deus (ſi Vueſtphalum audiamus) neq; una Dei cum Patriarchis & Prophetis Eccleſia, neq; unum baptiſma, neq; una fides. Cuius uerò myſterij benedictionẽ intelligit, dum de MYSTERII BENEDICTIONE loquitur? Si myſterium ipſum benedicitur, in ipſo Cœnæ uſu, hoc eſt, operatiua quadam uerborum recitatione cõſecratur, ut iam ſanctum ſit, quod alioqui profanũ erat: quòdnam illud (quæſo) tandem eſt myſterium, quod benedici docet? Si ipſum Chriſti Domini corpus intelligit, nos illud ab ipſa iam uſq; VERBI incarnatione ſacroſanctũ eſſe credimus: adeoq; & ſanctificans nos in ſe omnes, nedum ut ulla noſtra benedictione amplius conſecrari quoquo modo aut debeat, aut etiam poßit. Si uerò ſub myſterij nomine elementa Cœnæ

intelligit,

intelligit, & conſecratione ſanctum fieri putat, quod in ſe alioqui profanum erat: ubi nam ei quod terrenum eſt, locum in Cœna ullum relinquet Vueſtphalus, ut Euchariſtia duabus rebus conſtet, quemadmodũ Irenæus docet? Certè quatenus aliquid per ſe terrenum eſt, hactenus uerè ſanctum neq; eſſe neq; dici poteſt: multo minus autem ita conſecrari ullo noſtro opere, ut ex profano ſeu cõmuni ſanctum fiat. Alioqui neq; nos immutationem noſtri expectare adhuc oporteret & fruſtra omnis creatura adhuc congemiſceret, ad reuelationem filiorum Dei, ſi panis ipſe, in Cœnæ uſu ſanctus iam fiat, per Miniſtri conſecrationem, ſiue Vueſtphalicam benedictionem. Habeat ſibi Vueſtphalus igitur, ſuam iſtam neſcio cuius myſterij benedictionem. Nos carnem noſtram, noſq; adeò totos, in Chriſto Domino, iam olim ſanctificatos per eius incarnationem: iuſtos item, per abſolutæ illius erga Patrem ſuum obedientiæ in carne noſtra communionem, & omnem peccati noſtri culpam pariter ac pœnam expiatam modis omnibus eſſe nõ dubitamus, per mortem ipſius, ac gratuitam eorum omniũ quæ ille in aſſumpto (ex carne noſtra) corpore ſuo uel præſtitit, uel promeruit, imputationem. Horum autem omnium certiſsimum ac ſalutare obſignaculum, Cœnam Domini eſſe profitemur: ſic ut nos carnẽ ex carne Chriſti reuera eſſe, & oſſa ex oſsibus eius in animis noſtris (dum Cœnæ participamus) Chriſtumq; adeò ipſum totum in nobis, noſq; in ipſo eſſe per fidem (Spiritu ſancto autore) efficaciter ſentiamus. Quod ipſum alioqui ipſemet Chriſtus Dominus do-

cet eſſe, ediſſe carnē ſuam, & bibiſſe ſuum ſanguinem ad uitam æternam. Atq; hac una carnis ſuæ uiuificæ manducatione, unaq; item hac ſanguinis potione contentus: luculentiſſimam nobis addit indiuiduæ noſtræ ſecum, & ſuæ nobiſcum ſocietatis ſeu cōmunionis ac uitæ æternæ promiſſionem. non facturus ſanè, ſi CORPORALEM qualemcunq; aliam ſui tum potionem, tum manducationē, in ſua Eccleſia inſtituere uoluiſſet. Quare & nobis ſatis eſt, quod Chriſto Domino ſatis eſt: ut in ipſo uitam æternam habeamus. Hoc ſi Vueſtphalo ſatis non eſt: ſapiat ille ſupra Chriſtum, dum uolet: nos aliud hic non poſſumus, quàm dolere uicem hominis, & immedicabilem morbum ipſius aduerſari. Quæ hic de ſpiritualis duntaxat, & Sacramentalis manducationis diſcrimine dicūtur, nihil cōtra nos faciunt. Et nos enim alteram ab altera ita diſcernimus: ut alterā externo ac uiſibili ſymbolo prorſus carere: alteram uerò externum ac uiſibile ſignum (ab ipſomet Chriſto Domino additum) habere fateamur: nempe myſticam panis ac poculi Cœnæ participationem. Sed propter additum myſticum illud ſymbolum, mutari negamus rationem ipſam edendi corporis & bibendi ſanguinis Chriſti: nempe ore fidei, non autem ore carnali. in uerbi item promiſſionibus, quæ (fide per ſpiritum corroborata) apprehenduntur: non autem in ipſo pane, aut ſub pane, quem ore carnali (ſi edi debeat) percipi oportet. Qua de re ſatis multa aliâs quoq; & à me, & ab alijs dicta eſſe puto. Iam quod ad legē ipſius attinet: declarat Vueſtphalus uerum eſſe, quod uulgo dici ſolet: pueros &

ebrios

ebrios imprudentes nonnunquam ueritatem profite-
ri. Quod enim aliâs execrandam blaſphemiam eſſe
clamabat (digniorē uidelicet, quæ ſceptro magiſtra-
tus retundatur, quàm ſtylo refutetur) id nunc ſibi
propugnandum ipſemet, lata hac lege ſua ſuſcepit. ni
mirum cedere ueritati tandem oportuit nugas Vueſt-
phalicas, è ſcholaſticis præſtigijs petitas : ut conſtaret
ab ipſo hæc, aut uelut à puero per incogitantiam, aut
ab ebrio per Erinnys ſuæ impotētiam dicta eſſe. Atq;
utinam id ab illo dictum ſit, uelut à puero, non equi-
dem per incogitantiam, ſed per ſalutarem ſpiritus in
corde ipſius repueraſcentiam ſeu regenerationem: id
equidem illi uerè et ex animo optarim. Sed metuo ne
non facilè uelit, ſe eius iam demum blaſphemiæ cul-
pa teneri, quam in me aliàs ſceptro Magiſtratus re-
tundi (homo religioſus) uolebat. Et quidē tanto ma
iore culpa, quanto grauius eſt, lata lege ſanxiſſe bla-
ſphemiā, non ferendā Magiſtratui Chriſtiano: quàm
illius meminiſſe duntaxat, per factam de illa quæſtio-
nem, ut ad eam reſponderetur. Poſteaquam uerò iam
Vueſtphalus meam blaſphemiam ſua lege ita appro
bat, ut pronunciet, neceſſe eſſe nos cum Chriſto Do-
mino ita coniungi, ut & ille in nobis inueniatur, &
nos in illo: et quidem per eam quæ in Cœnæ uſu habe
tur ſcilicet myſterij benedictionem, cui Vueſtphalus
Cyrilli autoritatē fruſtrà alioqui obtendit : uideamus
hic primùm artes Erinnys Vueſtphalicæ in uerbo-
rum latebris quibus utitur : deinde uerò acumen il-
lius Theologicū obſeruemus. Quodq; ad uerba ipſa
attinet, ſi cū Cyrillo ſentit Vueſtphalus, cur uerbis Cy

 rillo

rillo inſuetis loquitur? Cyrillus eam uim myſticæ benedictionis eſſe docet in Cœnæ uſu, ut Chriſtũ in nobis, & nos in illo inhabitare faciat: Vueſtphalus autem, per myſticam benedictionem Chriſto nos coniungi affirmat, myſtica etiam communione. Idem eſt Vueſtphalo ſcilicet, habere in nobis inhabitantē Chriſtum Dominum, & Chriſto primùm omnium coniungi. Quaſi non prius & illum nobis, & nos illi coniunctos eſſe oporteat, quàm in nobis inhabitare ipſe poſſit, & nos in ipſo. Deinde Cyrillus, ſumpto à Cœna Domini argumento, confirmat doctrinam ſuam de Chriſti Domini nobiſcũ, & noſtra uiciſsim cum ipſo, non ſpirituali tantum (ut iam eſt dictum) ſed naturali etiam ſiue corporali ſocietate, ſeu communione. Vueſtphalus autem hic potiſsimùm urget, myſticam duntaxat noſtri cum Chriſto coniunctionem in Cœnæ uſu: quaſi tunc primùm Chriſto Domino coniungamur, neq; prius ad illum quoquo modo pertineamus. Poſtremò cum Cyrillus de Chriſti in nobis inhabitatione ſeu manſione loquatur, iuxta Ioannis teſtimonium: cur Vueſtphalus inhabitandi manendiq; uoces, uerbo inueniendi cõmutat? Metuit nimirũ Vueſtphalus, ne ſi Chriſti Domini in nobis, et noſtri in illo, diuturnam alioqui inhabitationem ſtatuat, cõiunctionem ſuam illam, quam myſterij neſcio cuius benedictione conſtare docet, impugnare uelle uideatur. Quorſum enim urgeretur noua Chriſti nobiſcum, totieſq; Cœnæ uſu repetita coniunctio, qualem Vueſtphalus imaginatur: ſi ſemel nobis coniunctum reuera Chriſtum Dominum, perpetuò in nobis habitare

re ac permanere profiteamur? Maluit igitur Cyrilli uerba mutare Vueſtphalus, ne ſecum ipſe pugnare deprehenderetur: & tamen Cyrilli autoritatem doctrinæ ſuæ prætexit, ne quid noui dogmatis temerè in Eccleſiam inuexiſſe uideatur. Iam acumen Vueſtphali Theologicum paululum etiam intueamur. Maius uidetur Vueſtphalo, Chriſtum Dominum nobis, & nos illi ſubinde coniungi, etiamſi in nobis manere non debeat: quàm ſi eum ſemel nobis coniunctũ, perpetuò iam deinceps in nobis manere atq; inhabitare credamus. Et uilis eſt tanto Prophetæ, perpetua illa (quæ fide conſtat) corporis ac ſanguinis Chriſti participatio, quæ non poteſt non eſſe ſalutaris, ex Chriſti ipſiuſmet Domini teſtimonio: præ ea quæ in pane, aut ſub pane, ſeu per panẽ, Miniſtri ipſius manibus, corporaliter, ſtatis quibuſdã temporibus præbetur, & ore carnali ad cõdemnationem percipitur, niſi fides accedat, quemadmodum ipſemet Vueſtphalus docet. Quòd ſi eſt exitialis (ſine fide) Vueſtphalica hæc corporis Chriſti manducatio: nos certè pro illa contendere nolumus, nedum ut eam Erinny Vueſtphalicæ inuideamus. Si uerò fidei acceſsione id fit, ut ſalutaris eſſe debeat: oſtendat Vueſtphalus, corporeis id miniſtri manibus porrigi, carnaliq; ore percipi poſſe, quod fide, ad ſalutem, apprehendi debet. Rurſum ſi hactenꝰ duntaxat in Cœnæ uſu fidẽ requirit Vueſtphalus, ut credamꝰ corpus Chriſti Domini eſſe reuera διὰ εἴδους et corporaliter in ipſo pane, aut ſub pane Cœnæ, ſic ut miniſtri manibus corporeis porrigi in pane ipſo aut ſub pane, oreq; carnali edi poſſit,
propter

propter conſecratoriam uerborum Cœnæ recitationem: atq; huius talis fidei acceßione, ſalutarē effici iam putat Corporalē ſuam illam in pane, aut ſub pane Cœnæ corporis Chriſti manducationem. Equidem aut tanto magis ſalutarem eſſe fatebitur quantumuis adulteratum ac profanatū in Papiſmo Cœnæ uſum, aut abuſum potius, propter certam illic fidem, panis ipſius euaneſcentiæ, & in corpus Chriſti tranſubſtantiationis: quanto maiorē fidem facit corporalis præſentiæ illic tranſubſtantiatio Papiſtica, quàm Vueſtphalica in pane incluſio ſeu conſubſtantiatio. Aut ſi fides tranſſubſtantiationis non facit ſalutarem corporis Chriſti in Papiſmo manducationem: multo minus proculdubiò illam ſalutarem faciet fides Vueſtphalicæ ſiue incluſionis ac deliteſcentiæ, ſiue conſubſtantiationis, aut qualiſcunq; tandem imaginariæ cō nexionis. Vtramlibet autem alteri præponat Vueſtphalus: certè neq; utranq; Iudæ proditori ſalutarem fuiſſe (nedum alteram) neq; utraq; Iudam caruiſſe, Vueſtphalus docere poteſt. Contendat igitur, pro qua ille uelit: nobis ea corporis Chriſti manducatio ſatis eſt, quā Chriſtus Dominus (addita uitæ æternæ promißione luculentißima) ſibi ſufficere, manifeſtè teſtatur: atq; externis illam ac uiſibilibus Symbolis myſticis demum etiam exornauit, ad fidei noſtræ (ſemper alioqui uacillantis) exercitium, et ſalutarem in cordibus noſtris obſignationem. Atq; ad hunc Paragraphum id ita reſpondiſſe, ſatis eſto.

37

Qua fide in- Sic & Chryſoſtom⁹ in-

quit: Singulis fidelibus ſe per hoc myſteriũ coniungit: & quos peperit, ipſe ſtudioſiſsimè alit. Non ſatis fuit hominem fieri, occidi, & crucifigi: uerùm & nobis ſemetipſum committ ſcet. Item, nõ fide tantum, uerùm & ipſa re, nos, ſuũ efficit corp⁹. Chriſtus proprio nos paſcit ſanguine, & per omnia nos ſibi coagmentat: ut non tantũ per charitatem fiamus unum corpus, uerùm & ipſam rem, in unam carnem miſceamur. Hoc enim per eſcam efficitur, quam largitus eſt nobis. Propterea ſemetipſum nobis immiſcuit, & ſuũ corpus in nos contemperauit, ut unum quid efficiamur, tanquam corpus capiti coagmentatum.

duxit Cyrilli locum, citatum in Apologia Auguſt. Confeßionis: eadem & Chryſoſtomum, ad cauſæ ſuæ patrocinium detorquere conatur. Res ipſa loquitur, metaphorica eſſe, quæ Chryſoſtomus de noſtro ex Chriſto Domino partu, alimonia, illius nobiſcũ cõmixtione & cõtẽperatione docet: quæ tamen Vueſtphalus ita urget, ut nullum Schema in eis agnoſcere uelle uideatur. Sed quoniam de his tantum hic agere inſtituimus, quæ nos Vueſtphalus in noſtra Purgatione ex Auguſtana Confeßione & eius Apologia deprauaſſe calumniatur: ad citata nunc iſta ex Chryſoſtomo teſtimonia nõ reſpondebimus. Sed aliâs (ſi uolet Dominus) oſtendemus,

demus, doctrinā Vueſtphali cum doctrina Veterum omnium conſiſtere haudquaquam poſſe, nedum ut eorum autoritate approbari ullo modo poßit. Prætermißis igitur ad præſens duobus hiſce Paragraphis, in quibus Chryſoſtomus citatur, nempe trigeſimo ſeptimo & trigeſimooctauo: ad trigeſimū nonum deſcendemus, ut illi reſpondeamus.

38

Idem inducit Chriſtum ſic loquentem: Parentes ſępe alijs filios alendos: Ego non ita, ſed carnibus uos alo: meipſum hic uobis trado, multo magis in futuro. Volui eſſe frater ueſter, carnē propter uos aſſumpſi, uiciſsim carnem & ſanguinem trado.

39

Sacramentarij contendūt, ſpiritualiter nos duntaxat per fidem manducare carnē Chriſti: illiq; nos ſic coniungi. Diſertè Cyrillus hoc refutat, & dicit: nos non tantum ſpiritualiter fide coniungi Chriſto, ſed etiam communicatione carnis Chriſti corporaliter ipſum habitare in nobis.

Quod ad me attinet, libenter agnoſco, me hactenus ſpiritualē duntaxat carnis Chriſti manducationem agnoſcere, tam in uſu ipſo, quàm extra uſum Cœnæ: ut carnalem nullā

bis. Tribuit eam uirtutem ſanctiſsimæ carni Chriſti, quæ in Euchariſtia ſumitur: quòd nos unũ corpus facit.

omnino agnoſcã, qualiſcunq; ea tandẽ ſtatuatur. Sed ſub ſpirituali Sacramentalem quoq; complectimur, dum adiunctũ habet Myſticum ſymbolum, ut eſt à Chriſto Domino inſtitutũ: ne à nobis nullam Sacramentalem manducationẽ cõſtitui Vueſtphalus calumnietur. De Cyrillo iam ſatis ſuperq; dictum eſt in Reſponſione ad 35, & 36 Paragraphum, ſic ut nihil ſit opus eadem denuò repetere: & fucum Vueſtphali deteximus, dum non tantũ mentem Cyrilli ab illo deprauari, ſed uerba etiã ſubdolè commutari oſtendimus. Quò ſanè & hoc pertinet, quod hic ſubdit: nempe eam uirtutem à Cyrillo tribui ſanctiſsimæ carni Chriſti quæ in Euchariſtia ſumitur, quòd nos unum corpus faciat. Etſi enim uerisſimum eſt, uirtute eius carnis Chriſti, & quidem eius ipſius, & non alterius, quàm quæ in Cœna ſumitur, id factum eſſe, ut unum cum illo corpus ſimus (unicam enim duntaxat carnem Chriſti agnoſcimus) tamen eam ipſam uirtutem ad Cœnæ uſum aſtringi, id uerò Vueſtphalicum eſt cõmentum, cui Cyrillus infinitis locis reclamat. ut de Vueſtphalica interim hic inconſtantia taceã, qui nunc (ueluti ſui oblitus) carni Chriſti eam uirtutem à Cyrillo tribui ait: quam antea, iam ad Myſticam benedictionem in uerborum recitatione poſitam, iam ad Myſticam communionem, iam item ad neſcio cuius Myſterij benedictionem conſecratoriam referri oportere contendebat. nimirum

huc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

huc atq; illuc raptatur ab Erinny ſua: niſi ſi tantus Propheta nullum agnoſcit diſcrimen, inter poſitã in uerborum recitatione benedictionem, Myſticam communionem, Myſterij neſcio cuius conſecrationem, & ipſam carnem Chriſti.

40

Et ad hæc Chryſoſtomi uerba, ut à Vueſtphalo citãtur, nihil nunc reſpondemus: quandoquidẽ nihil pertinent ad ſuſceptam Purgationis noſtræ defenſionẽ. tantum oſtendi cuperem, quid nam hæc ad Vueſtphalicæ cauſſæ confirmationem faciant. Vueſtphalo ſcilicet, quiſquis Chriſtum nobis in Cœna ſua carnem ſuam in cibum dare docet: idem ſimul etiam, in pane illum aut ſub pane Cœnæ deliteſcere, perq; ipſum panem corporaliter Miniſtri manibus porrigi pijs pariter atq; impijs, et ore carnali percipi doceat neceſſe eſt. Hæc eſt nimirum Vueſtphalicæ Erinnys dialectica, iuxta quam facile ſua omnia Vueſtphalus approbabit.

Diſtinctè quoq; Chryſoſtomus ſcribit, Chriſtũ propter nos carnem aſſumpſiſſe: & uiciſsim in myſtica Cœna carnem & ſanguinem nobis dare.

41

Extremo iã conatu nos adoritur Erinnys Vueſtphalica: extremumq; iã

Sed deſino hęc perſequ prolixius, cum non inſti tuerim nunc refutare om nia mendacia & ſophiſm ta quibus refertum eſt Ba ronicum

ronicum illud ſcriptum. Vnum tamē inſigne mendacium ſilentio præterire nō poſſum, quod inſinuat, quanquam apertè non auſit dicere: Cinglianam doctrinam eſſe comprobatā autoritate Imperij. Nam toto ſcripto hoc agit, quòd Sacramētarij idem doceāt & ſentiant de Cœna Domini, cum Confeſsione Auguſtana.

tandem aculeum inſigere nobis conatur. ſed q̃ non tam nos ſanè, quàm ipſum met potius Vueſtphalū pungit. Oſtendi iam perfrictæ frontis hominē, in impingendis mihi mendacijs impudentiſsimè mentiri: ac proinde me nulla eorum culpa teneri, quæ mihi mendaciter impingit. Sarcaſmus tituli Baronici, adeò me nihil mouet, ut Stemmata mea, inter beneficia Dei numerem: neq; illa Vueſtphalicis permutare uelim. Sed arripit ſimplex iſte ueritatis aſſertor undecūq;, quidquid Erinny ſuæ ſubſeruire quoquo modo poſſe uidetur. Ita neq; inſigne hoc meum (ſi Deo placet) mendacium, ſilentio ſe præterire poſſe ait. Sed dum me ipſemet apertè id non dixiſſe fatetur, quod mihi interim ita tragicè impingit: ſanè & me omni mendacij illius inſignis culpa uerbis ipſemet ſuis liberat, & ſe illi imprudens inuoluit. Si enim non dixi quod mihi impingit, quemadmodum ipſemet fatetur: perſpicuum eſt, illum impudentiſsimè mentiri, dum mihi impingit, quod me ipſemet nō dixiſſe agnoſcit. Sed me id, quod apertè non ſum auſus dicere, inſinuare uoluiſſe dicit. Mira profectò in Vueſtphalo Prophetici ſpiritus a-

bundãtia: ut quæ nõ dixi, ea me inſinuare uoluiſſe di-
uinet. At uerò hæc non tam eſt mea inſinuatio: quàm
Vueſtphalicæ Erinnys omnia calumniandi libido in-
ſatiabilis. Et quoniam ipſe cum ſuis, nõ tam pro Chri
ſti Domini in uerbo illius, quàm pro Lutheri glori
in ipſius dogmate certamẽ ſuſcepiſſe uidetur: in qu
ſanè tuendo, uirum illum, humanum quiddam (con
tentionis calore) paſſum eſſe negari non poteſt: ar
bitratur & nos, tuendæ Zuinglij gloriæ ſtudio, cœ
lum terræ miſcere uelle. Ego porrò etſi utriuſq; uir
illius memoriam (ut debeo) reuerenter colo, pro
pter eximias Dei in illis dotes, quarũ luculentiſſim
teſtimonia in illorum monumentis extare uidemu
tamen cum in neutrius illorũ nomen baptizatus ſim
neuterq; illorum pro me crucifixus eſt, ab utroq; mi
hi diſſentire licere puto, ſicubi doctrinam illorum
cum mente Scripturarum uideo non conſentire. Ita
quemadmodum non probo omnia quæ à Luthero i
controuerſia hac Sacramẽtaria ſunt ſcripta, ſic neo
Zuinglij probo omnia: et utrunq;, hominem fuiſſe a
gnoſco. Certè cauſæ Zuinglianæ defenſionem nun
quam ſuſcepi: tametſi me per uirum illum, primùm
omnium (Diuino beneficio) ad Sacrarum literar
ſtudia, cum per Tigurum ante annos quatuor &
triginta in Galliam iter facerem, inductũ eſſe, liben
ter fateor: & in controuerſia hac Sacramentaria ill
propius (meo quidem iudicio) ſcopum attigiſſe pu
to. Quam autem doctrinam Vueſtphalus Zuinglia
nam uocet, neſcio: ſed ſcio, uiro illi adſcribi, de quibu
nunquam uidetur cogitaſſe, imò quorum contrari

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

in eius monumentis paßim habentur. Quare ſi Vueſt
phalus eam Doctrinam uult Zuinglianam uideri,
quæ hactenus uulgò (ſed falſò) pro Zuingliana eſt
habita, & quam nunc Vueſtphalus nobis cum Zuin
glio communem eſſe calumniatur: nihil mirum eſt il
am, nulla uſquam, nedum Imperij autoritate appro
batam eſſe: cum & nos illam à nobis quàm longißi-
mè alienam eſſe, nunquam nō profiteamur. Sed prius
erat probandum Vueſtphalo, noſtram eſſe eam do-
ctrinam, quam ipſe noſtram, & nobis cum Zuinglio
communem eſſe iactat. niſi quòd id paſſa nō eſt Erin
nys ſua: cui ſatis eſt, mendacijs & calumnijs explere
ſua omnia, modò ne taceat, et ſurſum ac deorſum om
nia miſceat. Simili impudētia affirmat, me toto ſcri
pto hoc agere, ut doceam, Sacramentarios idem ſen
tire de Cœna Domini, cum Confeßione Auguſtana.
Ego peregrinarum Eccleſiarum quæ ſunt Francofor
ti cauſam ago, in depellenda ab eis iniquißima Vueſt
phalicorum calumnia: & oſtendo, illas nihil habere
commune cum Sacramentarijs, quales in ipſa Augu
ſtana Confeßione deſcribuntur & accuſantur: nem-
pe qui Sacramēta pro ſignis ac teſtimonijs, deniq; &
pro obſignaculis gratiæ nolint agnoſcere: ſed nuda
neſcio quæ & ocioſa ac ueluti theatrica quædam ſpe
ctacula, ac mutuæ duntaxat inter nos conuerſationis
notas eſſe docent. Vueſtphalus autem neq; oculos ne-
que aures hic habere uult, ſed in Erinnys ſuæ gratiā
eandem perpetuò occinit cantionē: & quæ nos pro-
fitemur, malicioſè dißimulat: quæ autem non agnoſci
mus, pro noſtris habenda eſſe furioſe clamat. Non pa

titur uidelicet Erinnys Vueſtphalica controuerſiarũ pacificationẽ in Eccleſia: ſed eas indies magis ac magis exagitari cupit.

42

Dicit autẽ hanc authoritate Imperij comprobatã eſſe. Vnde quid aliud intendit inferre, niſi quòd doctrina Sacramentaria comprobata ſit Imperij authoritate: quo quid uanius quiſquam comminiſci poteſt? Cõſtat enim, errorem Cinglij de ſententia Imperij in Comitijs damnatum eſſe. Quãdo igitur, aut ubi autoritate Imperij approbatus eſt?

Hoc quoq; negabit Vueſtphalus ſcilicet, ut mẽdacia mendacijs accumulet? Sed hoc nõ audet modeſtus uir: tantũ colligit, me aliud nihil agere, q̃ ut euincam, Doctrinam Sacramentariorum, quam (Vueſtphalica Erinny iudice) cũ Auguſtana Confeßione eandem conor facere, autoritate Imperij cõprobatam eſſe: atq; (ſi Deo placet) nihil hoc commento uanius fingi poſſe clamat. Ego uerò id uanißimũ adeoq; & impudentißimum mendacium eſſe fateor: ſed Vueſtphali eſſe dico, non meum. Neq; enim unquam negaui, doctrinam Sacramentariorum damnari Confeßione Auguſtana: imò uerò et nobis illam improbari diſertè dixi, qualis quidẽ in ipſa Confeß. deſcribitur, ut iam antea dictum eſt. Sed cum in ipſa Auguſtana Confeßione nihil omnino pugnans commonſtrari cum noſtra doctrina poßit: & nihil aliud

quæratu

quæratur à noſtris aduerſarijs, quàm ſpecioſa quæ-
dam ſuffugia, iam ad neſcio quos autores, iam ad ad-
iunctas ipſi Confeßioni Eccleſias, quas tamē nō pror
ſus conſenſiſſe inuicem omnes in noſtra hac Contro-
uerſia conſtat: equidem tantiſper dum Vueſtphalus
& ſui nihil proferre ex ipſa Confeßione poſſunt pu-
gnans cum noſtra doctrina, perſpicuum eſt, uanißi-
mam eſſe calumniam, qua nos ab Auguſtana Confeſ-
ſione diſſentire (hac in parte) clamāt, etiamſi Erin-
nys Vueſtphalica media crepare debeat. De damna-
to Imperij ſentētia errore Zuinglij, nihil noſtrâ nūc
attinet diſputare. tantum hoc dico: Si uerum eſſet, à
Zuinglio ea omnia doceri, quorum nomine ab aduer
ſarijs accuſatur, iuſtißima eſſet doctrinæ ipſius repre
henſio. Sed cum extent publicè uiri illius monumen-
ta luculentißima, quæ cum longè aliter in argumen-
to hoc Sacramentario & ſenſiſſe & docuiſſe manife-
ſtè teſtantur, quàm ab eius aduerſarijs ſparſum hacte
nus ſit in uulgus: non tam equidem in eo culpa iam
hærebit, qui immeritò accuſatus, atq; adeò nec uoca-
tus nec auditus, ne dicam conuictus eſt: quàm illi po-
tius, qui ipſum et accuſarunt immeritò, & ſuis præiu
dicijs, hominis non uocati, non auditi, neq; conuicti,
apud Principes condemnationem urſerunt. Eam igi-
tur ſibi laudem egregiam habeat Vueſtphalus, cum
ſuis omnib⁹: qui ut Schiſmata in Eccleſia ſererēt, præ
iudicijs ſuis condemnationes iſtiuſmodi urſerunt, &
obtinuerunt. At uerò adhuc nobis ſupereſt ſummus
ille & uerax, deniq; ineuitabilis omnium iudex, quē
nihil latêre poteſt: & ad cuius tribunal iuſtum, om-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

nium iſtorũ præiudiciorũ olim ratio reddenda erit.

43

Ex tam manifeſtis mendacijs perfacile eſt iudicare, quid ſit fidei habẽdum alijs præſtigijs & impoſturis, quibus circumducit lectorem: uolẽs perſuadere, tenebras eſſe lucem, mendacium ueritatem: hoc eſt, falſam doctrinã Sacramentariorum conſentire cum uera doctrina, quã pij Principes cõfeſsi ſunt in libro exhibito Imperatori Auguſtæ: ut circumdatus mollij ueſtimento ouium, tanto facilius ingerat ſe in Regna & Eccleſias, ubi ſui erroris ſemina latè ſpargat, Vnde proueniant zizania, quæ boni tritici prouentũ & fructum impediant.

Aliud hic nõ reſpõdeo, quàm ut lector (mutato nomine) cogitet, Vueſtphalum de ſe ipſo loqui hæc omnia: etiamſi Erinnys ipſius in me illa contorquêre conetur. Oſtendi, quàm malicioſis & impudẽtibus calũnijs noſtra deprauet omnia: quàm mendaciter item nobis adfingat, quæ nuſquã apud nos leguntur. Expoſui, nihil nobis eſſe cõmune cum illis, qui in uſu Sacramentorum nuda atq; inania ſigna cõſtituũt, et humanæ duntaxat cõuerſationis notas publicas eſſe docẽt. quo tamẽ uno nomine maximè nos apud omnes traducit rabie ſua Erinnys Vueſtphalica. Poſtremò indicaui, idipſum à Vueſtphalo doceri, quod & nos docem⁹: etiãſi doctrinam

noſtram

noſtrã diris omnibus deuoueat. Ex his igitur omnib.
facile eſt uidere, quantum fidei ſit tribuendum furijs
Vueſtphalicis: quæ non poſſunt conquieſcere, niſi ſur
ſum ac deorſum omnia miſceant, nouisq; rurſum tur-
bis Eccleſias perturbent. Similis impudentiæ eſt quod
addit, me ideo ſimulare conſenſionem in argumento
hoc de Cœna Domini, cum Auguſtana Confeßione:
ut ita demum facilius me in Regna neſcio quæ & Ec
cleſias ingerere poßim. Somniat Erinnys Vueſtphali
ca, omnia Regna oportere ea obſeruare, quæ Imperij
autoritate ſanciuntur: neq; locum eſſe uſquam reſti-
tuendæ religioni, niſi per ſancitam Imperij autorita-
te Auguſt. Confeßionẽ. At uerò tantum abeſt ut adi-
tum aliquem ad inſinuationem reſtituendæ religio-
nis faciat autoritas Auguſtanæ Confeßionis, cùm ali-
bi, tum uerò in primis hic in mea patria (ad quam re-
ditum meũ ſugillare hoc loco Vueſtphalus uidetur)
ut uix alia re ulla animi noſtratiũ ab inſtituenda reli
gionis reſtitutiõe alienari magis poßint, quàm ſi quis
illam ad Auguſtanã confeßionem (quatenus ea Im-
perij autoritate ſancita eſt) adſtringere uelit. nimi-
rum quiſque clamaret, uiolari auitas Patriæ liberta-
tes, & quidem in cauſa omniũ grauißima, ſi religio-
nis ipſa reſtitutio ad præſcriptum Auguſtanæ dun-
taxat Confeßionis, autoritate Imperij ſancitæ, reuoca
retur: cum id inter alias Patrias hic libertates ſemper
ſit obſeruatum, ut Regnum Poloniæ ad nullas omni-
no Imperij ſanctiones adſtringeretur unquam, nedũ
ut eis ſubijceretur ullo modo. Vueſtphalo iudice igi-
tur inſinuare me eo uolebã, quod animos omniũ à me

maximè alienaturũ erat, ſi obtendere uoluiſſem. Sed Erinnys Vueſtphalica ex ſuo angulo orbem uniuerſum metitur. Et cum neq; finem, neq; modũ ullum habeat mentiendi, deprauandiq; ac calumniandi noſtra omnia, permittit ſibi perfricta frõte in nos, quidquid ei in mentem uenit, etiamſi uaniſſimum eſſe conſtet. Vbi uerò me ingeſſi in Regna & Eccleſias, quemadmodũ nugatur Vueſtphalus? Extant uocationis meæ illuſtria teſtimonia, tam hic in mea patria, quàm alibi ubiq; : quibus ſanè Vueſtphalus cum omnibus ſuis furijs, fidem abrogare nõ poteſt. Quare ſuam potius quam meã uocationẽ intueatur Vueſtphalus, ſuumq; in illa miniſterium : ut illud Deo in eius olim iudicio approbare poſſit. neq; enim clam eſt, quid de eo pleriq; ſentiant, etiam ciues ſui, ne quid de alijs dicam. Quod porrò ad erroris mei ſemina, & doctrinæ ſuæ (boni tritici ſcilicet) fructum attinet: certè adeò nihil hic opus erat opera mea, ad impediendum tritici huius Vueſtphalici fructum, à quo alioqui maior hominum pars dudum (ante reditum ſanè meum) prorſus abhorrebat : ut mihi depellenda fuerit ſuſpicio etiam apud multos, qui me utraq; (quod dicitur) ſella ſedere (hac in parte) uelle putabant. Illud certum eſt, me hactenus preſſiſſe de induſtria fructus doctrinæ Vueſtphalicæ, ſpe ac ſtudio conciliationis Sacramentariæ huius cõtrouerſiæ in Eccleſia Chriſti: qui ſi ſemel aliquando conſpicui fiant, tum ſanè non immeritò clamabit Vueſtphalus, impediri doctrinæ ſuæ progreſſum. nimirum omnes intelligent, haudquaquam ferendum eſſe in Chriſti Eccleſia infœlix iſtud Vueſt-

phalicum

halicũ lolium, quod ipſe pro optimo tritico uult hameri: quo uidelicet præcipuorum doctrinæ Chriſtiaæ capitũ fides impuratur, in quibus alioqui & proam & puppim ſalutis noſtræ conſiſtere (catholicæ hriſti Eccleſiæ teſtimonio) conſtat. Et aboletur uni a illa conſcientiarum noſtrarum conſolatio, æternæ m Chriſti Domini nobiſcum, & noſtræ cum ipſo ui ßim ſocietatis ſeu communionis, in corpore & ſan uine ipſius: in qua ſanè nemo damnari, et extra quã emo rurſum ſeruari poteſt. Etſi autem à Vueſtphao hoc lolio noſtratiũ animi maxima ex parte iam m abhorrent, ut ad impedienda illius incrementa non magnopere iam opera mea egeant (gratia ſit omino) tamẽ neq; ego ceſſabo (per Dei gratiam) oc agere, quod in me quidem erit, ut aut nullus ſit cus apud nos Vueſtphalico huic lolio: aut ſicubi m ab homine illo malicioſo nocte ac furtim tritici oſtri ſementi permixtũ eſt, quàm minimum illi dam (Diuino beneficio) dare poßit.

44

Dominus Iheſus & iſta alia noxia zizania euelt, ut bonum ſemen puræ doctrinæ ubique fœlicius roueniat, & uberiores fru us afferat.

Re præclarè geſta ſcilicet, precationẽ addit: ſed qua ſibi ipſe (ſi rem propius intueatur) itium imprecatur. Nos enim in Sacramentaria hac trouerſia aliud nihil agimus, quàm ut doctrinæ Aoſtolicæ puritatem à catholica Chriſti Eccleſia recoam aſſeramus: & ſuperſeminata non ita pridem zi

zania, & cum Scripturis, & cum Eccleſiæ catholicæ
orthodoxis Patribus pugnantia, pijs omnibus com-
monſtremus. nempe de corporali in pane Cœnæ cor
poris Chriſti naturalis, ſiue locali, ſiue immenſa præ-
ſentia: ſic ut corporeis Miniſtri manibus in ipſo pane
Cœnæ, aut ſub pane, ſeu per panem corporaliter por
rigi, & ore carnali percipi debeat: de immenſa item
corporis Chriſti per uniuerſum expanſione, & de
cõmuni pijs pariter atq; impijs participatione cor-
poris et ſanguinis Chriſti. Quæ ſanè omnia, ſine præ-
cipuorum fidei Chriſtianæ capitum uiolatione, & ſi-
ne manifeſta Chriſti Domini contumelia, retineri in
eius Eccleſia non poſſe iudicamus. Cum igitur Vueſt
phalus ſub zizaniorum nomine, noxia dogmata in-
telligat, & euelli ea optet, aduerſus ſemetipſum pre-
catur: nos enim nullius hic noui dogmatis autores ſu
mus, ſed inuecta per alios noua dogmata reprehen-
dimus, eo quòd optimum & ſalutare triticum Do-
ctrinæ Apoſtolicæ, unanimi ſemper catholicæ Eccle-
ſiæ conſenſu adſeruatum, magna ex parte labefactēt.
Quare et nos iiſdem uerbis, ſed longè alia mente pre
camur, ut Dominus Ieſus, æterna alioqui ueritas, tri-
ticum ſuum in Sacramentaria hac cõtrouerſia, Vueſ
phalicis iſtis & ſimilibus aliorum zizanijs impurari
labefactariq; ne ſinat. Atq; euulſionẽ ipſam zizanio
rum ei permittimus, dum uolet, & pro eo ac uolet
modò ut triticum nobis in eius Eccleſia ueræ ac ſalu
taris doctrinæ ſuæ, illæſum manere poſsit. Quod equi
dem, promiſsionibus eius freti, ita futurum eſſe (per
eius gratiam) non dubitamus: atq; hac ſpe certiſsim

non

nos in Domino, aduerſus omnia mundi totius præiudicia, conſolamur. Quam ſanè conſolationem animis noſtris nemo unquam eximere poterit, per gratiam Dei: etiamſi Vueſtphalus furijs ſuis omnibus ſuccenturiatus, maria ac terras cœlo miſcere conetur. Certi ſumus, nos gloriam Dei, & controuerſiarum in Eccleſia pacificationem (iuxta uerbū Dei) quærere. Ac proinde nihil dubitamus, Deum fore cuſtodem et ſeruatorem noſtrum, dum pacificationem Eccleſiæ, coniunctam cum Dei gloria, quærimus. Et ſcimus, Dominum abominari omnes qui inter fratres diſsidia excitant: adeoq; & iudicium portaturos (ſine exceptione) omnes, qui temerè ſcindunt ac perturbant Eccleſiaſticam ſocietatem. Deo igitur nos & noſtra permittimus omnia: Vueſtphalum uerò (dum aliud non poſſumus) furere, dum uolet, deinceps patiemur.

APPENDIX.

Statuerā ad ſparſas in me Vueſtphali ineptias nihil omnino reſpōdere: & planè id feciſſem, ſi me ſolū adlatraſſet. cum enim non tam equidem doctrinā noſtram (præterquam uno aut altero loco) quàm ſuas ipſius calumnias potius oppugnet, id quod ſcripta alioqui noſtra palàm teſtantur; & quæ noſtra oppugnātur, ita ſint Scripturarum autoritate communita, ut ne in dubium quidem uocari, nedum refelli (ex uerbo Dei) ullo modo poßint: cogitabam, nulla mihi opus fore apud pios et cordatos uiros defenſione, aduerſus tam impudentes hominis furioſi calumnias & debacchationes. Sed cum non tam me tantum hic in Scripto iſto ſuo petat (etiamſi id diſsimulet) quàm

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

omnes potius Peregrinas Francofordi Eccleſias, quarum nomine Purgatio noſtra euulgata eſt: et pleriq; à me reſponſionem poſtularent: negare nõ potui fratribus, quod à me flagitabant. Reſpondi igitur, quanquam inuitus, cum alioqui & grauioribus multò negotijs diſtringerer, & morbis ſubinde recurrentibus exercerer. Reſpondi autem prolixius fortaſſe: ſed hoc feci de induſtria, tum ut mendacem hominis calumniandi, noſtraq; malicioſam deprauandi libidinem ob oculos omnium ponerem: tum ut noſtra, quæ ille traducit, plenius aliquanto adhuc (quantum ſanè licuit) confirmarem. Neq; enim animus eſt amplius unquam eius Sycophantijs reſpondere: quibus alioqui (ita præſertim peruicacibus) Antiquitas iã olim nullum remedium adferri poſſe teſtatur. Doctrinæ noſtræ puritatem tuebimur per gratiam Dei, tantiſper dum meliora ex uerbo Dei non audimus. Amica & Chriſtiana colloquia adeò non refugimus, ut illa iamdudum publicè & priuatim expetamus. Quæ ſi impetrari non poſſunt, ad Iudicem illum prouocamus, ad cuius tribunal omnes ſemel aliquando ſiſtemur: & qui nos olim omnes, non iuxta hominum placita ac præiudicia, ſed iuxta traditam nobis uerbi ſui æterni doctrinam, iudicabit. Illi ſit laus, honor & gloria, in ſecula:

Amen.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

BASILEAE, EX OFFICINA
Ioannis Oporini, Anno Salutis humanæ M. D. LX. Menſe
Martio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

ERRATA.

Pag.4.uerſ.3.accuſabamur) 5.8.collatione, & non 6.5.quidem 8.3.petatur:unde & 12. corporis 20.11.moramur & 27.multis ad 32.19. Vueſtphalo 35.16.fortè legend.quiſq;,pro quiſquã 36.8.ſæuijſſe 53.21.doctrinam 56.15.profiteor 62.14. IBI,ubi eſt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1089 8° [34:2,-273]